

Mimmoza

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
BİLİM, MÜHENDİSLİK VE TEKNOLOJİDE
KADIN ARAŞTIRMALARI VE UYGULAMA MERKEZİ DERGİSİ

İTÜ

Aralık 2016 Sayı: 5

Kadın Hareketi Öncüleri

İTÜ BMT-KAUM

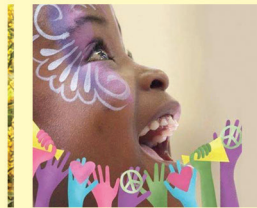
Araştırma

Türkiye'de Kadına
Seçme ve Seçilme
Hakkının Verilmesi

Söyleşi

Kadına Yönelik
Şiddet ve Taciz

Etkinlik

Dünya Kız Çocukları
Günü Konferansı

Sevgili Okurlarımız,

Yedinci yılını dolduran İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezimiz (İTÜ BMT-KAUM), üniversitemizde bilim, mühendislik, teknoloji ve sanat alanlarında kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlama hedefli araştırma ve incelemeler yapılması için çalışmakta, toplumsal cinsiyet duyarlılığının artırılması için etkinlikler gerçekleştirmektedir. Araştırma Merkezimizin dergisi MIMOZA'nın elinizdeki beşinci sayısında ülkemizdeki kadın sorunlarına dikkat çeken yazılara, bilgi düzeyinin yükseltilmesini amaçlayan çalışmalara yer verdik.

Son günlerini yaşadığımız 2016 yılı, dünya için, ama özellikle de ülkemiz için çok kötü geçen, hatırlamak istemeyeceğimiz bir zaman dilimi olarak geride kalmak üzere. Terör saldırıları, katliamlar fiziksel ve psikolojik bütünlüğümüzü tehdit eden bu durum ruhsal bir travma geçirmemize neden olurken çaresiz, şaşkın, kızgın, üzgün ve ne yapacağımızı bilemez bir haldeyiz. Bu gidişatın yeni yılda son bulmasını dileyerek bu travma ile başa çıkabilmek için görevlerimize odaklanma zorunluluğunun bilincindeyiz.

Bu sayımızda, geçmişten bugüne ülkemizdeki toplumsal cinsiyet çalışmaları ve kadın hakları hareketinde öne çıkan kadınların yaşamları ve mücadelelerine yer verdik. Kazanımların en önemlilerinden biri olan kadınlara seçme ve seçilme hakkına dünyadaki diğer ülkelere kıyasla uzun yıllar önce sahip olmamıza rağmen günlük yaşantımızda bunun sonuçlarını görmek için daha fazla çalışılması gerekiyor. Kadına yönelik şiddeti engelleyemiyoruz, kadınlar öldürülmeye devam ediyor. Bunun üzerine taciz, tecavüz ve cinsel istismar kadın ve çocukların korkulu rüyası ve bir başka ruhsal travma olarak karşımızda. İTÜ BMT-KAUM'un 25 Kasım 2016 tarihinde Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü dolayısıyla düzenlediği panelde ülkemizde ve dünyada bu mücadelede güncel gelişmeler ele alındı. Dergimizin beşinci sayısında, bu toplantı ile çocukların cinsel istismarında rıza yaşının 12'ye indirilmesiyle ilgili yasal düzenlemeye yer verdik.

Her sayımızda olduğu gibi söyleşi, kültür-sanat yazıları, kadınlarla ilgili etkinlik ve sağlık yazısının yer aldığı bu sayımızı beğenmeniz ümidiyle sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Tekrar görüşme dileğiyle...

Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçoğuz

EDİTÖR

Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçgözü

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Fatma Arslan
Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçgözü
Sebahat Duran Karahan

BU SAYIYA KATKIDA BULUNANLAR

Prof. Dr. Fatma Arslan
Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçgözü
Sebahat Duran Karahan
Dr. A. Aslı Şimşek
Doç. Dr. Şahika Karaca
Avukat Feyza Altun
Psikolog Begüm Ayşegül Aydınoglu
Doç. Dr. Mary Lou O'Neil
Prof. Dr. Osman Erk
Prof. Dr. Nevin Çiğdem Gürsoy
Doç. Dr. Gülname Turan
Avukat Birsan Gerçin
Akdoğan Özkan

GRAFİK TASARIM

Yeşim Çakın

ADRES

İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide
Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
İTÜ Maden Fakültesi A Girişi,
Ayazağa Kampüsü
34469 Maslak / İSTANBUL
Telefon: (0212) 285 71 24
E-Posta: kaum@itu.edu.tr
Web: www.kaum.itu.edu.tr
Twitter: @bmtkaum
facebook: İTÜ BMT KAUM Kadın
Araştırmaları Uygur Merkezi

Mimoza İTÜ BMT-KAUM Dergisi,
Bilim, Mühendislik ve Teknolojide
Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi'nin
sürelî (yılıda 2 kez) yayınıdır.

Mimoza Dergisinde yayınlanan tüm yazı,
fotoğraf ve içeriklerin her hakkı saklıdır,
izinsiz alıntı yapılamaz.

BASİMEVİ

Şan Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti
Hamidiye Mah. Anadolu Cad. No: 50
Kağıthane - İSTANBUL
Tel : 0212 289 24 24
Fax : 0212 289 07 87
info@sanofset.com
www.sanofset.com

İÇİNDEKİLER

ARALIK 2016

10

11

14

03 TANITIM

İstanbul Teknik Üniversitesi, Bilim
Mühendislik ve Teknolojide
Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
(İTÜ BMT-KAUM)

04 ARAŞTIRMA

- Geleneklerden Modern Hayata
Türkiye'de Toplumsal Cinsiyetin ve Kadın
Haklarının İzini Sürmek
- Osmanlı Kadını Hareketinde İki Kız
Kardeş: Fatma Aliye ve Emine Semiye
- Halide Edip ve Feminist Tarih Yazımı
- Türkiye'de Kadına Seçme ve Seçilme
Hakkının Tanınması
- Türkiye Basımının İlk Profesyonel Gezi
ve Savaş Fotoğrafçısı Semiha Es

26 HABER

Şiddet Nedir?

30 SÖYLEŞİ

Avukat Feyza Altun ile Kadına Yönelik
Şiddet ve Tacizi Konuştuk...

32 ARAŞTIRMA

Türkiye'de Çocuk Yaşta Evlilikler

36 ETKİNLİK

- Türkiye'de ve Dünyada Kadına Karşı
Şiddetle Mücadelede Güncel Gelişmeler
Paneli

37 HABER

- Cinsel İstismar Önergesi
- TCK 103 Kadın Platformu Bildirgesi
(25.11.2016)
- Madonna'dan Anlamlı Konuşma: Kadın
Düşmanlığı, Tecavüz, Taciz...

39 ARAŞTIRMA

- Travmatik Olaylar Karşısında Aile-Çocuk
İşbirliği

41 HABER

- Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı
11 Ekim 2016

43 ARAŞTIRMA

- Yasal Ancak Ulaşılabilir Değil: Türkiye'deki
Devlet Hastanelerinde Kürtaj Hizmetleri

45 SAĞLIK

- OSTEOPOROZ (Kemik Erimesi)
- Kolon ve Meme Kanserinde Erken Tanı

49 TOPLUMSAL PROJELER

Engelliler İçin Tekstil Tasarım Merkezi

52 KÜLTÜR / SANAT

Süsün Ardı ve Tendeki Beton

54 SÖYLEŞİ

Canlılık ve Enerji Veren Anadolu'nun
Mavi Altını: Kalsedon
Dünyaya Tanıtım Öyküsü

58 KÜLTÜR / SANAT

Dünyanın En Eski Horoskopunun Gizemi

60 HABER

Kartografyaya Adanmış Bir Ömür: Şehavet
Mersinoğlu

61 KÜLTÜR / SANAT

- Kirpiğiniz Yere Düşmesin
- Aile İçi Şiddet
- Evdeki Terör / Kadına Yönelik Şiddet
- DİREN!-Zamanı Geldi
SUFFRAGETTE-THE TIME IS NOW

34

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

BİLİM, MÜHENDİSLİK VE TEKNOLOJİDE KADIN ARAŞTIRMALARI VE UYGULAMA MERKEZİ (İTÜ BMT-KAUM)

■ İTÜ BMT-KAUM, bilim, mühendislik, teknoloji ve sanat dallarında kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla araştırma ve incelemeler yapılmasını, bu konudaki toplumsal bilincin artırılmasını, konuyla ilgili uygulamaların izlenmesini, veri tabanı ve göstergelerin geliştirilmesini, kadın çalışmaları alanının ve kadınların toplumsal/akademik yaşama katkısının görünürlüğünün artırılmasını, üniversitede konuyla ilgili bir bilgi merkezi oluşturulmasını sağlayacak yayın/belgelerin sürekli ve güncel olarak kazandırılmasını hedeflemektedir. Merkezin kuruluşu ayrıca, kız öğrenci ve kadın akademisyen varlığının giderek arttığı üniversitemizde uygulanmakta olan lisans/lisansüstü programlarda henüz toplumsal cinsiyet duyarlılığını özümseyen kapsamlı düzenlemelere gidilmesi açısından da önem taşımaktadır. Dolayısıyla, merkez faaliyetleri, bölümlerde uygulanan programları ve araştırmaları, toplumsal cinsiyet bakış açısıyla tamamlamak ve zenginleştirmek amacıyla akademik destek sağlamayı da hedeflemektedir.

İTÜ bünyesinde toplumsal cinsiyet alanındaki potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla YÖK Yürütme Kurulu'nun 04.11.2009 tarih ve 5510 sayılı kararıyla merkezimiz kurulmuştur. Merkezimiz, 8 Mart 2013 tarihine kadar İTÜ Taşkılla binasında faaliyet göstermiştir, bu tarihten itibaren Maslak Kampüsü Maden Fakültesi binasında (E322) faaliyetlerini sürdürmektedir.

22 Mayıs 2013 tarihinde İTÜ Kuzey Kıbrıs BMT-KAUM kurulmuş olup bilim, mühendislik, teknoloji ve sanat dallarında kadın-erkek fırsat eşitliği ile kadın sorunları konularında toplumda farkındalık oluşturmak ve bu konularda duyarlılığı arttırmaya yönelik çalışmalar yapmayı hedeflemektedir.

Yönetim Kurulu

Prof. Dr. Fatma Arslan (Müdür)
Prof. Dr. İpek İlkaracan Ajas (Müdür Yrd)
Prof. Dr. Gaye Onursal Denli
Prof. Dr. Şebnem Burnaz
Doç. Dr. Lale Tükenmez Ergene

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Kadriye Bakırcı
Prof. Dr. Ayşe Erzan
Prof. Dr. Sondan Durukanoğlu Feyiz
Prof. Dr. Sıddıka Semahat Demir
Prof. Dr. Seyhan Uygur Onbaşıoğlu
Prof. Dr. Şemsa Özar
Prof. Dr. Yıldız Ecevit
Prof. Dr. Gülçin Özürülan Ağaçgözü
Prof. Dr. Bertil Emrah Oder
Prof. Dr. Nilgün Okay
Prof. Dr. Nevin Çekirge
Prof. Dr. Serpil Sancar
Doç. Dr. Mehtap Hisarcıklılar
Yrd. Doç. Dr. Ayşe Akalın
Yrd. Doç. Dr. Çiçek Ersoy
Şeyda Çağlayan
Pınar Hazinedaroğlu
Sevgi Karaca
Cem Demirbaş

İdari Asistan

Sebahat Duran Karahan

İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide
Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
İTÜ Maden Fakültesi A Girişi, Ayazağa Kampüsü
34469 Maslak / İSTANBUL
Telefon : (0212) 285 71 24
E-Posta : kaum@itu.edu.tr
Web : www.kaum.itu.edu.tr
Twitter : @bmtkaum
facebook : İTÜ BMT KAUM Kadın
Araştırmaları Uygulama Merkezi

GELENEKLERDEN MODERN HAYATA TÜRKİYE'DE TOPLUMSAL CİNSİYETİN VE KADIN HAKLARININ İZİNİ SÜRMEK

Dr. A. ASLI ŞİMŞEK

*Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama
Merkezi (KASAUM)*

Bir süreç olarak modernleşmeyle birlikte eski/geleneksel kurumların yerine yeni/modern kurumların geçmesi gündelik hayattan politikaya ekonomiden bilginin kaynağına ilişkin tartışmalara kadar her alanda dramatik değişikliklere neden olmuştur. Bu yazıda da kendi modernleşme serüvenimize içkin toplumsal cinsiyet kodlarını görmek, eril bakış açısıyla yazılan tarihi kadın deneyimini ortaya çıkararak yeniden düşünmek, bu süreçteki toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi ile feminist mücadelenin görünür olmasını sağlamak ve Türkiye’de modernleşmenin feminist mücadeleye, feminist mücadelenin modernleşmeye ve günümüze yansımalarını anlamak amaçlanmaktadır.

Deniz Kandiyoti, “Çağdaş Feminist Çalışmalar ve Ortadoğu Araştırmaları” adlı makalesinde Ortadoğu’daki ana feminist düşünce akımlarını birinci dalga, ikinci dalga, üçüncü dalga olarak incelemekte ve 1990’lardan itibaren feminizmin kendi içinde çatışmalı veya değil bir diyaloga girdiğine işaret etmekte; bunu da dördüncü dalga olarak adlandırmaktadır (Kandiyoti 1996, 132). Bu çalışmada belirtilen tasniften hareketle milliyetçilik ile etkileşime giren feminizm olarak ifade edebileceğimiz birinci dalga feminizm merkeze alınarak tarihsel ve toplumsal değişimin dinamikleri modernleşme ekseninde incelenmiştir. Feminist hareketin dinamikleri, modernleşme meselesinin kökenindeki birikim ve zihniyet sorgulanarak anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle Türkiye’de erken modernleşme (1870-1935) olarak adlandırabileceğimiz döneme (Sancar 2012, 83) yoğunlaşmıştır.

Osmanlı’da Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kadın

Türkiye’nin modernleşme serüvenine daha yakından bakılacak olursa özellikle hukuk kurallarını değiştirerek toplumda bir dönüşüm gerçekleştirme beklentisinin var olduğu görülür. Dolayısıyla modern hukuk, kültürü değiştiren olarak düşünülmektedir. Bunun yanında “kadınları denetim altına alma, sömürme, etkisizleştirme veya sindirme” amacına hizmet eden yasal düzenlemeler ve siyasalar da (Harding 1996, 41) modern hukuk içinde yerini bulmuştur. O halde gelenekselden moderne geçiş sürecinde hangi ataerkil normlar hukuk eliyle değiştirilmeye çalışılmış veya yeni düzene aktarılmıştır?

Bu sorunun cevabı Osmanlı’da toplumsal cinsiyet düzeninin, kadınlığa ve erkeklığe ilişkin hangi kalıp yargılar üzerine kurulu görüş ve beklentilere karşılık geldiği ile ilgilidir. Osmanlı toplumsal cinsiyet düzeninde kamu mekanı erkeklere ait iken, kadınlar özel mekanda yer almaktadır (Van Os 2001, 336-337). Bu düzende erkek, hane adına söz söyleyen “evin reisi” olarak görülürken, kadın hane ile birlikte üzerinde

söz söylenebilen, onun adına karar alınabilen olarak konumlandırılmaktadır. Bu kültürel norm, hukuk tarafından da açık veya örtük şekilde desteklenmektedir. Aynı zamanda günümüzde devam eden kadın cinayetleri sorununa da kaynaklık eden namus kavramı etrafında şekillenen “akrabalığa dayalı toplum modeli” de toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirmektedir. Ortadoğu toplumlarında yaygın olarak kullanılan ve kadın cinselliğinin katı denetimi ve şiddet ile bağlantılı olan namus kavramı (King 2008, 319; Durudoğan 2011, 87), kadınlarda olması gereken bedensel ve ahlaki nitelikleri varsayan ve esas itibarıyla cinsellikle ilgili bir anlam taşımaktadır. Namus, kadın bedeninin ve cinselliğinin denetim altında tutulmasını meşrulaştıran en önemli etmenlerdendir (Durudoğan 2011, 87). Kadın bedeninin ve cinselliğinin denetim altında tutulması ise “bekaret” aracılığıyla en keskin halini almaktadır. Kamusal alanda görünür hale gelmeye çalışan kadınların gündelik hayatta yaşadıkları bu baskı 1908’de çıkmaya başlayan Mehasin Dergisinin on ikinci sayısında açıkça dile getirilmektedir: “Halkımızın taassubu biraz daha takviye edilirse kadınların sokakta gezmelerine bile mani olacaklardır. Selanik gibi bir şehirde sokakta biraz daha müzeyyen kılıkta gezenler birtakım kişiler tarafından bıçakla tehdit ediliyor. Böyle bir durumda kalanlar kimden yardım isteyecekler? Polis dahi onlardan yana.” (Gürsoy, 1993:32).

Ancak değişen ekonomik, siyasi ve toplumsal koşullar karşısında toplumsal cinsiyete dayalı kalıp yarguların dönüştüğü gözlemlenmektedir. Osmanlı’da yükselen yerli ve yabancı burjuvazinin çıkarları, hükümetin kadınlardan beklentisi ve kadınların toplumsal yaşamda var olma çabaları belirli noktalarda kesişmektedir. Hükümetin savaşlarda azalan erkek nüfusu telafi etme ve yeni işgücü oluşturma politikası ile yerli ve yabancı burjuvazinin ucuz emek elde etme ve kadınları tüketici haline getirerek pazar oluşturma gibi hedefleri kadınların toplumsal yaşama katılımında etkili olmuştur (Çaha 2010, 130). Tanzimat döneminde 1869 yılında çıkarılan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi’nde 7-11 yaşları arasındaki kız çocuklarına sıbyan mekteplerine devam zorunluluğu getirilmiştir. 1859’dan itibaren otuz üç yıllık dönemde yedisi İstanbul’da ve altmış dokuzu taşrada olmak üzere toplam yetmiş altı yeni kız rüştiyesi

açılmış ve toplamda okul sayısı seksen beşe çıkmıştır. (Kurnaz 2011, 25-35). Osmanlı İmparatorluğu ilk kez 1844’te yapılan nüfus sayımında kadınları da nüfusun bir parçası olarak görmüş ve sayıma dahil etmiştir. Nüfusta bir rakam olarak görünür kılınsalar da bu kadınların ilk kez hanenin dışında varlıklarının kabul edildiğinin de bir göstergesi olarak kabul edilebilir (Karataş 2009, 1656).

1843 yılında Tıbbiye Mektebi’nde ebelik eğitimine başlanmıştır. Dikimhane niteliğinde ve ordunun dikim gereksinimini karşılamak üzere İnas Sanayi Mektebi adı altında bir kız sanayi mektebi kurulmuş, ancak 1884’te kapatılmış, daha sonra 1887’de tekrar kız sanayi mektepleri kurulmaya başlanmıştır (Kurnaz 2011, 48-49). Sanayi ve teknoloji alanında modernleşme girişimlerinin bir sonucu olarak kadınlara meslek edindirme ve işgücüne katma amacıyla meslek okulları kurulmuştur. Osmanlı’da erken yaşta evliliklerin yaygın olması dolayısıyla kız çocukları için lise düzeyinde okulların açılmadığı, lise çağında kız çocuklarının okula gitmesinin şüpheyle karşılandığı görülmektedir. Günümüzde de devam eden erken yaşta evlilikler, kız çocuklarının başta eğitim hakkı olmak üzere insan haklarından eşit şekilde faydalanmasının önündeki en büyük engellerin başında gelmektedir.

II. Abdülhamit döneminde bir yandan Batı’nın tekniğini, idari sistemini ve özellikle askeri teşkilatını ve eğitimini alırken, diğer yandan tebaası arasında Müslümanlığı pekiştirmek istenmekteydi. Ancak Harbiye, Mülkiye ve Askeri Tıbbiyede yetişen yeni kuşak Abdülhamit’in istediği geleneksel zihniyetten sıyrılıp Batı tarzı modern bireylere dönüşmüştür. Bu dönüşüm sonucunda Batıcılık düşüncesinin, geleneksel sistemin kendi muhaliflerini yaratmasına neden olduğu söylenebilir (Mardin 2009, 15). Modern kurumların, geleneksel yaşamı altüst edilişle birlikte kadınlar da geleneksel rollerini ve yeni dünyadaki yerlerini sorgulamaya başlamışlardır.

Modernleşme Sürecinde Kendi Sesini Arayan Kadın

Osmanlı’da XIX. yüzyıldan itibaren özgürlük, eşitlik, adalet kavramlarının sorgulanması ve talep edilmesi kadınların var olma mücadelelerini de etkilemiştir. (Karataş 2009, 1655).

Fransız İhtilali'nden itibaren halkları etkisi altına alan başta milliyetçilik olmak üzere siyasi ideolojiler, kadınları önce kurtarılması gereken anayurt, kurtarıldıktan sonra milli aktör, anne, eğitimci, gazileri tedavi eden hemşire, işçi, militan olarak ya hane içi işlerin uzantısı mesleklere uygun görerek ya da kahramanlıklar etrafında mitleştirerek kodlamıştır. Kadın hakları mücadelesi de önce ideolojilerin etkisi altında filizlenmeye başlamış ve daha sonra kendi sesine kavuşmuştur.

Aydınlanma düşüncesinin ürünü olan birtakım ideolojik akımların bu topraklarda kadınların yaşamını nasıl etkilediğine bakacak olursak; burada karşımıza Batıcılık, milliyetçilik ve İslamcılık çıkmaktadır. Bu ideolojik akımların farklı kombinasyonlarının yansımaları günümüzde de etkili olmaya devam etmektedir. Avrupa modernleşmesi, Osmanlı içinde Batıcılığın yaygınlaşmasına; ulus devletlerin kurularak imparatorlukların yıkılması, Osmanlı'da milliyetçiliğin ortaya çıkmasına yol açmıştır. İslamcılık ise, Batı'nın teknolojisinin alınarak ahlak anlayışının alınmaması gerektiği şeklinde farklı tonlarda İslamcılıklardan oluşmakla beraber, genel olarak eski düzenin devamından yana muhafazakar bir çizgi izlemektedir.

Rasyonalizm ve pozitivism düşüncesinden beslenen Batıcı aydınlar, kadınlar bakımından sorunun kaynağını İslam olarak görmekteydiler. Bu düşünce, geleneklerin İslam içinden ayıklanmasından İslam'ın tamamen uygulama dışı bırakılmasına kadar geniş bir yelpazede yer almaktaydı. Batıcılık, modernleşme ve çağdaşlaşma ile paralel düşünülüyordu. İlerleme ve çağdaşlaşmada odak haline gelen kadına öncelikle cinsiyet eşitliğinin sağlanması savunulmaktaydı (Tuncer Kızılay 2010, 44-48). İleriki yıllarda laik – İslamcı ayrılığı kısılacında kadın bedeni üzerinden yürütülecek politikaların belirlenmesinde de (Kandiyoti 2011a, 76) farklı feminizmlerin bu çatışmadan beslendiği görülmektedir.

Dönüşen toplumsal cinsiyet rolleri karşısında erkekler de kadınlara nasıl olmaları gerektiği konusunda ideolojiler çerçevesinde çeşitli yeni roller biçmeye başlamışlardır. Örneğin 1921'de yayımlanmaya başlayan ve kendisini aylık kadın, aile ve salon gazetesi olarak tanımlayan "Hanım" dergisinde Tevhid-i Efkâr yazarı Ebuzziya ile yapılan bir röportaj yayımlanmıştır.

Bu röportajda Ebuzziya kadın meselesi hakkında şunları söylemektedir: "Biz söylendiği gibi kadın serbestliği karşısında değiliz. Aksine dinimizi, adetimizin müsaadesi mertebesinde kadınlarımızın serbest olmasını ve makul mantıklı bir şekilde ilerlemelerini arzu ederiz. Fakat bugün İstanbul'da serbesti namı altında gördüğümüz ahvale gelince buna ahlak-ı milliyemiz namına dahi karşı olmayacak bir ferd tasavvur olunamaz. Çok yazık değil midir ki kadınlığı ve valideliği nokta-i nazarında nisvan-ı cihana gıpta-i avar olan mevahib-i fethiyye ve faza il-i müktesibe garb medeniyetinin yalan yanlış taklidiyle yavaş yavaş zail olmaya başlasın. Kadınlık meselesinin çözülmesi, Türk milleti için liberallik mi yoksa muhafazakarlığın mı daha faydalı olduğuna karar verilmesine bağlı." (Gürsoy 1993, 12).

Kadın haklarını bir bütün olarak savunan ve feminist bir bakış açısı geliştiren ilk dernek olan Müdafaa-i Hukuk-u Nisvan Cemiyeti düşüncesinin temellerinin İstanbul'da 1913'ten 1921'e kadar aralıklarla çıkarılan "Kadınlar Dünyası" adlı dergide atıldığı görülmektedir (Sancar 2012, 97). Yüz otuz sekizinci sayısında derginin çıkarılış amacı şu şekilde ifade edilmektedir: "Kadınlar dünyasının gayesi kadınlığı hayat-ı sanayiye ve hayat-ı cemiyete karıştırmak ve işçilik hayatı sayesinde kadınlığın üzerinden sefaleti kaldırmak." (Gürsoy 1993, 68). Derginin yüz altmış dokuzuncu sayısında Aydınlanma Çağının etkilerinden ve devrimden söz edilmektedir: "İnsanlığın hayatını tetkik edersek medeniyetin birçok defalar beşeriyete kanatlar hediye ettiğini ve bu kanatların beşeriyeti daha mes'ud hayatlara iletildiğini görürüz. Bunlardan birisi de Fransız İhtilalidir." (Gürsoy 1993, 74).

Ahmet Cevdet Paşa'nın kızı Fatma Aliye, "Meşahir-i Nisna-ı İslamiyyeden Biri" adlı yazı dizisinde geçmişte yaşayan Müslüman kadınların sahip olduğu bilgi birikimi ve hakları Batılı düşüncenin dayattığı ve İslamın kadınları köleleştiren bir din olduğu yolundaki düşüncüyü çürüttüğünü iddia etmiştir. İslamda kadınların güçsüz bir konuma düşmesini Fars etkisine dayandırmıştır. Fatma Aliye, kamusal yaşamda aileyi merkeze alan bir kadın meselesi tanımlamıştır (Sancar 2012, 102-103). Fatma Aliye, Hanımlara Mahsus Gazete'deki yazılarında İslam dininin kaynaklarına atıflarda bulunarak kadınların haklarını savunmuş, Yeni Osmanlıcı anlayışla mo-

dernleşme - Batıcılık ve İslam arasında feminizm üzerinden bir bağ kurmaya çalışmıştır. Daha sonra Fatma Aliye'nin görüşleri muhafazakarlıkla kadın haklarına birleştirme doğrultusunda olmuştur (Sancar 2012, 102).

Her görüşten kadının seslerini duyurabildikleri mecralar haline gelen gazete ve dergiler, kadınların artık toplumsal yaşamda biz de varız diyebildikleri basın araçları haline gelmiştir (Yaraman 2001, 52). Gazete ve dergilerin ele aldıkları konular kadınların özgürleşmesi noktasındaki kafa karışıklıklarını da gözler önüne sermektedir. Bir yandan moda, güzellik, aşk gibi ev dışında konuşulamayan konular gazete ve dergilerde yer alırken; bir yandan da tesettür konusu tartışılmakta ve batılı görülmeye çalışan kadın eleştirilmektedir. Dolayısıyla feminizm ile feminenlik konularının birbirinden ayrıştırılmadığı dikkat çekmektedir (Sancar 2012, 102). Bundan başka, kadınların eğitim hakkı konusunda hemen hemen herkes hemfikiridir. Ama bu oydaşma kadınların anne olması ve çocuk yetiştirmesi temelinde dayandırılarak meşru bir talep haline getirilmektedir.

Kadınların Hak Mücadelesi ve Feminist Hareket

Osmanlı'da kadın örgütlenmeleri erkekler gibi eşit hakları olan insanlar olarak kabul edilmek ve insan olarak muamele olarak hürriyetlerinin olmayışı gösterilmektedir (Demirdirek 2011, 64). Kadınlar lehine ilk yazıların 1868'den itibaren Terakki gazetesinde yayınlanmaya başladığı dönemden 1935 yılına gelinceye

kadar kadın hareketinde kadınların kendi adlarına örgütlenerek seslerini duyurma girişimleri süreci olarak görülebilir (Sancar 2012, 92).

Kadınların haklarını talep ederken ortaya çıkan feminizmler otonom değildir, kendilerini üreten bağlamlar ağıyla ilişkileri vardır. Modernleşmeci yaklaşımlar ile değişime direnen anti-modernleşmeci yaklaşımlar arasındaki gerilim üstüne kurulu bir süreç söz konusudur. Dolayısıyla modernleşme ile "tarz-ı feminizm"lerin ortaya çıktığı söylenebilir (Sancar 2012, 101).

Tanzimat'ta ilk kıpırtıları görülen kadın hareketi İkinci Meşrutiyet ile birlikte İstanbul, İzmir, Selanik gibi büyük kentlerde eğitim görmüş kadınların Osmanlı'da kadının geleneksel statüsünü sorgulamaya yönelik girişimleri ile önemli bir ivme kazanmıştır. Kurulan dernekler, kadınlara hitaben gerçekleştirilen paneller, konferanslar, seminerler toplum içinde kadının da var olduğunu gösterme çabalarının ürünüdür (Çaha 2010, 121). Kadın hareketine ilişkin ilk kıpırtıların dönemin büyük şehirlerinde görülmesinin nedeni Osmanlı'da aristokrasi odaklı, seçkin, üst sınıf ve bürokrat ailelerden gelen kadınların çoğunluğunun kurduğu dernekler ve yayınladıkları dergiler ve bunlara üye olanların da benzer bir sosyal statüden gelen kadınlardan meydana gelmesidir (Sancar 2012, 92).

Cumhuriyet reformları ise kadınların yasal haklarına ilişkin radikal bir dönüm noktası olmuştur. Çünkü İslam ülkeleri arasında

Osmanlı'da kadın örgütlenmeleri erkekler gibi eşit hakları olan insanlar olarak kabul edilmek ve insan olarak muamele görmek talebiyle ortaya çıkmıştır.

Türkiye, Müslüman çoğunluğu ile şeriata dayalı hukuki düzenlemeleri bırakmış tek ülkedir (Kandiyoti 2011, 48). Kadın hareketleri Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Osmanlı modernleşmesinden getirdikleri birikimi yeni toplumsal yapıya aktarmış ve hak taleplerini sürdürmüşlerdir. Özellikle 1920'ler ve 1930'larda Türk Kadınlar Birliği'nin başta seçme seçilme hakkı olmak üzere kadınların toplumsal, siyasal ve sosyal haklarının savunuculuğunu yaptığı görülmektedir.

Yeni kurulan ulus devlete baktığımızda ulusal burjuvazisini oluştururken savaş sonrası çalışma yaşamına atılmış ve toplum içinde kendi ayakları üstünde durabilen kadın imajı yeni oluşacak kentsoylu sınıfa ideal bir örnekti (White 2003, 151).

Buna karşılık kentli kadının görünürde temsil ettiği batılı tip kadın ülkede azınlığı oluşturmaktaydı. Kadınların büyük çoğunluğu kırsal kesimde yaşamaktaydı. Cumhuriyetin kurulmuş olması ya da modernleşme çabaları ve devrimler ile haklarını elde eden kentli kadınların sorunları ile kırsaldaki kadınların öncelikli sorunları farklıydı. Kırsalda yeni doğan ölümleri, resmi nikah dışı evlilikler, feodal yapının getirdiği ataerkil töreler ve gelenekler, erken yaşta evlendirilme gibi sorunların yanında savaştan yeni çıkmış olmanın getirdiği yoksulluk ve sağlık sorunları vardı. Kentli kadınlar yardım kurumları aracılığıyla bu sorunlara çözüm üretmeye çalışsalar da reformlar kırsala gidememiş, ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında ulaşım yollarının da artmasıyla kırsal kesim kentlere gelerek modern dünyadan tam anlamıyla haberdar olmuştur (White 2003, 155-156).

Bu kentsoylu mücadelede kadınların siyasal alanda var olma talepleri 1913'te kurulan, kadın haklarını bir bütün olarak savunan ve feminist bir bakış açısı geliştiren ilk dernek olan Müdafaa-i Hukuku Nisvan Cemiyeti ile başlamış, 1923'te Halk Partisi Kadın Kollarının kurulması ve 1924'te Türk Kadınlar Birliği'nin kurulması ile sürmüştür. Müdafaa-i Hukuk-u Nisvan Cemiyeti ve Kadınlar Dünyası dergisi içinde oluşan kadın örgütlenmesi Halk Partisi'nin kadın kollarına dönüşmüştür (Sancar 2012, 99). 1923 yılında milletvekili seçme kanunu mecliste görüşülürken kadına seçme hakkının verilmesi konusunda çeşitli tartışmalar yaşanmasına karşın bu hakkın kadınlara verilmesi kabul edilmemiştir. Başkanlığını yazar Nezihe Muhittin'in yaptığı Kadınlar Halk Fırkası 16 Haziran 1923'te kurulmuş ve amacını kadınların eğitim, ekonomi ve diğer sosyal alanlardaki eksikliklerini gidermek olarak belirlemiştir. Bu eksikliklerden biri de kadınların siyasal haklarıdır (Terzioğlu 2010, 9-10). Partinin kurulup faaliyete geçmesine resmi izin verilmemesi üzerine 7 Şubat 1924'te Türk Kadınlar Birliği kurularak bu örgüt aracılığıyla siyasal hak talepleri dile getirilmiştir. Meclis'te ise az sayıda erkek vekil, kadınların siyasal haklarını kazanmalarını desteklemişler; buna karşın pek çoğu erkek egemen feodal kültürün sonucu olarak bu düşünceye itiraz etmişlerdir.

Kadınların siyasal haklarını talep etme mücadelesi

sürecinde 1921 ve 1924 anayasalarında kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanınmadığı bilinmektedir. Bu tarihlerden çok daha sonra 1935 yılına gelindiğinde ilk kez milletvekili olarak seçilen kadınların mecliste yer aldığını görüyoruz. Bu zaman aralığında Türk Kadınlar arını kendi mücadelelerine değil, devlete borçlu olduklarına ilişkin yaygın bir anlayışın günümüze kadar geldiği görülecektir. O dönemde siyasal yapılarda erkeklerle birlikte siyaset yapan kadınların ise katılımcı ama sessiz ve edepli kadın rolüyle sınırlandırılması bu zihniyet ile meşrulaştırılmıştır (Sancar 2012, 177). Bugüne yansımaları ise halen hane içi işlerden görülen aile, ev işleri ve çocuk bakımının dışı konular olarak algılandığı, siyasal alanda bir Kadın Hakları Bakanlığı yerine 2011 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kaldırılarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuştur. Bu Bakanlığın başında bir kadın bakan olması da halen kadının siyasi iktidarın kullanılış biçiminde dahi aileden sorumlu kılınacağına, aile merkezli modernleşme projesinin yürürlükte olduğuna bakanlık bünyesinde yer alan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ise kadının bugün dahi aileden bağımsız bir birey olarak algılanmadığına işaret etmektedir.

Siyasal reform süreçlerinde yer almış kadınlar; erkeklerle birlikte "özgür, eşit, kardeş" yurttaşlık statüsüne sahip bireyler olarak kabul edilmekten ziyade Türk milli ve modern kimliğini dünyaya ispatlayan bir kültür göstergesi ve kültür farklarının sınırlarını temsil eden bir sembol olarak algılanmıştır (Berktaş 2010, 90; Sancar 2012, 112). Kadın kimliği kendisi için belirlenen toplumsal rolleri benimsemesi üstüne inşa edilmiş ve bu nedenle Türk kadını laik-tutucu, batılı-gelenekçi, modern-muhafazakar gibi çelişkileri kendi içinde barındırır hale gelmiştir (Ataman, 1999, 102). İleri/geri, aydınlık/karanlık, yerli/yabancı, zahir/batın gibi feminist mücadele alanının kültürel terimlerle yürütülmesi sonucu bir toplumsal grup olarak kadınların hakları değil, onlar için doğru olanın ne olduğu, kadının kendi iradesi yok sayılarak tartışılmaktadır (Bora 2011, 172-173). Böylece muhafazakar modernliğin ve inkılapçı modernliğin ataerkil düzenden yana tavrı birleşmekte ve orta sınıf modernlik ve laiklik değerlerinin taşıyıcısı, siyasal ve ekonomik kararların hakiki öznesi erkek elitler tarafından açıktan

ve içten desteklenmeyen feminist hareket, muhafazakar erkek elitler tarafından açıkça dışlanmakta ve günah keçisi olarak sunulmaktadır (Sancar 2012, 234; Sancar 2011, Önsöz).

Modernleşme sürecinde geç Osmanlı ve erken Cumhuriyet'te kamuoyunda artık kadın sorunsalı tartışılabilir hale gelmiştir. Bu önemli bir adımdır. Ancak, o günden bugüne kadınların sadece kadın olmaları kaynaklanan sorunlarının göz ardı edildiği ya da çözüm için kadınların iradelerine ve görüşlerine

başvurulmadığı görülmektedir. Modernleşme serüvenimizde etkili olan ideolojilerin erkek egemenliği sürdürmede işbirliği içinde olmasından dolayı uzun yıllar “kutsal aile” veya “mahremiyet” kisvesine bürünen ev içi şiddetin önlenmesi, ayrımcılık yasağı, sosyal haklar konularının yeni yeni gündeme taşındığı bir gerçektir. Bunun yanında örtünme, eğitim, evlenme gibi konuların halen tartışılıyor olması yine çözüm için kadınların iradesine başvurulmadığını göstermektedir.

Kaynaklar

- Ataman, Narınc. 1999. *Erken Cumhuriyet Döneminde Kadın Kimliğinin Oluşumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, Ankara.
- Berktaş, Fatmağül. 2010. *Tarihin Cinsiyeti*. Metis Yayınları, İstanbul.
- Bora, Aksu. 2011. *Feminizm Kendi Arasında*. Ayizi Yayınları, Ankara.
- Çaha, Ömer. 2010. *Sivil Kadın (Türkiye'de Kadın ve Sivil Toplum)*. Savaş Yayınevi, Ankara.
- Demirdirek, Aynur. 2011. *Osmanlı Kadınlarının Hayat Hakkı Arayışının Bir Hikayesi*. Ayizi Yayınları, Ankara.
- Durudoğan, Hülya. 2011. *Namusun İlmîği, Birkaç Arpa Boyu (21. Yüzyıla Girerken Türkiye'de Feminist Çalışmalar – Prof. Dr. Nermin Aabadan Unat'a Armağan)*, Derleyen Serpil Sancar, Cilt 2, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Gürsoy, H. 1993. *Meşrutiyet Dönemi Kadın Dergileri*. Yayınlanmamış Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara.
- Harding, Sandra. 1996. *Feminist Yöntem Diye Bir Şey Var mı? Farklı Feminizmler Açısından Kadın Araştırmalarında Yöntem içinde*, Yayına Hazırlayanlar Serpil Çakır – Necla Akgökçe, çev. Zela Ayman, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Kandiyoti, Deniz. 1996. *Çağdaş Feminist Çalışmalar ve Ortadoğu Araştırmaları*. Farklı Feminizmler Açısından Kadın Araştırmalarında Yöntem içinde, Yayına Hazırlayanlar Serpil Çakır – Necla Akgökçe, çev. Neslihan Cangöz, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Kandiyoti, Deniz. 2011. *Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları: Gelecek İçin Geçmiş Bakış*. Birkaç Arpa Boyu (21. Yüzyıla Girerken Türkiye'de Feminist Çalışmalar/Prof. Dr. Nermin Aabadan Unat'a Armağan) içinde, Derleyen Serpil Sancar, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 41-61.
- Kandiyoti, Deniz. 2011a. *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar (Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler)*. Metis Yayınları, İstanbul.
- Karataş, Evren. 2009. *Türkiye'de Kadın Hareketleri ve Edebiyatımızda Kadın Sesleri*. Turkish Studies içinde, Vol. 4, Issue 8, s. 1652-1673.
- King, Diane E., “The Personal is Patrilineal: Namus as Sovereignty”, *Identities: Global Studies in Culture and Power*, Routledge (Taylor and Francis Group), 2008.
- Kurnaz, Şefika. 2011. *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını (1839-1923)*. Ötüken Yayınları, Ankara.
- Mardin, Şerif. 2009. *Türk Modernleşmesi (Makaleler 4)*. Derleyen Mümtaz Türköne – Tuncay Önder, 19. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Sancar, Serpil. 2011. *Erkeklik: İmkansız İktidar (Ailede, Piyasada ve Sokakta Erkekler)*. İstanbul, Metis Yayınları.
- Sancar, Serpil. 2012. *Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti – Erkekler Devlet, Kadınlar Aile Kurar*. İstanbul, İletişim Yayınları.
- Terzioğlu, Zübeyde. 2010. *Türk Kadını Siyaset Sahnesinde (1930-1935)*. Giza Yayınları, İstanbul.
- Tuncer Kızılay, Esra. 2010. *Türk Modernleşmesinde Ataerkil Söylemin Yansımaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
- Van Os, Nicole A.N.M. 2001. *Osmanlı Müslümanlarında Feminizm*. Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce – Cumhuriyete Devreden Düşünce Mirası: Tanzimat ve Meşrutiyet'in Birikimi (Cilt 1), Editörler Murat Gültekinil – Tanıl Bora, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 335-347.
- White, Jenny B. 2003. *State Feminism, Modernization and the Turkish Republican Woman*. New World Sciences Academy Journal, Fall, Vol. 15, Issue 3, s. 145-159.
- Yaraman, Ayşegül. 2001. *Resmi Tarihten Kadın Tarihine*. Bağlam Yayınları, İstanbul.

Osmanlı Kadın Hareketinde İki Kız Kardeş: FATMA ALİYE VE EMİNE SEMİYE

Doç. Dr. ŞAHİKA KARACA

*Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Bölümü*

Fatma Aliye (1862-1936) ve Emine Semiye (1864-1944) Tanzimat döneminin önde gelen isimlerinden tarihçi, hukukçu, devlet adamı

Ahmet Cevdet Paşa'nın kızlarıdır. Onlar ailelerinin tüm imkânlarından yararlanarak kendilerini yetiştirmiş aydın Osmanlı kadınlarıdır. İki kız kardeş de dönemin kadın hareketi içerisinde yazdıklarıyla ve yaptıklarıyla etkin olarak yer almışlardır.

Cevdet Paşa'nın büyük kızı Fatma Aliye, küçük yaşlarından itibaren okuma ve yazmaya meraklıdır. Fransızcaya ilgi duyar ve bu dili kendi kendine öğrenmeye başlar. Ağabeyi Ali Sedat'ın evde özel hocalardan aldığı derslere katılır, onun kütüphanesini düzenler. Hatta evde ağabeyi için kurulan kimya laboratuvarında yapılan deneyleri izler. Fatma Aliye'nin ilme olan merakı fark edildiğinde Cevdet Paşa tarafından ona da bu imkânlardan yararlanma fırsatı sunulur. Fatma Aliye henüz on yedi yaşındayken kolağası Faik Beyle evlendirilir. Aslında evlenirken bilgi alışverişi yapacakları zannıyla ve kocasının kendisinden daha iyi Fransızca bildiğini düşünerek sevinmiştir. Ancak Faik Bey, Fatma Aliye'den daha iyi Fransızca bilmediği gibi kısa bir süre sonra eşinin okuma ve yazmasını da yasaklar. Faik Bey ancak evliliklerinin ilk on yılından sonra Fatma Aliye Hanım'ın okumasına ve yazmasına izin verir. Fatma Aliye bu izin üzerine George Ohnet'nin Volonte'sini Meram adıyla ve 'Bir Kadın' imzasıyla Türkçeye çevirir. Bu çeviri devrinde çok beğenilmiş ve hem Fransızca'yı iyi anlaması hem de Türkçeyi iyi kullanması sebebiyle de müterciminin bir kadın olduğuna kimse inanmak istememiştir.

Fatma Aliye, ilk romanı Muhadarat'ı kendi imzasıyla yayımlar. Diğer romanları Refet (1898), Udi (1899), Levayih-i Hayat (1899) ve Enin'i (1910) kaleme alır. Yazar bu romanlarında yarattığı güçlü kadın karakterleri aracılığıyla dönemin kadınlıkla ilgili sorunlarına değinmiş ve kendisinin bu konudaki görüşlerini açıklama fırsatı bulmuştur. Bunlardan başka büyük Türk-İslam kadınlarını anlattığı Namdaran-ı Zenan-ı İslamiyan ile İslam dininde ve Osmanlıda kadınlığın durumuyla ilgili bilgi verdiği Nisvan-ı İslam'ı kaleme almıştır. Bu eser aynı zamanda Oryantalist bakış açısına bir cevap niteliği taşımaktadır. Fatma Aliye, II. Meşrutiyet'in ilanından sonra babası Cevdet Paşa'ya yapılan hücumlara cevap verebilmek ve onun hizmetlerini anlatabilmek için Cevdet Paşa ve Zamanı'nı hazırlamıştır. Kosova Zaferi ve İstila-yı İslam onun konusunu tarihten alan diğer eserleridir. Ayrıca gazete ve dergilerde de kadınlığın durumunu sorguladığı çok sayıda makale kaleme almıştır. Yazar küçük kızı Zübeyde İsmet'in evden kaçıp din değiştirerek Katolik bir rahibe olmasından sonra yazı haya-

Fatma Aliye

tından çekilir. Fatma Aliye bundan sonraki hayatının ve servetinin büyük bir kısmını kızı Zübeyde İsmet'i bulmak yolunda harcamıştır. 1936 yılında Pangaltı'da bir apartman dairesinde vefat etmiştir.

Ahmet Cevdet Paşa'nın ikinci kızı Emine Semiye Hanım ise Batı'da eğitim alan ilk Türk kadınlarından- dır. Fransa ve İsviçre'de yedi yıl psikoloji ve sosyoloji öğrenimini görür. Daha sonraki yıllarda uzun süre Paris'te yaşar ve oğlu Cevdet Lagaş'ın Paris'te siyasî bilimler tahsili sırasında yanında bulunmuştur. Emine Semiye iki kez evlenmiştir. İlk eşi Kazaskerzade- ler'den Mustafa Bey'dir. Yazarın ilk eşi hakkında bilgi yoktur. İkinci eşi ise ünlü valilerden Reşit Paşa'dır. Emine Semiye, dadısının oğlu Reşit Paşa'yla yapmış olduğu evlilikten olaylı bir şekilde ayrılır. Reşit Paşa Mülkiyeyi bitirmiş, Selanik Maarif Müdürlüğü ve Serez Sancağı Mutasarrıflığı yapmıştır (1905-1908). 1908'i hazırlayan günlerde politika ile de ilgilenmiş ve İttihat ve Terakki Partisi'nin gizli faaliyetlerine katılmıştır. Emine Semiye ikinci eşi Reşit Paşadan boşanmıştır. Taha Toros bu boşanmanın politik sebeplerden kaynaklandığını, Emine Semiye'nin Edirne'de İttihat ve Terakki'nin gizli faaliyetlerine katıldığı ve daha sonraki yıllarda da bu faaliyetlerini sürdürdüğü için tutuklanma kararının çıkması üzerine Paris'e kaçmak zorunda kaldığını ve bu sebeple de Reşit Paşa tarafından boşandığını söylemektedir. Emine Semiye ilerleyen yaşlarında Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde ve İstanbul'da kız okullarında Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yapar. Emine Semiye bir yan-

dan öğretmenlik mesleğini devam ettirirken diğer yandan da aktif olarak Osmanlı kadın hareketi içerisinde etkindir. Şefkat-ı Nisvan ve Hizmet-i Nisvan isimli kadın derneklerini kurar. Bir taraftan da kadın hakları konusunda gazete ve dergilerde makaleler yazar. Emine Semiye tüm bunların yanı sıra roman, hikâye, deneme gibi edebî türlerde de eserler vermiştir. Emine Semiye'nin basılmış iki eseri vardır: Sefalet (1325) isimli romanı ile okullarda ders kitabı olarak okutulmak üzere hazırladığı Hülasa-i İlm-i Hesap'tır (1891). Yazarın diğer romanları ise Muallime, Bikes, Mükâfat-ı İlahiye ve Gayya Kuyusu'dur. Emine Semiye'nin hikâye kitapları ise Terbiye-i Etfâle Ait Üç Hikâye, Hiss-i Rekabet, Bağdat Hatun ve Dilşad Hatundur. Emine Semiye çeşitli gazetelerde yazdığı yazılarını da Selanik Hatıraları, Hürriyet Kokuları ve İktifat'ta bir araya getirmiştir. Bir de Kalem Tecrübeleri isimli gezi kitabı vardır.

Emine Semiye aydın bir Osmanlı kadın yazarı olarak sadece yazdıklarıyla yetinmemiş ve birikimini ve tecrübelerini İstanbul, Selanik, Serez, Adana, Sivas, Ordu gibi birçok şehirde öğretmenlik yaparak değerlendirmiştir. Emine Semiye'de Osmanlı coğrafyasının çeşitli eyaletlerini gezerek edindiği izlenimler sonraki yıllarda öğretmenlik yapma arzusunu doğurmuştur. Babasının 1866-1868 yılları arasında Halep valisi, 1874-1875 arasında Yanya valisi ve 1876'da Rumeli müfettişliği görevleri nedeniyle çocukluk yıllarında Yanya ve Suriye'ye gitmiş, on üç buçuk yıl da Rumeli'de epeyce yer dolaşmıştır. Kocasını Reşit Paşa'nın görevi dolayısıyla Selanik ve Serez'de bulunduğu yıllarda Selanik ve Serez'in köylerindeki insanların sefaletini yakından görünce onların mutluluğu için çalışmaya karar verir.

Emine Semiye, Selanik yıllarından itibaren bir yandan siyaset ve gazetecilik faaliyetlerini sürdürürken diğer yandan da kız çocuklarını eğitmeye yönelik çalışmalar yürütmüştür. O kadınların toplumda hak ettikleri yeri alabilmeleri için öncelikle iyi bir eğitim almalarının gerekli olduğuna inanır. Bunun için de evini âdeta bir okul gibi kullanarak kız çocuklarına ders verir. Emine Semiye gençlik yıllarında eşinin de görevleri dolayısıyla Selanik'teki kız okullarında öğretmenlik ve müfettişlik yapmıştır. II. Meşrutiyet'in ilanını takip eden yıllarda ise Trakya ve Anadolu'nun çeşitli şehirlerindeki kız okullarında ve Halide Edip'in

ekibiyle de Beyrut'ta, Türkçe ve edebiyat öğretmeni olarak çalışmıştır. Daha sonraki yıllarda İstanbul'da öğretmenlik yaptığı söylenmektedir. Kadın eğitimine çok önem veren yazar, öğretmenlik mesleğini uzun yıllar kız okullarında sürdürmüştür. Bir bakıma kadın eğitimiyle ilgili düşüncelerini öğretmenlik yaparak fiiliyata döktüğü söylenebilir.

Farklı Feminizmler...

II. Meşrutiyet öncesinde edebî hayat içerisinde belir-meye başlayan ve Cumhuriyet'e uzanan süreçte faaliyetlerine devam eden Ahmet Cevdet Paşa'nın kızları Fatma Aliye ve Emine Semiye Türk modernleşmesinin sembolü hâline gelen kadın meselesi üzerinde düşünen, düşündüklerini roman, hikâye ve çeşitli makalelerle dile getiren öncü isimlerdir. Ancak aynı ailede yetişen iki kız kardeş farklı eksenlerde yer alan düşünsel bir zeminde kadınlıkla ilgili faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Fatma Aliye tıpkı babası Ahmet Cevdet Paşa gibi geleneklere bağlı, İslamcı bir düşünceyle kadınlık meselelerini sorgular.

Fatma Aliye'nin kendisinden iki yaş küçük kız kardeşi Emine Semiye'nin geleneklere aykırı olan kadınlıkla ilgili düşünceleri Fatma Aliye'den çok daha keskin radikal çizgiler taşır. Emine Semiye kadınların hakları olanı elde edebilmek için mücadelecî bir tavır sergiler. II. Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle oluşan özgürlük ortamında kendilerine birçok hak ve hürriyetin verileceğini düşünen Emine Semiye beklentilerinin gerçekleşmesi üzerine, "Terakkiyat-ı Nisvaniyyeyi Kimden Bekleyelim?" adlı makalesini kaleme alır. Emine Semiye bu makalesinde adını belirtmediği İttihat ve Terakki Partisi'ne mensup üst düzey bir yöneticiden II. Meşrutiyet'ten önce kadın hakları için talepte bulunduğunu ve bu önemli kişinin kadın haklarını sağlayacakları yönünde çok sağlam bir teminat verdiğini ancak İttihat ve Terakki iktidar olduktan sonra sözlerinin yerine getirilmediğini söyler ve kadınlığın ilerlemesinin ancak yine kadınların mücadelesiyle gerçekleşeceğini belirtir. Emine Semiye, "İslamiyet'te Feminizm" isimli makalesinde de devrine göre ileri sayılabilecek bir yaklaşımla kadın-erkek eşitliği üzerinde durur. Yazar Osmanlı kadınlarının toplumun en yüksek mevkilerinde bulunduğunu ve insanîyet hazinesine sahip olduğunu belirterek kadınla erkek arasında zekâ bakımından fark olmadığını hatta onlardan zekâ, maneviyat ve şefkat yönünden daha yüksekte olduklarına inanır. Ve kadınları erkeğin

gölgesi hâline getirmek isteyenlere meydan okuyan bir tavırla hakları olanı almak için çağdaş Türk kadınının elinden geleni yapacağını belirtir. Emine Semiye bu sözleriyle âdeta kadını edilgenleştiren ataerkil sisteme savaş açar. O bu savaştan ancak ilimle aydınlanarak kadınların kurtuluşunun gerçekleşeceğine inanır.

Fatma Aliye de kız kardeşi gibi kadın-erkek eşitliğini savunur. Ancak O, Emine Semiye gibi sert bir söyleyişi seçmez. Fatma Aliye 1909 yılında İnkılab gazetesinde yayımlanan "İlim ve Cehl" isimli makalesinde feminizmin farklı kısımlara ayrıldığını ve ifratperveran olarak isimlendirdiği ve bugünden baktığımızda radikal olarak adlandıracağımız feministlerin faaliyetlerinden endişe duyar. Fatma Aliye ifratperveranın faaliyetlerinin ve erkeklere savaş açmalarının kadınları giderek mutsuz edeceğine inanır. Ancak kadınları bu mücadele boyunca asıl yaralayan insanlığın yarısı olarak gördükleri erkeklerin kendilerine cephe almasıdır. Bu mücadelede hak elde etmişlerdir. Ama bir yandan da düşünce dünyalarında birtakım olumsuzluklar yaşamışlardır. O İslamiyet'in kadına verdiği hakların unutulması nedeniyle kadınların içinde buldukları eşitsizlik hâline düştüklerini de aynı makalesinde belirtir. Ona göre bu mücadeleyi kadın-erkek savaşı hâline dönüştürmektense ilim ve cehalet savaşı olarak düşünmek daha doğrudur. Bu Fatma Aliye'nin kadınların haklarının olmamasını, ellerinden alınmasını veya bu konunun direnişle karşılanmasını cehaletle yorumladığını gösteriyor.

Fatma Aliye ve Emine Semiye'nin kadınlığın ilerlemesi için üzerinde önemli durdukları bir konu da eğitimdir. Emine Semiye kadınların toplumsal hayat içerisinde aktif hale gelebileceği bir eğitim taraftarıdır. Kadınların edilgen kimliğini daha da perçinleyecek, adeta kadını kukla haline getirecek eğitim anlayışına karşıdır. Bunun yerine kadınlar da tıpkı erkekler gibi özne konumuna yükselebilecekleri fennî ilimleri öğrenmelidirler. Fatma Aliye de kız kardeşi gibi kadınların eğitimi konusunda Avrupa'nın şekli özelliklerini benimseyen anlayışı reddeder. O kadınların eğitiminde babasının da tesiriyle İslamcı ve gelenekçi bir anlayışı benimser. Bu sebeple de Emine Semiye'den farklı olarak kadınların eğitimi konusundaki önerisi Fransız tarihi öğrenmek yerine kendi köklerimize dönerek İslami kaynaklara yönelmektir. Bunun üzerine İslam kadınlarının biyografilerini içeren Namdaran-ı Zenan-ı İslamiyan'ı yazar. Fatma Aliye bir Osmanlı kızının İngiliz, Fransız ya da Alman terbiyesiyle yetişmesini hoş görmez. Bize yakışanın Türklük ve

Osmanlılık terbiyesiyle kızlarımızı yetiştirmek olduğunu söyler. Fatma Aliye'nin önerisi yerli kalarak modernleşmektir.

Osmanlı kadın hareketinin iki önemli ismi ve aynı zamanda iki kız kardeş Fatma Aliye ve Emine Semiye 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın başlangıçlarında yaptıkları ve yazdıklarıyla Türk kadının haklarını savunması ve almasında önemli roller üstlenmişlerdir. Dolayısıyla

Türk kadınlığının hak ve özgürlüklerini elde etmesinde, çağdaşlarıyla birlikte zemini oluşturan adımların atılmasında öncü olmuşlardır. Son zamanlarda haklarında yapılan çalışmaların artması sevindiricidir. Bu çalışmalarla Fatma Aliye ve Emine Semiye gibi öncü kadınların isimleri de tarihin unutulmuş sayfalarından çıkartılarak dönem içindeki ve sonrasındaki önemleri belirginleştirilecektir.

Dipnotlar

- ¹Taha Toros, "Cevdet Paşa'nın Kızları", *Mâzi Cenneti I, 2. baskı, İletişim, İstanbul 1998. s. 223.*
- ²Emine Semiye; "İtiraf-ı Hakikat, Mahmure Hamidullah Hanımefendiye", *Teârüf-i Müslimin, c. 2, S. 31, 25 Muharrem 1329/13 Kânunusani 1326/26 Ocak 1911, s. 99.*
- ³Emine Semiye, "Terakkiyat-ı Nisvaniyyeyi Kimden Bekleyelim?", *Mehasin, S. 10, Eylül 1325/ Eylül 1909, s. 735-36.*
- ⁴Emine Semiye, "İslamiyet'te Feminizm", *Halil Hamit, İslamiyet'te Feminizm Yahut Âlem-i Nisvanda*
- ⁵Musavat-ı Tamme içinde, *Kiteum Matbaası, İstanbul, t.y., s. 3.*
- ⁶Fatma Aliye, "İlim ve Cehl", *İnkılab, S.7, 18 Şaban 1327, 22 Ağustos 1325, s. 98.*
- ⁶Fatma Aliye, "Talim ve Terbiye-i Benat-ı Osmaniye", *Hanımlara Mahsus Gazete, S. 37, 25 Kânunuevvel 1311/6 Ocak 1896, s. 2.*

Kaynaklar

- Emine Semiye, "Terakkiyat-ı Nisvaniyyeyi Kimden Bekleyelim?", *Mehasin, S. 10, Eylül 1325/ Eylül 1909, s. 735-36.*
- Emine Semiye, "İtiraf-ı Hakikat, Mahmure Hamidullah Hanımefendiye", *Teârüf-i Müslimin, c. 2, S. 31, 25 Muharrem 1329/13 Kânunusani 1326/26 Ocak 1911, s. 99.*
- Fatma Aliye, "Talim ve Terbiye-i Benat-ı Osmaniye", *Hanımlara Mahsus Gazete, S. 37, 25 Kânunuevvel 1311/6 Ocak 1896, s. 1-2.*
- Fatma Aliye, "İlim ve Cehl", *İnkılab, S.7, 18 Şaban 1327, 22 Ağustos 1325, s. 97- 98.*
- Taksim Atatürk Kitaplığı, *Fatma Aliye Hanım Evrakı: 16/3, 11 Ağustos 1324/24 Ağustos 1908.*
- Toros, Taha, "Cevdet Paşa'nın Kızları", *Mâzi Cenneti I, 2. baskı, İletişim, İstanbul 1998. s. 217-223.*

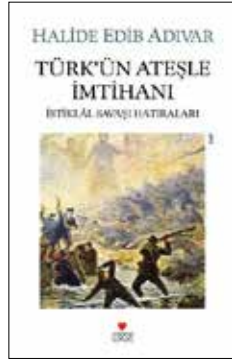

HALİDE EDİP VE FEMİNİST TARİH YAZIMI

SEBAHAT DURAN KARAHAN

İTÜ BMT-KAUM

1882 yılında kendi deyimiyle Beşiktaş'taki “Mor Salkımlı Ev”de dünyaya gelen Halide Edip pek çok alanda kadınlar için rol model ve yol gösterici olmuştur; çok yönlü kişiliği ile edebiyatçılara göre yazar, siyasilere göre milletvekili, milli mücadeleye göre Halide Onbaşı ve kadın hakları savunucuları içinse muhalif bir hatiptir. Kimilerine göre ise manda yanlısı ve hayatı sürgünlerde geçen bir kadındır. Hayatı ve dönemin içinde bulunduğu koşullar romanlarında ve eserlerinde sıkça yer alır; uzun yıllar içinde bulunduğu milli mücadele ve kadın hakları meseleleri de romanlarının temel konularıdır.

Hayatını İngilizce olarak “Memoirs of Halide Edip” kitabı ile kaleme almıştır; daha sonraları anılarını Türkçe, “Türk'ün Ateşle İmtihani” ve “Mor Salkımlı Ev” adlarıyla iki ayrı kitap olarak yayınlamıştır. “Mor Salkımlı Ev” Milli Mücadele Dönemi öncesinin, “Türk'ün Ateşle İmtihani” ise Milli Mücadele Dönemi anılarının derlemesidir.

Halide Edip yaşadığı dönemde birçok açıdan ilk olma özelliği taşımaktadır; Amerikan Koleji mezunu ilk Müslüman kadındır ve ilk kadın hatiptir, Cumhuriyet devrinin ilk kadın romancısı ve ilk kadın profesörlerindedir (Göze, 2003).

Halide Edip doğu ve batı kültürlerinin iç içe geçtiği bir ortam ve mekanda yaşamıştır; ideal Müslüman anneanne evine karşı batılı tarzı benimsemiş bir baba arasında yetişmiş (Paralı, 2001; Göze, 2003) ve iki kültürün adeta sentezi olmuştur. Her iki geleneği de iyi tanımış, ne tam olarak batılı ne de tam olarak geleneksel olmuş; zaman zaman ikisinden biri diğerine galip gelerek hayatını sürdürmüştür. Romanlarını da daha çok Doğu-Batı sentezini benimseyen bir tezi savunmak için kaleme almıştır (Küçükgörmen, 2010). Amerikan Koleji yılları da birçok yeni kültür ve din tanınması ve özümsemesi açısından ilerdeki düşün dünyasına katkıda bulunmuştur. Dönemin koşulları düşünüldüğünde hemcinslerinin sahip olmayacağı bir imkânla eğitimini tamamlamış ve okul yıllarında kendine özgü ve bağımsız rol modeller seçme olanağı bulmuştur. Amerikalı öğretmenleri onda geniş bir dünya görüşünün meydana gelmesine yardım etmiş ve böylece ne Avrupalı ne de yerli olan yeni bir dünyayı görmüş ve tanımıştır (Enginün, 1998).

Koleje devam ederken bir yandan evde de dersler almaya devam eder; bu derslerden matematik öğretmeni Salih Zeki ile daha sonra bir evlilik gerçekleştirir ve iki erkek çocuk sahibi olur. Yazın hayatının başlaması bu dönemlere denk gelir; romanlar ve gazete yazıları ile başlayan bu üretim süreci uzun yıllar devam ede-

cektir. Bu süreçte Adnan Adıvar ile ikinci evliliğini gerçekleştirebilir.

Halide Edip'in de içinde yer aldığı Osmanlı Kadın Hareketi bir diğer adıyla 1. Dalga Feminizm' de bu tarihlerde ivme kazanmıştır. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra 1913 yılında Teali Nisvan Cemiyeti kurulmuş ve başına Halide Edip getirilmiştir. Cemiyet bilinen ilk feminist kuruluş olma özelliğini taşımaktadır. "Kadınların yükselmesi" anlamına gelen dernek, kadın ve erkek arasındaki eşitliği savunmakta ve çok eşliliğe karşı çıkmaktadır; aynı zamanda kadınlara okuma-yazma kursları vererek kadınların kişisel gelişimlerine de katkı sağlamıştır. Çıkartılan dergi, gazete ve yayınlar ile kadınlar seslerini duyurmuş ve "var" olduklarını göstermeye çalışmışlardır. İçinde bulunan savaş koşullarının etkisi ile 1. Dalga Feminizm milliyetçilik ile etkileşime geçmiş ve ondan beslenmiştir. Halide Edip de milliyetçilikten etkilenmiş ve bunu eserlerine yansıtmıştır. Kurtuluş savaşının başlaması ile Halide Edip milli mücadele için Ankara'ya giderek Yunus Nadi ile Anadolu Ajansının kurulmasını sağlamış ve ajansın her türlü işini yürütmüştür. Kızılay'da görev alarak Ankara ve Eskişehir'de hasta bakıcılık yapmış, orduya katılma isteğini Mustafa Kemal'e iletmesi ile cephe karargâhında görevlendirilmiştir. Orduda başçavuşluğa kadar yükselerek, savaşta gösterdiği başarılar sebebiyle İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiştir.

Halide Edip, bir ömre sığdıramayacak kadar yaşanmışlığı ile bugün hala kıymeti tam manasıyla bilinmemiş bir değerdir. Bu durum onun tek yönlü anlatılmasından kaynaklanabilir. Onu ilk olarak Amerikan mandasını destekleyen bir kadın olarak tanıdık, zaman zaman desteklediği ideolojilerin, zaman zaman da yanlış anlaşılmanın kurbanı oldu. Hâlbuki Halide Edip içinde bulunduğu, desteklediği ideolojileri körü körüne benimsememiş olumsuz gördüğü yönlerini eleştirmiştir; bu yüzden onu salt içinde bulunduğu gruplara göre değerlendirmek yanlış olacaktır. Halide Edip savunduğu görüş ne olursa olsun özgürlüğü ve demokrasiyi desteklemiştir.

1925 yılından 1940 yılına kadar itibarı olmayan, ismi bir yerlerde geçmeyen Edip'in bu gizli kalmış, çok ko-

nuşlanmamış yönlerini İpek Çalışlar "Halide Edip: Biyografisine Sığmayan Kadın" kitabında dile getirmiş ve bilinmeyenlerini ortaya çıkarmıştır. İpek Çalışlar kendisi ile yapılan bir röportajda şöyle söyler: (*)

"Halide Edib, 1922 yılına kadar genelde sevgi ve saygı görmüş. O dönemde onun kadar yüceltilen sevilen bir başka kadın yok. Hatta belki erkek de yok. Kitapları çok satıyor, gazetede köşe yazıyor. Kadınların giremediği kamusal alanlarda yıldız gibi dolaşüyor. Problem 1922 yılında savaşın biteceği anlaşılıp da eşi Adnan ile İstanbul'a dönüşüyle başlıyor. Halide Edib'e bir yer bulunamıyor, onun geleceği büyük bir soru işaretine dönüşüyor. Çünkü Halide Edib muhalif kimliğiyle etrafını sorgulayan, hesap soran, tavrı olan bir isim. Kadın olduğu için çok kolay tasfiye ediliyor. Kadınların zaten hukuken belli pozisyonlara gelmeleri imkânsız. Savaştan sonra eski konumunu kaybediyor ve geriye

Kemal'den "Elbet bir çözüm bulunacaktır" cevabını alıyor. Ancak çözüm bulunmuyor..."

Tarihin, kadınların penceresinden bakıldığında farklı bir boyutu olduğunu biliyoruz. Bunun için bu alanda son 30 yıldır yapılan çalışmalar çok kıymetlidir; Serpil Çakır, Aynur Demirdirek gibi yazarların kadın tarihi ile ilgili bilgileri gün yüzüne çıkarması ile başlayan süreç, bize bilmediğimiz bir tarihi göstermesi ve gizli kalmış olayları görünür kılması açısından alternatif bir tarih kaynağı olmuştur. Son yıllarda Osmanlı

çekilmek durumunda kalıyor. Burada iç burkan şey şu Ocak 1923 yılında İzmir'de Mustafa Kemal gazetecilerle röportaj yaparken Halide "Paşam kadınların seçme seçilme hakkı ne olacak" diye sorduğunda Mustafa

Kadın Hareketi ile ilgili yapılan çalışmaların artması bizi, "kendi kadın hareketi tarihimiz" ile tanıştırdı; bilinenin aksine bu ülkede kadın hakları konusunda yoğun bir mücadele verilmiş ve

İzmir'in kurtuluşundan sonra, Halide Edip, Falih Rıfkı (Atay) ve iki yabancı savaş muhabiri ile birlikte.

kazanımlar elde edilmiştir. Halide Edip de bu feminist tarih yazımından payını almış geç de olsa hak ettiği övgüye kavuşmuştur.

Türkiye’de kadın tarihi çalışmalarının başat eserlerinden sayılan Serpil Çakır’ın “Osmanlı Kadın Hareketi” kitabı şu sözlerle noktalanmaktadır (Çakır, 2013);

“Sürekliliği göstermede rol üstlenen kadın tarihi çalışmaları, 1970 sonrasında kadınların kendi bakış açılarıyla kendileri için, kendileri adına bilgi üretme alanı olarak ortaya çıkan ‘kadın araştırmaları’nın temel ekseninde rol almıştır. Çünkü geçmişimizi bilmek biz kadınlar için çok önemlidir. Eğer geçmişimiz yok olmaktan kurtarılmaz, kadınlar görünür kılınmazsa her kuşak, bayrağı bir öncekinin bıraktığı yerden alıp devam etme şansına sahip olamayacak, yarışı yeniden başlatmak zorunda kalacaktır. Bu da zaman ve güç kaybına yol açacaktır.”

Kaynaklar

- Paralı, E., 2001, Halide Edip Adivar ve Romanlarında Cumhuriyet Dönemi Yeni Kadın Kimliği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Göze, H., 2003, Zor Yılların Zor Kadını Halide Edip Adivar, Boğaziçi Yayınları.
- Küçükgörmen, G.C., 2010, Halide Edip Adivar’ın Romanlarında Kadın ve Kadın Eğitimi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmenliği Programı Yüksek Lisans Tezi.
- Enginün, İ., 1998, Halide Edip Adivar, Hayatı-Kişiliği-Eserleri, Toker Yayınları.
- Sancar, S., 2014, “Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti, Erkekler Devlet, Kadınlar Aile Kurar”, İletişim Yayınları.
- Çakır, S., 2013, Osmanlı Kadın Hareketi, Metis Yayınları.
- Demirdirek, A., 2011, Osmanlı Kadınlarının Hayat Hakkı Arayışının Bir Hikayesi.
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Halide_Edib_Ad%C4%B1var

(*) <http://bianet.org/biamag/diger/121685-lidere-boyun-egmeyen-kadin-halide-edib>

TÜRKİYE'DE KADINA SEÇME VE SEÇİLME HAKKININ TANINMASI

Atatürk'ün, Türk kadınına milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınması üzerine bir notu:

“... Bu karar, Türk kadınına sosyal ve siyasî hayatta bütün milletlerin üstünde yer vermiştir. Çarşaf içinde, peçe altında ve kafes arkasındaki Türk kadını artık tarihlerde aramak lâzım gelecektir. Türk kadını evdeki uygar yerini salâhiyetle almış, iş hayatının her safhasında başarılar göstermiştir. Siyasî hayatta Belediye seçimlerinde tecrübesini yapan Türk kadını, bu sefer de milletvekili seçme ve seçilme suretiyle haklarının en büyüğünü elde etmiş bulunuyor. Uygar memleketlerin birçoğunda kadından esirgenen bu hak, bugün Türk kadınının elindedir ve onu salâhiyet ve liyakatle kullanacaktır. Bu notla en mühim inkılâplardan birini anmış oluyoruz.”

Türkiye'de kadınlar 20 Mart 1930'da belediye seçimlerinde seçme hakkı kazandılar. 1933'te Köy Kanunu'nda “Muhtar seçme ve köy heyetine seçilme hakkı” düzenlendi. Milletvekili seçimlerinde seçme ve seçilme hakkına ise 5 Aralık 1934'te yapılan anayasa değişikliğiyle kavuştular. 8 Şubat 1935'de ilk defa meclis seçimlerine katılan Türk kadınları Türkiye Büyük Millet Meclis'inde 18 sandalye elde ettiler.

8 Şubat 1935'teki seçimle, TBMM'ye giren 18 kadın milletvekili

					
Mebrure GÖNENÇ	Hatı ÇIRPAN	Türkan ÖRS BAŞTUĞ	Sabiha Gökçül ERBAY	Şekibe İNSAL	Hatice ÖZGENER
					
Huriye Öniş BAHÄ	Fatma MEMİK	Nakiye ELGÜN	Fakihe ÖYMEN	Benal Nevzat İŞTAR ARIMAN	Ferruh GÜRGÜP
					
Bahire Bediz MOROVA AYDİLEK	Mihri PEKTAŞ	Meliha ULAŞ	Esmâ NAYMAN	Sabiha GÖRKEY	Seniha HIZAL

Türkiye'nin İlk Kadın Muhtarı Gül Esin (Gülkız Übbül)

Aydın'ın Çine ilçesi Karpuzlu bucağı Demirdere köyünde görev yapmıştır. 1933'te 32 yaşındayken yaklaşık 500 oyla muhtarlık görevine getirilen ilk kadın muhtar Gül Esin, Atatürk tarafından da ödüllendirilmiştir. Görev yaptığı iki yıl içerisinde Türk kadını için çalışan Muhtar Gül Esin, köy odası başta olmak üzere çocukların okula yazdırılması, kadınların sosyal hayata hazırlanması ve modern kıyafete geçişte önemli rol oynadığı bilinmektedir. Kahvehanelerde kumar oynamayı yasaklayan Gül Esin, kız kaçırma olaylarını önlemiş ve nikah işlerini düzene sokarak da büyük başarı elde etmişti.

İlk Kadın Belediye Başkanı Sadiye Hanım

Sadiye Hanım, 1930 yılında Yusufeli'nin Kılıçkaya (eski adı: Ersis) Belediyesine Belediye Başkanı seçilerek Türkiye'nin ilk kadın Belediye Başkanı oldu. İki yıl boyunca bu görevi yürüttü.

Müfide İlhan halka seslenirken

İlk Kadın İl Belediye Başkanı Müfide İlhan

Müfide İlhan Mersin Belediye Başkanı olduğunda takvimler 1950 senesini gösteriyordu. Kürsüden halka seslenen ilk kadın belediye başkanı İlhan, aynı zamanda Cumhuriyet Türkiye'si'nin ilk kadın öğretmenlerindendi. Mersin'de kendisi gibi düşünen arkadaşlarıyla birlikte "Müstakilleri Destekleme Cemiyeti" adlı bir dernek kurdu ve bir süre "Mücadele" adlı bir dergi çıkardı. İzmit'te Türk Kadınları Birliği şubelerini kurdu.

Türkiye'nin İlk Kadın Bakanı Türkan Akyol (1971)

Türkiye'nin ilk kadın bakanı, Prof. Dr. Türkân Akyol'dur. 12 Mart döneminde 1. Erim Kabinesi'nde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na getirilen Akyol, 1928 yılında İstanbul'da doğdu. Ankara Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, göğüs hastalıkları konusunda ihtisas yapan ve 1964'te doçent, 1969'da ise profesör olan Türkân Akyol'un, bir başka özelliği de, seçikle gelen ilk rektör olmasıdır.

Türkiye'nin İlk ve Tek Kadın Başbakanı Tansu Çiller (1993-96)

Dışişleri bakanı (1996-97), başbakan yardımcısı (1996-97) ve ekonomiden sorumlu devlet bakanı (1991-93) olarak görev yapan Prof. Dr. Tansu Çiller 1993-2002 arasında Doğru Yol Partisi (DYP) genel başkanlığı yapmıştır.

Kadınlara seçme ve seçilme hakkı konusunda uluslararası alanda en önemli belge, Birleşmiş Milletler'in 20 Aralık 1952'de kabul ettiği, 31 Mart 1953'te imzaya açılan ve 7 Temmuz 1954'te yürürlüğe giren "Kadınların Siyasal Hakları Sözleşmesi"dir. Burada kadınların bütün seçimlerde erkeklerle eşit koşullar altında oy kullanma, seçilme ve kamu hizmetlerine girme hakları düzenlenmiştir. Türkiye sözleşmeye 12 Ocak 1954 tarihinde katılmış ve 25 Mayıs 1959 tarihinde onaylamıştır.

Dünyada kadının parlamentoda görev alması ilk kez 1924'de Danimarka'da mümkün olmuştur. İlk kadın devlet başkanı 1960'da göreve gelen Sri Lankalı Sirimavo Bandaranaike'dir. Avrupa ulusları içinde ilk kadın başbakan 1979'da seçilen Margaret Thatcher olmuştur.

Ülkelere Göre Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkının Verildiği Tarihler

Tarih	Ülke
1893	Yeni Zelanda
1902	Avustralya
1906	Finlandiya
1913	Norveç
1915	Danimarka, İzlanda
1917	Kanada
1918	Rusya Federasyonu, Azerbaycan, Estonya, Macaristan, Kırgızistan, Polonya, Letonya, Avusturya, Almanya, Gürcistan, İrlanda Birleşik Krallık
1919	Litvanya, Beyaz Rusya, Ukrayna, Lüksemburg, Hollanda, İsveç, Belçika, Zimbabve, Kenya
1920	ABD, Arnavutluk, Çek Cumhuriyeti, Slovakya
1921	Ermenistan
1924	Tacikistan, Moğolistan, Kazakistan
1927	Türkmenistan
1929	Romanya, Ekvator
1930	Güney Afrika (1930 beyaz ırk, 1984 Hint ırkı, 1994 siyah ırk), Türkiye (1930, 1934)
1931	İspanya, Sri Lanka, Portekiz, Şili(1931, 1946)
1932	Tayland, Uruguay, Maldivler, Brezilya
1934	Küba
1935	Myanmar
1937	Filipinler
1938	Özbekistan, Bolivya (1938, 1952)
1939	El Salvador
1941	Panama
1943	Dominik Cumhuriyeti
1944	Fransa, Jamaika, Bulgaristan
1945	İtalya, Hırvatistan, Slovenya, Endonezya, Senegal, Togo, Japonya
1946	Sırbistan, Montenegro, Kuzey Kore, Guatemala, Liberya, Makedonya, Vietnam, Trinidad ve Tobago, Venezuela, Kamerun

Tarih	Ülke
1947	Malta, Singapur, Arjantin, Meksika, Pakistan
1948	İsrail, Güney Kore, Surinam, Nijer
1949	Bosna Hersek, Çin, Kostarika, Yunanistan, Suriye, Hong Kong
1950	Barbados, Haiti, Hindistan
1951	Dominik, Grenada, Nepal
1952	Lübnan
1954	Belize, Kolombiya, Gana
1955	Kamboçya, Honduras, Nikaragua, Peru, Etiyopya
1956	Mısır, Benin, Mali, Somali
1957	Malezya
1958	Laos, Burkina Faso, Nijerya
1959	San Marino, Tunus, Tanzanya
1960	Kıbrıs
1961	Paraguay, Malavi, Ruanda, Sierra Leone, Bahamalar
1962	Monaco, Cezayir, Uganda, Zambia,
1963	Afganistan, Kongo, Fiji, Fas, İran
1964	Libya, Sudan
1967	Yemen
1970	Andorra
1971	İsviçre
1972	Bangladeş
1973	Bahreyn
1975	Angola, Mozambik
1978	Moldova
1980	Irak
1984	Lihtenştayn
1989	Namibya
1994	Umman
2003	Katar
2005	Kuveyt
2006	Birleşik Arap Emirlikleri
2011	Suudi Arabistan (2011 de Kabul edilmiş ve 2015 de ilk defa kadınlar seçme ve seçilme hakkını elde etmiştir)

Kaynaklar

- <http://www.antalyakadinmuzesi.org/turkiyede-bazi-mesleklere-ilk-olan-kadınlar>
- <http://www.milliyet.com.tr/turkiye-nin-secilmis-ilk-muhtari-mezari-aydin-yerelhaber-1348650/>
- Taner Artvinli, <http://www.artvindernege.com/artvinsayfaları/ilkkadınbelediyebaşkanı.htm>
- <http://www.on5yirmi5.com/biyografi/kariyer/is-dunyasi/114536/mufide-ilhan-kimdir.html>
- <http://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=3121>
- <http://www.hurriyet.com.tr/turkiyenin-ilk-kadin-belediye-baskaninin-oykusu-208835>
- <http://www.milliyet.com.tr/-magazin-1684594/>
- <http://www.anamurlular.com/turkiyenin-ilk-kadin-il-belediye-baskani-mufide-ilhanin-heykeli-acildi-157h.htm>
- <http://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/18411--Kadınların-Siyasal-Haklarına-İliskin-Sozlesme.pdf>
- <https://onedio.com/haber/ulke-ulke-kadınların-secme-ve-secilme-haklarına-sahip-olma-kronolojisi-663664>
- http://www.sabah.com.tr/galeri/yasam/dunya_ulkelerinde_kadin_hakları
- <https://gaia.nergi.com/kadınların-yeni-zelanda-ile-baslayan-secme-ve-secilme-hakki-mucadelesi/>
- http://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/erkek-turkiyenin-ilk-kadin-devrimcileri,-wuEfaQuAkeMidwok_SjPa

Türkiye Basınının İlk Profesyonel Gezi ve Savaş Fotoğrafçısı

SEMİHA ES

Tam 100 yıllık yaşantısına birçok ilki ve başarıyı sığdırmış bir kadın, Semiha Es... Türkiye'nin ilk kadın gezi ve savaş fotoğrafçısı aynı zamanda ilk kadın muhabiri. Semiha Es, 1912 yılında Vefa'da küçük bir evde doğdu. Babası, Fransızlara ait yolcu vapuru işletmelerinde bilet memuru ve çat pat bildiği Fransızca'yı çocuklarına öğretti. Semiha 15 yaşında yine Fransızlara ait telefon idaresinde santral memuresi olarak çalışmaya başladı. O sıralarda bir güzellik yarışması düzenlendiğini duydu, katılmak istedi ama yaşı tutmadığı için başvuramadı. İşlemleri için

gel git yaptığı günlerin birinde Hikmet Feridun Es'le tanıştı. Sürekli işten dolayı seyahatte olan Feridun Es'in ayrılıkları eşine fotoğraf çekmeyi öğrettiği güne kadar devam eder. O günden sonra eline fotoğraf makinesini nadiren alan Semiha Es'in dönüm noktası olur. Artık çiftin yan yana olup beraber çalışmamaları için hiç bir engelleri yoktur. Feridun Es Hürriyet gazetesinin en başarılı gazetecilerindedir. Dünyanın dört bir yanını dolaşır, çektiği her kare ve yaptığı her haber dört gözle beklenir. Ancak Semiha Es'in bu işe başlamasıyla birlikte eşiyile çıktığı seyahatlerden haberler beklenmeye başlanır. Aralarında iş bölümü yaparlar. Feridun Es haber yapacak, eşi ise fotoğrafları çekecektir. Hem büyük kolaylık hem de omuz omuza verilmiş en büyük destek olacaklardır birbirlerine. Semiha Es'in herhangi bir meslekte tahsili yoktur. Alaylıdır muhabirlikte ve fotoğrafçılıkta. Ancak birçok kadına taş çıkartacak derecede zeki, güçlü ve başarılıdır.

Eşiyile daha çok yurt dışında çalışmışlardır. Hollywood'dan Kore'ye, Kore'den Afrika'ya kadar uzanan geniş bir yelpaze. Çıktıkları her seyahatin dönüşünde Semiha Es, başarıyla ayrılır. Eşinin gölgesi üzerindedir ancak o güçsüz ve ötekileştirilmiş kadın unsurunu bir kenara bırakmış bunu da her karesinde ilmek ilmek anlatmıştır.

Eşi Feridun Es ile birlikte

Eşi seyahatlerini kaleme alırken Semiha Es bir an olsun yılmamış işinden. Özellikle Kore savaşında cephede bulunduğu sıralarda çok zor zamanlar geçirmiş ancak hep ayakta kalmıştır. Ölülerle yaralılarla burun buruna sadece işinin peşinde ama güçlü yanıyla da insanlara yardımcı olmuştur. Kimi zaman cephede tecavüze uğramaktan korkan kadınların arkasına sığındığı bir duvar, kimi zamanda kendini öldürmek isteyen askerlerin yarasına merhem olmuştur. Güçlü ve korkusuz yanı onu her zaman korumuş çoğu zamanda erkek gibi davranmasına neden olmuştur. Hatta katıldığı davetlere askeri üniforma ile gelir, diğer kadınların süslü hallerinin yanında epey erkeksi dururmuş.

hayata gözlerini yumar. Ondan geriye ise yaptığı birkaç röportaj ve 100 yıla sığdırdığı fotoğraflarla, başarısı kalır...

12 Aralık 2012'de 100 yaşında aramızdan ayrılan Semiha Es'in anısına gerçekleşen sergide Kore Savaşı fotoğraflarının yanı sıra dünyanın çeşitli ülkelerine yaptığı gezilerden fotoğraflar bulunuyor. Yoğun bir birikimin çok küçük bir kesitini oluşturan bu fotoğraflar, pek çoğumuzun adını bile bilmediği insana odaklı yetkin bir fotoğrafçıyla karşı karşıya olduğumuzu gözler önüne seriyor.

Kadının sanat dünyasında varlık göstermesinin zorluklarına

dikkat çekmeyi amaçlayan kuruluşlar, "Yarım yüzyıl fotoğraf makinesini elimden hiç düşürmedim" diyen Semiha Es'in anısına düzenledikleri Semiha Es Uluslararası Kadın Fotoğrafçıları Sempozyumu'nda bir araya gelerek dünyanın önde gelen kadın fotoğrafçılarını İstanbul'da buluşturmaya başarmıştır.

Semiha Es-Uluslararası Kadın Fotoğrafçıları Sempozyumu; İstanbul Kadın Müzesi (İKM), Koç Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (KOÇ-KAM) ve Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Forumu'nun, ortak çalışmasıyla 28-30 Kasım 2013 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenmiştir. Türkiye'nin ilk gezi ve savaş fotoğrafçısı Semiha Es anısına düzenlenen sempozyumun paralel etkinliği olarak "Semiha Es" ve "İkinci Göz: Türkiye'den Kadın Fotoğrafçılar" başlıklı iki fotoğraf sergisi de ziyarete açılmış ve sempozyum açılışında da "Semiha Es Belgeseli" gösterilmiştir.

"Haftanın beş gününü Kore'de cephelerde geçirirdik. Hafta sonlarında askeri uçakla Tokyo'ya giderdik. Hafta boyunca, karargahlarda, kadın gazetecilere ayrılan barakalarda yatarım. Tahta ranzalarda, soyunmaya bile fırsat bulamadan orada kıvrılır, uyumaya çalışırdım. Cephede bir bölgeden ötekine giderken, bomba yüklü kamyonlarda, sandıkların üzerinde otururduk. Çevremizde mermiler uçuşurken, ben ölümden korktuğumu hiç hatırlamıyorum."

Maceralı hayatları eşinin hastalanmasıyla sonlanır, yurda dönerler. Artık onları sessiz bir yaşam bekler. Feridun Es, bu sessiz yaşamdan kısa bir süre sonra eşini yalnız bırakıp bu dünyaya gözlerini yumacaktır. Semiha Es, hayat arkadaşını, iş arkadaşını her şeyini kaybetmiştir artık. Onsuz tam 20 yıl yalnız başına İstanbul'daki evinde yaşar. O başarılı kadın da 2012'de

Kaynaklar

- <http://www.istanbulkadimmuzesi.org/semiha-es>
- <http://www.hurriyet.com.tr/kucuk-kirmizi-bavuldan-koca-bir-dunya-cikti-25242799>
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kultur-sanat/15019/Cumhuriyet_te_baslayan_ask.html#
- <http://www.cnnturk.com/2013/kultur-sanat/diger/10/07/kadin-fotografcilar-istanbulda-bulusacak/726218.0/index.html>

25 KASIM KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI ULUSLARARASI MÜCADELE GÜNÜ

25 Kasım 1960'ta Dominik Cumhuriyeti'nde diktatörlüğe karşı mücadele eden üç kız kardeş Patria, Minerva, Maria Mirabel'in cesetleri bir uçurumun dibinde bulundu. Mirabel kardeşlerin, tecavüz edilerek vahşice öldürüldüğü ortaya çıktı ve onlar diktatörlüğe karşı mücadelenin sembolü oldu. 1981'de Dominik'te toplanan Latin Amerika Kadın kurultayında; 25 Kasım, "Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele ve Uluslararası Dayanışma Günü" olarak kabul edildi. Bütün dünyada yankı bulan bu gelişmeler karşısında Birleşmiş Milletler tarafından 17 Aralık 1999'da, 25 Kasım'ın "Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Uluslararası Mücadele Günü" olarak benimsenmesine karar verildi.

Pedro Mir (Dominikli şair) tarafından "Amén de Mariposas" (Kelebeklerin Amini) adlı, üç kız kardeşin katlini kınadığı şiirinde kullanıldı. Aynı dönemde, Dominik Cumhuriyeti'nde ve Amerika'da en çok satan yazar olan Julia Alvarez, Mirabel kız kardeşlerin hayatını anlattığı romanını "In the Time of The Butterflies" (Kelebekler Zamanı) yayımladı. Ve bu kitap, Mirabel kız kardeşlerin kelebekler olarak tanınmasına neden oldu. 2000 yılı 25 Kasım'ında Mirabel Kardeşlerin naaşları doğdukları köye kadın örgütleri tarafından taşındı.

ŞİDDET NEDİR?

sini yetersiz hissettirecek söz veya davranışta bulunmak, küfretmek, kişinin kendisini ifade etmesine engel olmak, kişinin hareket özgürlüğünü kısıtlamak, kişinin aile üyeleri ve arkadaşlarıyla görüşmesini engellemek, kişinin istediği gibi giyinme özgürlüğüne engel olmak gibi fiziksel bir baskı olmaksızın uygulanan ve ruh sağlığını etkileyen her türlü söz ve davranıştır.

Ekonomik Şiddet: Çalışmaya veya çalışmamaya zorlamak, kişinin gelirini kontrol altına almak, kişinin parasına veya banka kartlarına el koymak, kişiyi borçlanmaya zorlamak, kişiye hiç para vermemek veya çok az miktarda para vermek, kişinin çalışmasını zorlaştıracak hareketlerde bulunmak, kişiyle ailenin gelir ve giderleri hakkındaki bilgileri paylaşmamak gibi ekonomik baskı içeren her türlü tutum ve davranıştır.

Şiddet, bireyin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik yönden zarar görmesiyle ya da acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır. Şiddet, özel veya kamusal alanda (evde, aile bireyleri arasında, sokakta, iş yerinde) meydana gelebilir.

ŞİDDET TÜRLERİ

Fiziksel Şiddet: Tokat atmak, iteklemek, tekmelemek, bir şey fırlatmak, yumrukla veya bir nesneyle vurmak, silah veya bunun gibi bir nesneyle zarar vermek ya da tehdit etmek, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olmak gibi kişinin bedenine zarar verecek her türlü davranıştır.

Sözlü-Duygusal-Psikolojik Şiddet: Şiddet hakaret etmek, aşağılayıcı söz söylemek, küçük düşürmek, aşırı kıskançlık yapmak, tehdit etmek, kişiye kendi-

Cinsel Şiddet: Kadını istemediği yerde, şekilde veya zamanda cinsel ilişkiye zorlamak, kişiye cinsel içerikli sözler söylemek veya kişiyi cinsel içerikli sözler söylemeye zorlamak, kadını çocuk doğurmaya veya doğurmamaya zorlamak, fuhuşa zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, kişiyi cinsel yönden aşağılamak gibi davranışlarla kişinin cinselliğini kontrol altında tutup baskı uygulayan her türlü davranıştır.

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen, cinsiyete dayalı bir ayrımcılıkla kadının insan hakları ihlaline yol açan her türlü tutum ve davranıştır.

ŞİDDET DÖNGÜSÜ

Şiddet, genelde bir döngü halinde gerçekleşmektedir. Bu durum, kadının şiddete uğradıktan sonra gerekli önlemleri almak için harekete geçmesinde de bir engel oluşturmaktadır. Şiddetin tekrarlanabileceğini bilmek, erken önlem almak açısından önemlidir.

ŞİDDET DÖNGÜSÜNÜN AŞAMALARI

GERGİNLİK DÖNEMİ

Şiddet uygulayan kişi çeşitli sorunları bahane ederek gerginlik yaratır. Şiddet uyguladığı kişinin davranışlarını kontrol etmeye çalışır. Yapması ve yapmaması gerekenleri söyler. Mağdur kendini endişeli hissederek, gergin atmosferi hafifletmeye, sözleri ve davranışları konusunda dikkatli olmaya çalışır.

KRİZ DÖNEMİ

Şiddet uygulayan, sözlü, psikolojik, fiziksel, cinsel veya ekonomik olarak karşısındaki kişiye saldırır. Mağdur kendini aşağılanmış, üzgün hissederek ve haksızlığa uğrar.

PİŞMANLIK DÖNEMİ

Şiddet uygulayan, pişman olup veya pişman olduğunu söyleyip mağdurun gönlünü almaya çalışır ve olumlu bir tutum sergiler. Mağdur, şiddet uygulayanın çabalarını olumlu karşılar.

BAHANE DÖNEMİ

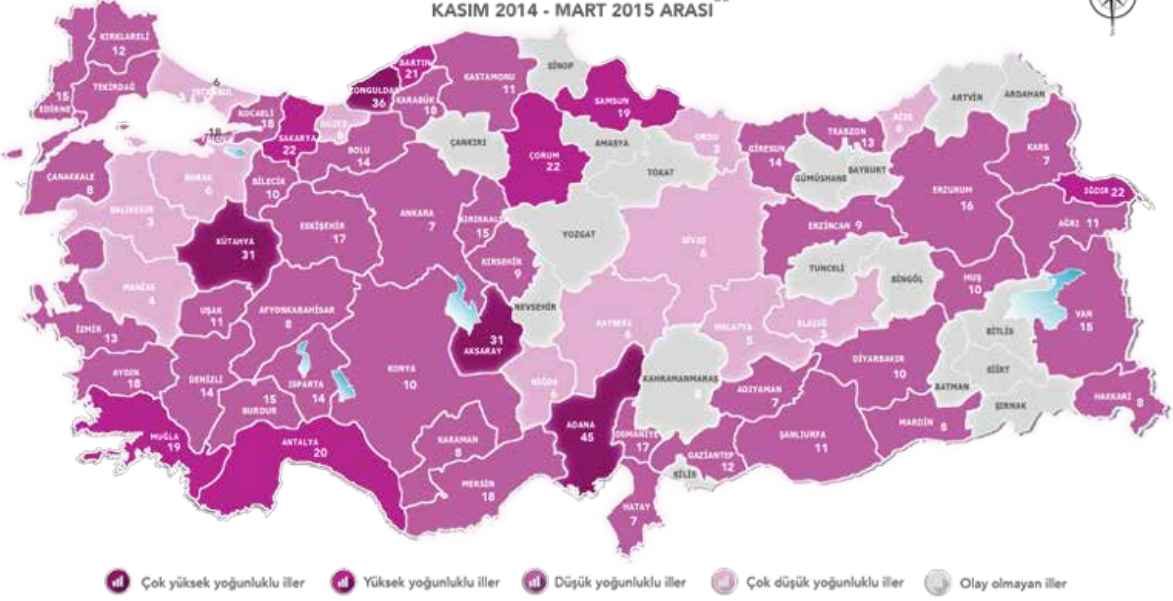
Şiddet uygulayan, davranışları için bahaneler üretir. Mağdur, şiddet uygulayanın bahanelerini (gerekçelerini) anlamaya çalışır, değişmesi için yardım eder, kendi algılarından şüphe eder ve durum için kendini sorumlu hissederek.

ŞİDDETE KİMLER MARUZ KALIR?

ŞİDDET MAĞDURU KİMDİR?

- Şiddet içeren tutum ve davranışlara maruz kalan
- Şiddet içeren tutum ve davranışlara maruz kalma tehlikesi bulunan
- Şiddetten etkilenen
- Şiddetten etkilenme tehlikesi bulunan Kadınlar
- Çocuklar
- Aile bireyleri
- Tek taraflı ısrarlı takip* mağdurları şiddet mağdurlarıdır.

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN OLAY YOĞUNLUĞU BAKIMINDAN HARİTASI (İL BAZINDA)*
KASIM 2014 - MART 2015 ARASI**

* Nüfus yoğunluğu dikkate alınarak bir ilde her 10 000 kadından kaçının şiddete maruz kaldığı hesap edilerek harita üretilmiştir.

** Kadına şiddetin yoğunluk haritası belirtilen tarih aralığında yerel, ulusal ve internet haber sitelerinde yayınlanan ilgili tüm haberlerin analiz edilmesiyile hazırlanmıştır.

* Tek taraflı ısrarlı takip: Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı, ifade eder.

Örnek: İstenmeyen ve korku yaratacak şekildeki ısrarlı arkadaşlık teklifleri

ŞİDDET MAĞDURLARI NASIL KORUNUR?

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun şiddeti derhal önlemeye ve gerekli desteği sağlamaya yöneliktir. Bu Kanun gereğince şiddete maruz kalan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan herkes, ilgili makam ve kurumlara başvurabilir.

Bu kurum ve makamlar şiddete uğrayan ve şiddete uğrama tehlikesi içinde bulunan kişilerin bizzat başvurması zorunlu değildir. Şiddeti öğrenen veya tanıklık eden kişiler de başvurabilir.

Kaynak: <http://www.kadininsanhaklari.org/kadinin-insan-haklari/yasalaradaki-haklarimiz/siddet-goren-kadin-ne-yapabilir/kadina-yonelik-siddet-ve-aile-ici-siddet/>

ŞİDDETE KARŞI BAŞVURULABİLECEK YERLER

1. Polis Merkezleri ve Jandarma Karakolları

Mağdur veya şiddete uğrama tehlikesi altında bulunanlar, buldukları yerin yakınındaki polise veya jandarma karakoluna başvurarak şikayette bulunabilirler. Polis veya jandarma, derhal tedbir alınması gereken durumlarda önleyici ve koruyucu tedbirleri alır, diğer durumlarda Cumhuriyet Savcılığına yönlendirir.

2. Cumhuriyet Başsavcılığı

Şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi altında bulunan kişiler, adliyede Cumhuriyet Savcılığına da başvurarak şikayette bulunabilir ve gerekli tedbirlerin alınmasını isteyebilirler.

3. Aile Mahkemesi Hâkimliği

Mağdur veya şiddete uğrama riski olanlar, buldukları ilin Aile Mahkemesi hâkimine giderek, şiddeti önlemeye yönelik tedbirleri ve koruyucu tedbirlerin alınmasını isteyebilirler. Aile Mahkemesinin bulunmadığı yerlerde, Asliye Hukuk Mahkemesi hâkimine başvuruda bulunulabilir. Hâkim gerekli olan önleyici ve koruyucu tedbirlere karar verir.

4. Diğer

DESTEK ALINABİLECEK KURUMLAR

1. Alo 183; Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı olarak çalışan ALO 183 hattı, şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan ve desteğe gereksinimi olan kişilere psikolojik, hukuki ve ekonomik alanda danışmanlık hizmetleri sunmakta ve yararlanabilecekleri hizmet kuruluşları konusunda bilgi vermektedir. Alo 183 ücretsizdir ve Türkiye'nin her yerinden 7 gün 24 saat ulaşılır.

2. Acil Telefon Hatları

ALO 183 dışında acil durumlarda başvurulabilecek telefon hatları şunlardır:

ALO 155 Polis İmdat,
ALO 156 Jandarma İmdat
112 ACİL
0212 656 96 96 Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı
444 43 06 Ankara İçin Gelincik Hattı

3. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünde, varsa Aile ve Sosyal Politikalar İlçe Müdürlüğünde, Aile Danışma Merkezleri ve Toplum Merkezlerinde ücretsiz olarak;

- Danışmanlık
 - Rehberlik
 - Yönlendirme
- hizmetleri verilmektedir.

4. ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi)

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi, şiddet uygulayan ve şiddete maruz kalanlara yönelik verilen tedbirlerin etkin olması için izleme yapan birimlerdir. Bu merkezlerde hukuki, psikolojik, mesleki ve danışma gibi farklı alanlarda hizmetler sunulmaktadır.

5. Kadın Sığınmaevleri

Sığınmaevleri ya da diğer adıyla konukevleri, şiddete uğrayan veya risk altındaki kadınların varsa beraberlerindeki çocuklarıyla birlikte, geçici süre ile barınma ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulmuştur. Ülkemizde bu hizmeti başta Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olmak üzere, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, kaymakamlıklar ve valilikler yürütmektedir.

Sığınmaevlerinde kalma süresi altı aydır. Gerekliğinde kalma süreleri uzatılmaktadır. 0-12 yaş arasında kız veya erkek çocuklar anneleriyle birlikte sığınmaevinde/konukevinde kalabilirler. 18 yaşın altındaki kız veya erkek çocuklar ise gerekli değerlendirmenin yapılmasının ardından Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı yurtlara yerleştirilmektedirler. 18 yaşından küçük kız çocukları anneleriyle birlikte konukevinde kalabilirler. 12 yaşın üstündeki erkek çocukları olan kadınlar

ile engelli çocuğu bulunan kadınlara ŞÖNİM tarafından uygun görülmesi halinde kira ve iâşesi karşılanarak ev kiralanır.

Sığınma evlerinde geçici süre için güvenli bir şekilde barınma ihtiyacı karşılanır, psikolojik ve sosyal destek sağlanır, barolarla iş birliği yapılarak hukusal danışmanlık hizmeti verilir, iş ve meslek edindirmeye yönelik çalışmalar yapılır, bazı durumlarda el harçlığı verilir, sığınmaevi/konukevinden ayrıldıktan sonra kendi evini tutmak isteyenlere, bu konuda da destek olunmaktadır.

6. Sağlık Kuruluşları

Şiddete maruz kalındığında veya böyle bir risk altında iken bulunulan yere en yakın sağlık kuruluşuna (sağlık ocağı, aile hekimliği, hastanelerin acil servisi gibi) başvurulabilir. Şiddete uğranılmışsa gerekli tedavi yapılır ve yaşanan şiddeti belgeleyen rapor düzenlenir. 112 acil yardım telefonunu arayarak da ulaşabilirsiniz.

7. Barolar

Avukatlık ücreti ödeyecek durumda olmayanlar ücretsiz avukatlık hizmetinden yararlanmak amacıyla buldukları yerlerin barolarına başvurabilirler. Başvuru için gerekli belgeler: Kimlik, ikâmetgah belgesi ve muhtardan alınacak fakirlik belgesinden ibarettir. Baroya bağlı Kadın Danışma Merkezi bulunuyorsa doğrudan bu merkezlere başvurmakta mümkündür.

8. Kadın Sivil Toplum Kuruluşları

Kadın Sivil Toplum Kuruluşları gönüllü çalışan kuruluşlardır. Bu kuruluşlarda ücretsiz olarak danışmanlık ve rehberlik hizmeti verilmektedir. Konukevi bulunan kuruluşlarda geçici olarak barınma ihtiyaçları da karşılanmaktadır.

9. Belediyelerin Kadın Dayanışma Merkezleri

Belediyelerin kadın destek birimlerinde psikolojik, tıbbi, maddi ve hukuki destek sağlanmaktadır. Ayrıca konukevleri bulunması hâlinde ücretsiz barınma imkânı da sunulmaktadır.

Kaynak: <http://www.evicisiddet.adalet.gov.tr/sayfasından alınmıştır>.

AVUKAT FEYZA ALTUN ile Kadına Yönelik Şiddet ve Tacizi Konuştuk...

Pek çoğumuzun sosyal medya ve basından takip ettiği Avukat Feyza Altun'u herkes gibi biz de bebeğiyle duruşmaya katıldığı görüntüsü ile tanıdık. İlk başta yadırganan bu durum zamanla sempatik bir hal aldı, kendisi bunun adliye yönelik bir protesto olduğunu ancak ulusal ve uluslararası basına bu kadar yansıtacağını tahmin etmediğini söylüyor. Bu olayın gelişmesinde Feyza Altun'un feminist ve aktivist kişiliğinin de etkin rol oynadığı söylenebilir. Kitabı, söyleşileri ve verdiği mücadeleler ile geniş kitlelere hitap eden Altun'la bir söyleşi gerçekleştirdik.

Feyza Hanım, çok seviliyorsunuz; gençler sizi 'Feyza Reyiz' olarak adlandırıyor, bu ilgi ve sevginin temelinde sizce neler var? Bununla birlikte kendinizden ve kitabınızdan biraz bahseder misiniz?

Bu reyiz meselesi nasıl başladı inanmıyorum. Önce snapchat'te gençler benim fotoğraflarım üzerine yazmaya başladılar. Sonra capsler yapmaya başladılar. Sanırım açık sözlü olmamdan ve sözümü sakınmamamdan kaynaklanıyor.

Kendimle ilgili söyleyecek pek bir şeyim yok aslında, içim neyse dışım da o. Bazen insanlara sert ve acımasız geliyor söylediklerim ama kendime karşı da böyleyim. İnsanları yargılamam olduğu gibi kabul ederim. Meslek hayatımda her şeyin insanlar için olduğunu gördüm, ben de hata yapabilirim ama bunu kabul etmek lazım.

Ben ancak kendi yaptıklarını görmeden başkalarını acımasızca eleştirenlere kızıyorum. Kitap da biraz bununla ilgili.

Son günlerde sıkça karşılaşılan kadına yönelik şiddet ve taciz olayları hakkında ne düşünüyorsunuz, sizce arttı mı yoksa mevcut durum görünür mü oldu?

Arttı tabiki, bunca kadın düşmanı söylem ve uygulama erkekleri cesaretlendiriyor. Kendilerine hak gördükleri şiddeti uygulamaya döküyorlar, çünkü tecavüz de şiddetin cinsel olanıdır. Erkekler bu fiilleri karşısında yeterli cezayı alsa ve kanunların onların aleyhine olduğunu görse bunu yapamazlar.

Bu suçların nasıl önüne geçilebilir? Uygulanan cezalar caydırıcı mı? İyi örnekler yok mu?

İyi örnek varsa da ben bilmiyorum. Pek çok şey kadınlar aleyhine ilerliyor ve işliyor. Yasalar erkek egemen, mahkemeler öyle, kadınların bilgiye erişimi sınırlı maddi imkanları yok... Önce siyasilerin şu düşmanca söylemlerini değiştirmelerinin daha sağlıklı olacağını düşünüyorum sonra failer tarafından cezasızlık hali gibi gözükün ceza indirimlerinin azalmasını, o zaman alacağı cezanın korkusuyla suç işlemeyecektir.

Peki şiddet durumunda kadınlar nasıl bir yol izlemeli; hukuki süreç nasıl işliyor? İstanbul Sözleşmesi göz önünde bulunduruluyor mu?

İstanbul Sözleşmesi'nden bihaber hakim ve savcılar görüyoruz, hatta avukatlar. Bu sözleşmenin daha görünür ve uygulanabilir olması için herkesin iyice içselleştirmesi gerekiyor. Ama bu tabii bir anda olmuyor. Bir uluslararası sözleşmenin ülkemizde olduğu gibi imzalanması yeterli olmuyor bunun uygulanması gerekiyor. Biz her gün CEDAW ve İstanbul Sözleşmelerini ihlal eden bir ülkeyiz her biçimde.

Kadınlar şiddet halinde önce hastaneden darp raporu alırlarsa iyi olur. Tecavüzde de bir devlet hastanesinden rapor alınabilir bazı hastanelerde hekimler mahkeme kararı olmadan vajinal muayene yapılabiliyorlar bu uygulama yanlış, kişinin talebi varsa yapılmalı. Sonra oradaki polisler olay bildirilmeli, polisler uzaklaştırma ve koruma istediğinizi de bildirebilirsiniz.

Son olarak ortak bir mücadele için kadınlara ne öneriyorsunuz?

Kadınların her şeyden evvel cesur ve kararlı olmalarını diliyorum, bu ikisi temel noktalar. Kararlı olduktan sonra kendileriyle yoldaş olacak bir sürü kadın ve erkek bulacaklar. İnsanlar bazen içindeyken ve yaşarken olanaksız görür bazı şeyleri. Aslında olanaksız diye bir şey yok. Ben de yaşadım bu ruh halini, içinden çıkınca diyorsunuz ki kolaymış yahu! Kolay olacak, kolaylayacak böyle düşünsünler. Bu bir mücadele, bu bir prensip, bu bir yaşam biçimi. Bunu göz önünde bulundurulmalı. Kendilerine en yakın buldukları dernek, vakıf veya kolektifte çalışınlar. Barolar var, hastaneler ve kadın dayanışma birlikleri var, buralarda çalışabilir ya da bilgisinden yararlanabilirler.

Ben ne yapabilirim ki demesinler lütfen. Herkesin bu dünyaya gelişinin bir amacı var. Ve her birey şikâyet ettiği şeyler konusunda bir şey yapmak zorunda bence. Her bir kadına her bir erkeğe ihtiyacımız var!

Kadının Fenni

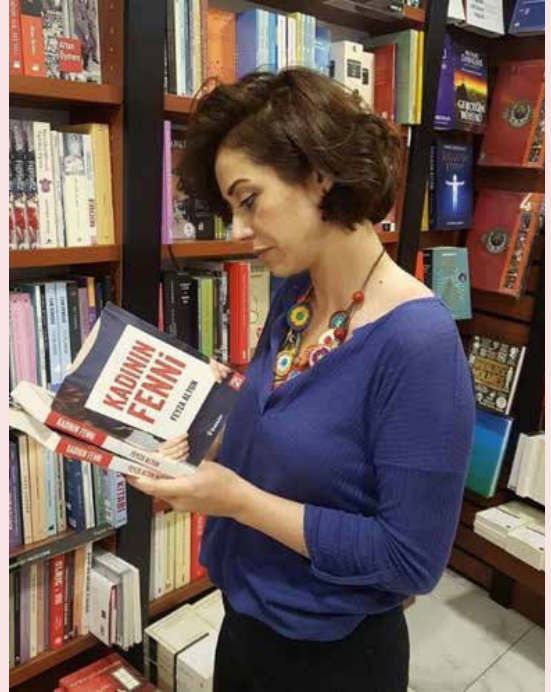
(Tanıtım Bülteninden)

“Hep başkalarınca üzerime vazife görülmeyen işlerle uğraşırken buldum kendimi. ‘Sen mi kurtaracaksın?’ diye dalga geçenler de oluyor, ‘Sana mı kaldı?’ diyenler de. Ben de, ‘Evet bana kaldı,’ diyorum. En azından pek çok insan gibi ikiyüzlü değilim. Doğrularımın peşinden koşuyorum. İçim rahat.”

Doğrularının peşinden gitmekten asla vazgeçmeyen Avukat Feyza Altun, bir ilki gerçekleştirerek duruşmaya yedi aylık oğlu Ali Yiğit’le birlikte girdi. “Helal olsun,” diyen de oldu, “Madem çocuğumu bırakacak kimsen yok, evinde otur o zaman,” diyen de...

Feyza Altun Kadının Fenni kitabında genç bir kız olmanın, kadın olmanın, anne olmanın, çalışan kadın olmanın zorluklarını, güzelliklerini, tüm hallerini bütün çıplaklığıyla anlatıyor. Sırf “kadın” olduğu için susturulan, yok sayılan, söz alamayan kadınları da unutmuyor. “Hiçbir şeye alışmayın,” diyor. Kadınların yaşadığı çarpıcı hikâyeleri okurken üzülecek, belki sinirleneceksiniz ama bir şeylerin de farkına varacaksınız. “Benim başıma gelmez,” dediğiniz olaylarla karşı karşıya kaldığınızda ise Meriç’in bu kez avukat kimliğiyle karşınıza çıkıp size yol gösterdiğini göreceksiniz.

Feyza Altun, “Kadının fendi değil, kadının fenni erkeği yendi,” diyor.

Türkiye’de Çocuk Yaşta Evlilikler

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) çocuk gelinler konusunda 2015 yılını kapsayan oransal bir harita çıkardı. Haritada, çocuk gelin evliliklerin en çok görüldüğü il Kilis olurken, Tunceli çocuk gelin evliliklerinin en az olduğu il oldu.

İllerin içindeki evlilik oranlarında çocuk yaşta evliliğin en yüksek olduğu şehir yüzde 15,3 oranıyla Kilis. Bu ili yüzde 15,2 ile Kars, yüzde 15,1 ile Ağrı, yüzde 14,4 ile Muş, yüzde 13,7 ile Niğde, yüzde 12,7 ile Bitlis, yüzde 12,5 ile Kahramanmaraş, yüzde 12,1 ile Aksaray, yüzde 11,8 ile Gaziantep ve yüzde 11,5 ile Yozgat izliyor.

Çocuk evliliklerin en düşük olduğu il Tunceli oldu. Tunceli’de 2015’te 513 evlilikten sadece 5’inde gelinler 16-17 yaşlarında idi. Bu şehirdeki evliliklerde ço-

cuk gelin oranı yüzde 1’de kaldı. Bu oranı yakalayan başka bir şehir bulunmuyor.

Çocuk gelinlerin en düşük olduğu diğer 9 şehir, yüzde 1,5 oranıyla Rize, yüzde 1,6 ile Trabzon, yüzde 2 ile Artvin, yüzde 2,1 ile Bolu, yüzde 2,1 ile İstanbul, yüzde 2,2 ile Eskişehir, yüzde 2,5 ile Yalova, yüzde 2,6 ile Karabük ve yüzde 2,7 ile Bursa olarak sıralandı.

Çocuk evlilik oranında sondan 6’ncı sırada yer alan İstanbul’da 114 bin 382 evlilikten 2 bin 438’inde gelinler 16-17 yaşındaydı. Ankara’da 38 bin 139 evlilikten bin 293’ünde çocuk gelin, İzmir’de 32 bin 469 evlilikten 937’sinde çocuklar gelin oldu. İzmir’de çocuk gelin oranı yüzde 2,9 ile düşük iller arasında bulunuyor. İzmir, 81 il içinde 69’uncu sırada yer aldı.

Türkiye de İllere Göre Çocuk Yaşta Evliliklerin Dağılımı (%)

1- Kilis	15,3
2- Kars	15,2
3- Ağrı	15,1
4- Muş	14,4
5- Niğde	13,7
6- Bitlis	12,7
7- Kahramanmaraş	12,5
8- Aksaray	12,1
9- Gaziantep	11,8
10- Yozgat	11,5
11- Siirt	11,5
12- Van	11,4
13- Iğdır	11,4
14- Ardahan	11,4
15- Nevşehir	11,0
16- Hatay	10,4
17- Afyohkarahisar	10,1
18- Kayseri	8,1
19- Mardin	8,0
20- Şanlıurfa	8,0
21- Erzurum	7,7
22- Tokat	7,7
23- Çorum	7,6
24- Edirne	7,4
25- Sivas	7,0
26- Şırnak	7,0
27- Diyarbakır	7,0
28- Karaman	6,9
29- Batman	6,7
30- Kırşehir	6,6
31- Konya	6,5
32- Hakkari	6,5
33- Adıyaman	6,5
34- Çankırı	6,3
35- Bayburt	6,3
36- Ordu	6,2
37- Uşak	6,0
38- Burdur	5,9
39- Kırıkkale	5,9
40- Bingöl	5,5

41- Osmaniye	5,4
42- Aydın	5,1
43- Adana	5,0
44- Manisa	4,9
45- Düzce	4,9
46- Gümüşhane	4,7
47- Balıkesir	4,6
48- Samsun	4,6
49- Sinop	4,5
50- Erzincan	4,4
51- Amasya	4,3
52- Isparta	4,3
53- Denizli	4,1
54- Mersin	4,1
55- Tekirdağ	4,0
56- Kastamonu	4,0
57- Zonguldak	4,0
58- Kütahya	3,9
59- Malatya	3,9
60- Bartın	3,8
61- Sakarya	3,8
62- Elazığ	3,7
63- Giresun	3,6
64- Çanakkale	3,6
65- Kırklareli	3,4
66- Ankara	3,4
67- Muğla	3,0
68- Kocaeli	2,9
69- İzmir	2,9
70- Bilecik	2,8
71- Antalya	2,7
72- Bursa	2,7
73- Karabük	2,6
74- Yalova	2,5
75- Eskişehir	2,2
76- İstanbul	2,1
78- Artvin	2,0
79- Trabzon	1,6
80- Rize	1,5
81- Tunceli	1,0

Aydın Doğan Uluslararası Karikatür Yarışması
“Güçlü Kızlar, Güçlü Bir Dünya” kategorisinde verilen Özel Ödül

Aydın Doğan Vakfı tarafından bu yıl 33’üncüsü düzenlenen “Aydın Doğan Uluslararası Karikatür Yarışması”nın özel ödülü Emrah Arıkan’a verildi. Vakfın kız çocuklarının eğitimi, güçlenmesi ve cinsiyet eşitliği konularındaki çalışmalarının bir yansıması olarak bu yıl ilk defa “Güçlü Kızlar, Güçlü Bir Dünya” kategorisinde verilen Özel Ödül’ün sahibi ise Türkiye’den Emrah Arıkan oldu. Arıkan ödülünü Aydın Doğan Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Hanzade Doğan Boyner’in elinden aldı. Emrah Arıkan, çocuk gelinleri anlattığı karikatürünü çocukça bir çizimle anlatmaya çalıştığını belirterek, “Çocukların hayalini düşündüm. 5-6 yaşlarında çocuklar okula başlama heyecanı yaşar, ‘Okula ne zaman gideceğim’ diye düşünür. Çocukların hayalini çocukça bir çizimle anlatmak istedim. Daha sonra yanına gerçek dünyayı çizmek istedim” diye konuştu.

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
BİLİM, MÜHENDİSLİK VE TEKNOLOJİDE KADIN
ARAŞTIRMALARI VE UYGULAMA MERKEZİ
(İTÜ BMT-KAUM)

25 KASIM KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI ULUSLARARASI MÜCADELE GÜNÜ

Türkiye’de ve Dünyada Kadına Karşı Şiddetle Mücadelede Güncel Gelişmeler Paneli

CANAN ARIN

Avukat, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Kurucusu

ŞEHNAZ KIYMAZ

Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği

25 KASIM 2016 Cuma, Saat:11:00-13:00
İTÜ Maden Fakültesi İhsan Ketin Konferans Salonu

**KADINA
ŞİDDETE
HAYIR**

Türkiye’de ve Dünyada Kadına Karşı Şiddetle Mücadelede Güncel Gelişmeler Paneli

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında İTÜ Maden Fakültesi İhsan Ketin Konferans Salonunda İTÜ BMT-KAUM tarafından düzenlenen “Türkiye’de ve Dünyada Kadına Karşı Şiddetle Mücadelede Güncel Gelişmeler” başlıklı panel gerçekleştirildi.

İTÜ BMT-KAUM Müdürü Prof. Dr. Fatma Arslan’ın ülkemizden ve dünyadan kadına yönelik şiddet rakamlarını içeren sunumuyla başlayan ve Prof. Dr. İpek İlkaracan’ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen panelde Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Kurucusu Avukat Canan Arın ve Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği Yönetim Kurulu üyesi Şehnaz Kıymaz kadına yönelik şiddetle mücadelede dünyadaki ve Türkiye’deki uygulamaları tartıştı.

Bugün Türkiye’de her beş kadından birinin boşanmak ya da ayrılmak istediği için öldürüldüğünü, bu sebeple yasaların ve hakimlerin kadınların yanında olması gerektiğini söyleyen Canan Arın, kanun maddelerinde gerekli değişiklikler yapıldığında ve

alınan kararları olumlu etkileyeceğinden mevcut kanunların öneminden bahsetti. Arın şunları da aktardı: “Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar maddesi ile cinsel dokunulmazlık hakkını kabul etmiş olursunuz. ‘TCK 103 Platformu’ bu yönde mücadele veren ve 138 kadın kuruluşundan oluşan bir gruptur, ‘çocukların cinsel istismarı’ başlıklı maddede cinsel ilişki yaşı 15 olarak kabul edilmiştir, ancak platform anayasada çocuk tanımı 18 yaş altını kapsadığı için Madde 103’te de cinsel ilişki rıza yaşını 18 olarak alınmasını talep etmiştir. Maalesef son dönem yapılan değişiklik ile rıza yaşı kademeli cezalandırma yöntemine gidilerek 12 olarak değiştirilmiştir”.

Bu bağlamda uluslararası yaptırımlar ve sözleşmelerden bahseden Şehnaz Kıymaz, Türkiye’nin uluslararası geçerliliği olan CEDAW (Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi) ve İstanbul Sözleşmelerine (Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi) taraf olduğunu, iç hukukla çözülemeyen noktalarda bu sözleşmelere başvurulduğunu aktardı. Ayrıca Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Programı 2030 hedeflerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği’nin yer almasının bu alanda da yol gösterici olmasından bahsetti.

Ülkemizde gündemde olan kadına yönelik şiddet ve çocuk yaşta evliliklere yönelik sorunların tartışıldığı soru cevap kısmı ile toplantı sonlandırıldı.

Cinsel İstismar Önergesi

17 Kasım 2016'da TCK 103. maddede değişiklik öngören tasarıya 2. madde olarak ek bir önerge verildi. Çocuklara yönelik cinsel istismar faillerinin, mağdurlar ile evlendiklerinde cezadan muaf olmasını öngören bu önerge, önemli toplumsal tepkilere yol açtı. Sayısız kadın örgütünden çocuk derneklerine, aile hekimlerinden avukatlara, toplumun çeşitli çevrelerinden, ülkenin her yerinden ve dünyadan gelen tepkiler üzerine önergenin değişmesi gündeme geldi. Yeni önergenin, hâlihazırda çocuk istismarı suçundan ceza almış faillerden 16 Kasım 2016 tarihine kadar mağdurla resmi evlilik yapanları kapsayacak şekilde kısıtlanması isteniyordu. Bu yeni teklifin de itirazları karşılamadığı, bu haliyle rıza yaşının 12 yaşına indirilmesinin önüne geçmediği gibi, erken evlilikleri ve çocuk istismarını da engellemeyeceği

görüşü Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı tarafından yayınlanan bildiriye ileriye sürülüyor. Yayınlanan bildiriye aynı zamanda erken yaşta ve zorla evlendirmenin suç olarak düzenlenmesi gerekli olduğu, Türkiye'nin taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi'nin 37. maddesi gereği zorunlu olduğu vurgulanmaktadır. Dolayısıyla erken yaşta ve zorla evlendirme suçu, sadece kanunen tanınmış evlilikleri, yani resmi nikahlı evlilikleri kapsayacağından, çocukların dini nikah adı altında zorla evlendirilmesinin önüne geçecek bir düzenlemenin gereği ortaya çıkmaktadır.

Evliliğe cinsel istismar ve tecavüz suçunu aklayan bir hukuki statü tanınmasının kabul edilemeyeceği ortadadır. Anayasaya göre, evliliğin eşler arasında eşitliğe dayanması nedeniyle bu af önergesinin geri çekilmesi anlamlı olmuştur. Bu tasarı ile ilgili 138 kadın örgütünün oluşturduğu TCK 103 Kadın Platformu'nun bildirisi aşağıda verilmiştir.

Yeni Onaylanan TCK 103 Düzenlenmesi Uygulamada 12-15 Yaş Arasında Rıza Aranma Tehlikesi Yaratabilir TCK 103 Kadın Platformu Bildirgesi (25.11.2016)

Başta 140'a yakın kadın örgütünün oluşturduğu TCK 103 Kadın Platformu olmak üzere, çeşitli kadın ve çocuk derneklerinden, aile hekimlerine, avukatlardan, toplumun çeşitli kesimlerine, ülkenin her yerinden ve dünyadan gelen tepkiler sonucunda hükümet, 17 Kasım gecesi verdiği cinsel istismarcılara af ve istismarcıyla evlilik önergesini geri çekmek zorunda kaldı. Ancak, 438 sıra sayılı kanun tasarısının 13. maddesi ile TCK 103. maddesinin yeniden düzenlenmesi TBMM'nin 24 Kasım 2016 oturumunda onaylandı. Buna göre, maddeye 12 yaş kademelenmesi getirilmiş oldu.

Yeni haliyle TCK 103.nolu madde, eski halinde olduğu gibi 15 yaş altı çocuklarda rıza aranmasını engellemektedir. Ancak bazı davalarda örneklerini gördüğümüz gibi bu yoruma yer vermeyecek şekilde, açıkça ifade edilmediği için yargıda farklı yorumlara yol açabilir. Dolayısıyla uygulamada 12-15 yaş arası çocuklarda rıza aranmasına yol açma tehlikesi bulunmaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin 103. maddeye dair iptal kararlarında, farklı yaşta-ki çocukların istismardan farklı şekilde etkileneceği savı, 12-15 yaş arası çocuklar için ayrı bir kategori yaratılarak çözülmeye çalışılsa da; bu kategori bu yaş aralığındaki çocuklarda, mahkemelerde rızalarının sorgulanmasına ve "istismarcıyla evliliğe zorlanmasına" neden olabilir. Ne yazık ki hukuk tarihimiz, bazı mahkemelerin, bu yaş kategorisinin yokluğunda dahi 13 yaşındaki çocuklarda rıza arandığını gösteren örneklerle sahiptir. 12-15 yaş arası çocukların cinsel istismara "rıza" gösterebileceğine, evlendirilebileceğine dair toplum nezdinde bir algı oluşturulmaya çalışılması ise, zaten geri çekilen önerge ile kısmi siyasi onay gösterilmiş olan erken evliliklere kapı açma tehlikesini barındırmaktadır.

Bu onaylanan madde uygulamada rıza yaşının farklı yorumlanmasına ilişkin tehlikeler yaratabilir. Çünkü bu maddenin, 12 yaşından küçük çocuklara yönelik tecavüz suçunun cezasında artırım yapılmak için hazırlandığı öne sürülse de, madde ile yaş kademelenmesi yapılmakta ve cinsel ilişkiye rıza yaşının 12'ye düşürülmesinin kapısı aralanmaktadır. Bunun sonucu olarak kız çocuklarının zorla ve erken yaşta evlendirilmelerinin yasal yolu açılabilir. Tek bir hâkimin bile bu maddeye dayanarak aldığı bir kararın içtihat olarak kabul edilmesi yolu ile yasalaşmasına bile gerek kalmadan, uygulamada rıza ve evlilik yaşının 12'ye indirilmesi çok kolaylaşacaktır. Adalet Bakanının "küçükün rızası ve ailenin onayı" ile yapılan veya yapılacak fiili evliliklere ilişkin sözleri de bu tehlikeye işaret ediyor. 15 yaş altı çocuğun rızası olamaz ve ailenin onayı suçlunun işlediği suçu örtbas edemez.

Çocuk istismarına karşı etkin mücadele için taleplerimizi ve önerilerimizi bir kez daha yineliyoruz:

1.TCK 103. maddede, 15 yaş altındaki çocukların cinsel davranışa rızasının olduğunun kabul edilemeyeceği açıkça belirtilmelidir: Olayın taraflarından ikisi de çocuksa, bu çocukları cinsel davranışa yönlendiren, kolaylaştıran, teşvik eden ve zorlayan kişiler mutlaka cezalandırılmalıdır. Aksi halde çocuklara ceza verilmemesinden cesaret alınarak gelenek, görenek, adet, dini referanslar vb. bahaneler ile bu çocukların zorla bir “evlilik” ilişkisi içerisine sokulması kuvvetle muhtemeldir.

2.Erken yaşta ve zorla evlendirme Ceza Kanunu’nda suç olarak düzenlenmelidir: Erken yaşta ve zorla evlendirmenin suç olarak düzenlenmesi gerekli ve Türkiye’nin taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi’nin 37. maddesi gereği zorunludur.

3. Çocukların dini nikâh ile evlendirilmesi suç olarak düzenlenmelidir ve dini nikâhla yapılan tüm evlilikler kayıt altına alınmalıdır: Anayasa Mahkemesi, Ceza Kanunu’nun resmi nikâh olmaksızın dini nikâh yapılmasını suç olarak düzenleyen maddesini iptal ederek, çocukların dini nikâh adı altında cinsel istismarının ve aynı zamanda erkek çok eşliliğinin önünü açmıştır.

Bu gerekçelerle, TCK 103 Kadın Platformu olarak, bu maddedeki 12 yaş kademelendirmesinin uygulamada farklı yorumlara neden olabileceğine inanıyoruz. Bu çerçevede, tüm milletvekillerini yukarıdaki ek taleplerimizin yasaştırılması ve TCK 103’ün 15 yaş altı çocukların rızasından ve evliliğinden söz etmeyecek şekilde uygulanması için gerekeni yapmaya, başta tüm kadın ve çocuk örgütleri olmak üzere tüm kamuoyunu, basın ve medya kuruluşlarını önümüzdeki süreçte uygulamanın ve yargı kararlarının takipçisi olmaya çağırıyoruz!

Ödül Töreninde Madonna’dan Anlamlı Konuşma: Kadın Düşmanlığı, Tecavüz, Taciz...

Billboard dergisinin kadını desteklemek ve öne çıkarmak için 11 yıldır düzenlediği bir organizasyon olan ‘Billboard Women in Music’te ‘Yılın Kadını’ ödülüne layık görülen Madonna, unutulmayacak bir konuşma yaptı. “Hayattaki en büyük başarısının hala ayakta kalmak olduğunu” vurgulayan Madonna, “34 yıl boyunca bariz cinsiyetçilik, kadın düşmanlığı, aralıksız zorbalık ve bitmek bilmeyen tacizlere rağmen kariyerime devam etme ve konusundaki yeteneğimi kabul ettiğiniz için teşekkürler” dedi.

Madonna, “1979’da New York’a ilk taşındığında boğazına bıçak dayanarak tecavüze uğradığını” anlatırken gözyaşlarına hakim olamadı. Davetlilere ve sevenlerine “Destegiğiniz ne kadar büyük anlam ifade ettiği hakkında hiçbir fikriniz yok” diyen Madonna, konuşmasını, “Aynı zamanda şüpheçiler, hayır diyenler, bana cehennemi yaşatanlar, neyi yapamayacağımı, neyi yapmamam gerektiğini söyle-

yenler... Sizin inadınız beni daha güçlü yaptı, daha fazla çaba göstermemi sağladı. Beni bugünkü savaşçı haline getirdi. Beni bugünkü kadın haline getirdi, teşekkür ederim” sözleriyle bitirdi.

Ayrıca, konuşmasında “ilham perim” dediği David Bowie’den bahseden Madonna “Erkek ve kadın ruhunu tek bedende cisimleştirdi. Bu bana çok uyuyordu. Bana kuralların olmadığını düşündürdü. Ama yanılmıştım. Kurallar, eğer erkek çocuğaysan yoktur.” dedi. Ardından sözlerine şöyle devam etti:

“Kızsan oyunu kuralına göre oynaman gerekir. O oyun nedir? Tatlı, şirin ve seksi olmana izin vardır ama zekice davranmaman gerekir. Fikrin olmasın. Statükonun dışına çıkan bir fikrin olmasın. Erkekler tarafından objeleştirilmene izin vardır. ... gibi giyin ama kendi ... olmasın. Ve kendi cinsel fantezilerini dünyayla paylaşma, tekrarlıyorum, paylaşma. Erkeklerin olmanı istediği şey ol. Ama daha da önemlisi erkekler senin çevreleyen kadınlar nasıl rahat hissedecekse öyle ol. Ve son olarak, yaşlanma. Çünkü yaşlanmak günahtır. Eleştirilirsin, kötülenirsin ve kesinlikle radyoda çalınmazsın.”

Madonna, feminist yazar Camille Paglia’nın bir zamanlar kendisine getirdiği eleştiriye de değindi. Madonna’nın şu sözleri izleyicilerden büyük alkış aldı: “Ünlü feminist yazar Camille Paglia, kendimi cinsel bir obje haline getirerek kadınların ilerlemesine engel olduğumu söyledi. Ben de düşündüm: ‘Eğer feministsen cinselliğin yok, inkar ediyorsun.’ O zaman ‘boşver’ dedim. Ben başka türlü bir feministim. Ben kötü bir feministim.”

(Kaynak: www.cnnturk.com)

Travmatik Olaylar Karşısında Aile-Çocuk İşbirliği

Uzman Klinik Psikolog BEGÜM AYŞEGÜL AYDINOĞLU

DBE Davranış Bilimleri Enstitüsü

Çocuk ve Genç Psikolojik Danışma Merkezi

Terör olayları gibi pek çok durum, her yaşta insanın davranışlarında değişimlere yol açabiliyor. Yaşanan acılar ve kayıplara, dolaylı yoldan maruz kalınsa dahi ağır travmatik deneyimler ortaya çıkabiliyor. Bu durumda ailelerin en büyük endişesi de çocukları oluyor.

DBE Davranış Bilimleri Enstitüsü'nden Uzman Klinik Psikolog Begüm Ayşegül Aydınoglu, çocukları etkileyen travmalar ile baş edebilmenin yollarını açıklıyor...

Bu yıl içerisinde art arda yaşadığımız saldırılar ve geçtiğimiz günlerde yaşanan darbe girişimi, pek çok insanın yaralanmasına, hayatlarını kaybetmesine ve doğrudan şahit olunmasa da çocuklar dâhil her yaşta insanın korku ve çaresizlik duygularını yaşamasına yol açtı. Medyadan konu ile ilgili görüntüler de bu olumsuz duyguların daha da derinleşmesine ve travmatik sonuçlara yol açtı.

Darbe girişimi ya da terör gibi travmatik olayların çocuklar üzerindeki etkisi nedir? Yapılan araştırmalar bu konuda neler söylüyor? Aileler, çocuklarını bu gibi travmatik olaylardan nasıl koruyabilirler?

DBE Davranış Bilimleri Enstitüsü'nden Uzman Klinik Psikolog Begüm Ayşegül Aydınoglu, travmanın çocuklar

üzerindeki davranışsal etkilerini ve bu süreci aile ile birlikte atlatmanın yollarını şöyle açıklıyor: “*Terör gibi travmatik bir olayın çocuklar üzerinde fiziksel, duygusal, zihinsel ve davranışsal etkileri vardır. Bu etkiler çocukların yaşlarına bağlı olarak değişkenlik gösterir. 0-6 yaş arasındaki çocuklarda ebeveynlerinden ayrılma korkusu, ağlamalar, çığlıklar, huzursuzluk, iştahın azalması, uykuya geçmekte zorluk, kâbuslar, alt ıslatma, parmak emme gibi regresif (gerileme) davranışlar ve karanlık korkusu görülebilirken; 6-11 yaş arasındaki çocuklarda kişilerarası ilişkilerden ve aktivitelerden uzaklaşma, yıkıcı davranışlar, korkular, huzursuzluk, dikkatin azalması ve okul notlarının düşmesi gibi sorunlar gözlenebilir. Aynı zamanda bu yaş grubu çocukları kendilerini depresif, kaygılı ve suçlu hissedebilir ya da hissizleşmiş gibi görünebilirler. 12 yaş ve üzerindeki çocuklarda ise geriye dönüşler (flashbacks), iştah ve uyku problemleri, gerginlik, geri çekilme, fiziksel şikâyetler, okul başarısının düşmesi gözlemlenebilir.*”

Yapılan araştırmalar travmanın çocuklar üzerinde yarattığı etkileri kanıtlar nitelikte. Pentagon'da 11 Eylül saldırısının ardından ilkökul öğrencileri ile gerçekleştirilen bir araştırmada, çocukların yüzde 73'ünde en az bir travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) semptomu, yüzde 60'ında ise en az 3 TSSB semptomu geliştirildiği tespit edildi. Araştırmada çocukların yüzde 20'den fazlası olayları tekrar tekrar

yaşıyor gibi hissettiklerini belirtirken, yüzde 25'i yalnız kalma korkusu, yüzde 65'i ise güvenlik hislerinin sallantıda olduğunu bildirdi. Saldırının üzerinden 6 ay geçtikten sonra 9-21 yaş arasındaki yaklaşık 8 bin çocukla yapılan başka bir araştırmada, çocukların yüzde 10,6'sının olayları tekrar tekrar yaşadıklarını, kaçınma davranışı gösterdikleri ve aşırı uyarılma halinde oldukları görüldü. Ayrıca, yüzde 14,8'i agorafobi olarak adlandırılan tek başına evin dışında olamama ve kalabalık bir ortamda bulunamama gibi korkular, yüzde 12,3'ü ayrılma kaygısı, yüzde 10,6'sı TTSB semptomları, yüzde 10,3'ü yaygın anksiyete bozukluğu semptomları, yüzde 8,7'si panik bozukluk semptomları, yüzde 8,1'i depresif semptomlar ve yüzde 12,8'i davranış bozukluğu semptomları gösterdi.

Travmanın çocuklarda yarattığı davranışsal etkiler aşikâr. Peki ya aileler böyle durumlarda ne yapmalı? Aydınoğlu, "Çoğu aile terör olayları hakkında çocuklarıyla neyi, nasıl konuşacakları konusunda endişeleniyor. Bazı aileler bu konuda sessiz kalmanın çocuklarını daha çok koruyacağına inanıyor. Hâlbuki, çocukların yaşlarına ve gelişim dönemlerine uygun bir dille neler olduğunu paylaşmak çocukların olayları anlamlandırmasına ve yaşadıkları yoğun korku, çaresizlik ve güvensizlik duygularıyla daha iyi başa çıkmalarına fırsat sağlıyor. Bu sebeple, çocuklarla yapılması gereken konuşmayı ertelemeyen, hayatlarındaki en yakın ve en önemli kişilerden bu konuda doğru bilgileri almalarına izin vermek gerekiyor."

Klinik Psikolog Begüm Ayşegül Aydınoğlu, travmatik olaylar karşısında ailelerin yapması gerekenleri 7 maddede özetliyor:

1. Terör olayları çocukların güvenlik hislerini zedeler. Bu sebeple, evde ve okulda güvende olduklarına dair olan inançlarını tazelemek ve yakınlarının yanlarında olduğunu hissettirmek önemlidir.
2. Çocuklar, pek çok farklı kaynaktan yanlış bilgiler edinmiş olabilirler. Bu sebeple, öncelikle olay hakkında onlara neler bildiklerini sormak ve ardından yaşlarına uygun, basit ve net bir şekilde neler yaşandığının paylaşılması iyi olacaktır. Aynı zamanda, çocuklara istedikleri zaman olay hakkında soru sorabilecekleri ve duygularını paylaşabilecekleri ortam sağlanmalı.
3. Bu olaylar karşısında üzüntü, öfke gibi yaşanacak tüm hislerin doğal olduğunu bilmelerine ve neler hissettiklerini konuşmalarına izin verilmeli, duygularını açığa çıkarmaları için onlara yardımcı olunmalıdır.
4. Çocuklarla konu hakkında konuşurken sakin kalmak önemlidir. Duygularına dair en önemli ipuçlarını ailelerinden alacaklarından, kaygılı bir yaklaşım içinde olmamak ve yemek yeme, uyku saati gibi günlük rutinleri aynı şekilde devam ettirmek gerekiyor.
5. Eğer çocukların yaşları küçükse, neler yaşandığı ve neler hissettikleri hakkında resim çizmeye ya da oyun oynamaya teşvik edilmeli. Bu, onların duygularını anlamlandırmalarına ve yoğun duygularıyla başa çıkmalarına olanak sağlar.
6. Televizyon, internet, sosyal medya ve gazeteler gibi olay hakkında yoğun şiddete maruz kalabilecekleri medya organlarının kullanımı ailelerin rehberliğinde takip edilmelidir.
7. Çocukların iyi olabilmeleri için öncelikle ailelerin iyi olmaları gerekir. Bu süreçte duygularını fark etmeleri, anlamlandırmaları, çevreleriyle paylaşmaları ve günlük rutinlerine devam etmeleri onlara yardımcı olacaktır. Her şeyin daha iyi olacağına dair umutlu olmak ve bunu çocuklara yansıtmak, onların dayanıklılığını artırır ve rahatlamalarını sağlar.

DÜNYA KIZ ÇOCUKLARI GÜNÜ KONFERANSI

11 Ekim 2016

11 Ekim 2012'den itibaren Birleşmiş Milletler üye ülkeleri tarafından alınan kararlarla "11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü" olarak kutlanmaya başlamıştır. Bu karar Türkiye, Kanada ve Peru'nun önerileriyle alınmış, kararda "Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedeflerine" ulaşılması ve kız çocuklarının kendilerini etkileyecek kararların alınmasına katılımı açısından kız çocuklarının desteklenmesinin, güçlendirilmesinin ve onlara yatırım yapılmasının son derece önemli olduğu, ayrıca bunun başarılmasının kız çocuklarına karşı ayrımcılık ve şiddeti önleyeceği, onların insan haklarından tam ve etkili bir şekilde yararlanmalarını sağlayacağı belirtilmiştir. Ayrıca kararda, kız çocuklarının güçlendirilmesinde ailelere ve toplumlara büyük rol düştüğü de vurgulanmaktadır.

Birleşmiş Milletler (BM), Aydın Doğan Vakfı, UNFPA, UNICEF ve UN Women'ın ortaklığında bu yıl ikinci kez düzenlenen Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı, 11 Ekim tarihinde İstanbul Hilton Otel'i'nin ev sahipliğinde yapıldı. Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Grubu danışmanlığında, "Güçlü Kızlar, Güçlü Yarınlar: Kapsayıcı ve Kaliteli Eğitim ile Çocuk Yaşta Evliliğe Son" temasıyla gerçekleştirilen ve kız çocuklarının karşılaştıkları engellerin ortadan kaldırılması, güçlendirilmesi ve insan haklarından eksiksiz yararlanmalarını sağlamayı hedefleyen konferans, ikinci yılında dünyaca ünlü isimlerin de katılımıyla uluslararası bir platforma dönüştü.

Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı Hilton Otel'i'nde yapıldı. Sunuculuğunu Kanal D spikeri Gözde Atasoy Kökçü'nün yaptığı konferansın açılışına Doğan Holding Yönetim Kurulu Başkanı Begümhan Doğan Faralyalı, Doğan Holding Yönetim Kurulu üyesi Vuslat Doğan Sabancı, Gaziantep Büyükşehir Beledi-

ye Başkanı Fatma Şahin, Aydın Doğan Vakfı Yürütme Kurulu Başkanı Candan Fetvacı, BM Mukim Koordinatör Kamal Malhotra ve İTÜ Eski Rektörü Gülsün Sağlamer katıldı.

Panelin başlangıcında, Türkiye'nin farklı yörelerinden gelen kızlı-erkekli 41 genç, çocuk hakları, erken evlilikler, kızların güçlendirilmesi gibi konuları tartıştıkları, Kız Çocuklarının Güçlenmesi ve Sosyal Uyum Çalıştayı'nın sonuçlarını açıkladı. Gençler hazırladıkları ortak deklarasyonu okuyarak, kendi dillerinden, yaşlılarının sorunları için ürettikleri çözümleri paylaştı.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve eğitimin önemine dikkat çekmek amacıyla düzenlenen Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı, Türkiye ve dünyadan önde gelen isimlerin katılımı ve katkılarıyla kız çocuklarının güçlenmesi konusunun tartışıldığı bir platforma dönüştü. Konferans, Kadın Hakları ve Temsili konusunda 40'in üzerinde ülkede yaptığı çalışmalarla tanınan İngiliz gazeteci Lesley Abdela, CNN International'da kadın hakları üzerine yaptığı programlarla dikkati çeken Becky Anderson, ailelerin ve toplulukların güçlendirilmesine yönelik ulusal ve uluslararası alanda söz sahibi olan Harvard Graduate School of Education eski yardımcı dekanı Richard Rowe, uğradığı asit saldırısıyla kadına yönelik şiddetin küresel anlamda önemli bir sembolü olan Monica Singh, cinsel istismara maruz kalan Zimbabveli gençler için çalışan Girl Child Network'un kurucusu Zimbabveli cinsiyet aktivisti Betty Makoni, cinsiyet eşitliği üzerine yazdığı "I'm a Girl" şarkısıyla tanınan UN Women Gençlik Şampiyonu Tennille Amor, UNICEF Türkiye İyi Niyet Elçisi Tuba Büyükcüstün, aktör Murat Yıldırım gibi öne çıkan konukları ağırladı.

'Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı'nda "2030'a Bakış: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Kız Çocuklarının Güçlendirilmesi" başlıklı bir ana panel düzenlendi. Panele katılan Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin, Gaziantep'te kız çocuklarının sorunlarına yardımcı olmak için hayata geçirilen çalışmalarını aktardı.

Gün içindeki panellerde ise 'çocuk yaşta evlilikler' ve 'mülteci kız çocukları' gibi çarpıcı konular ele alındı. Ayrıca özel sektör temsilcilerine ayrılan; UNFPA Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölge Direktörü Alanna Armitage, Microsoft Türkiye Genel Müdürü Murat Kansu, Sabancı Vakfı Genel Müdürü Zerrin Koyunsağan, P&G Türkiye ve Kafkasya CEO'su Tankut Turnaoğlu ve Boyner Grup İnsan Kaynakları, Kurumsal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik ve İletişim Başkan Yardımcısı İdil Türkmenoğlu'nun katıldığı panelde, konuyla ilgili dikkat çeken projelere imza atan firmaların başarı hikâyeleri paylaşıldı.

Hanzade Doğan Boyner: *"Eğer kız çocuklarına dünyaya geldikleri andan itibaren eşit haklar verip, sevgimizi hissettirirsek, mutlaka hayatta kendilerine önemli hedefler biçip, yol alırlar."*

Aydın Doğan Vakfı Başkanı Hanzade Doğan Boyner konferansta yaptığı konuşmada; "Küresel barışa giden yolun en önemli anahtarları eğitim ve eğitimde cinsiyet eşitliği... Konuya rakamlarla bakacak olursak; bugün dünyada 500 milyon okuma yazma bilmeyen kadın var, 200 milyon kadın ise reşit ol-

madan evlendirilmiş durumda. Harekete geçmezsek önümüzdeki 10 yılda 100 milyon kız çocuğu daha erken yaşta evlendirilecek. Sadece cinsiyeti yüzünden nüfusunun yarısını eğitmeyen, hor gören, şiddet görmesine izin veren toplumlar karanlıkta kalmaya mahkumdur. Küreselleşen dünyamızda bu toplumların sadece kendileri karanlıkta kalmayacak; aynı şekilde etraflarındaki ışığı da söndürecekler... Buna izin vermemeliyiz." dedi.

Kamal Malhotra: *"Kız çocuklarının gelişimi ile toplumsal gelişme birbirleriyle doğrudan ilişkili"*

Konferansın açılış konuşmasını yapan Birleşmiş Milletler Mukim Koordinatörü ve UNDP Türkiye Mukim Temsilcisi Kamal Malhotra ise kız çocuklarının gelişimi ile toplumsal gelişmenin birbirleriyle doğrudan ilişkili olduğunu belirterek şunları söyledi: "Dünya liderleri plan ve bütçelerini daha iyi bir dünya yaratma amacıyla geliştirirken ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini gerçekleştirirken, kız çocuklarının güçlenmesi bu stratejinin başarısının önemli bir parçası olur." Malhotra, Birleşmiş Milletler'in 2030 Kalkınma Gündeminin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kız çocuklarının gelişimi için güçlü hedefler koyduğuna dikkat çekti. Bugün dünyada 18 yaşın altında 1,1 milyar kız çocuğunun olduğunu belirten Malhotra, "Onların sağlıklarına, güvenliğine, eğitimine yatırım yapmak, onların hayallerine ulaşmaları yolunda güçlenmelerini sağlar, potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olur ve daha iyi bir hayat kurmalarına yardım eder" dedi.

Kaynaklar:

www.dunyakizcocuklari.org

<http://www.yenicaggazetesi.com.tr/dunya-kiz-cocuklari-gunu-konferansi-duzenlendi-147952h.htm>

Yasal Ancak Ulaşılabilir Değil: Türkiye'deki Devlet Hastanelerinde Kürtaj Hizmetleri

Doç. Dr. MARY LOU O'NEIL

Kadir Has Üniversitesi

Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezi

Günümüz Türkiye'sinde kürtaj yasaldir. 1983 yılında yürürlüğe giren 2827 No'lu Nüfus Planlaması Yasası, Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana uygulanan kürtaj üzerindeki yasal kısıtlamayı kaldırdı.

Yasa, 10 haftaya kadar olan gebeliklerin isteğe bağlı olarak kürtajla sonlandırılmasına izin vermektedir. Kürtaj için eğer bir kadın evli ise eşinin, 18 yaşının altında ise ebeveyn rızası gerekmektedir. Yasa, gebeliğin 10 haftadan fazla olduğu ve kadının hayatını tehdit ettiği veya edeceği ya da doğacak çocuk ile onu takip edecek nesiller için ağır mağduriyet yaratacağı hallerde kürtaja izin vermektedir. Bu tür gebelik sonlandırmaları için herhangi bir zaman sınırlaması konulmamıştır. Bununla birlikte, böyle bir durumda doktor, sağlık otoritelerine kadının kimliğini, yapılacak işlemi ve işlem uygulanmadan önce işlemin gerekçesini vermelidir. Acil bir durumda, operasyon yirmi dört saat içerisinde gerçekleşmelidir. Bir suç sonucu meydana gelen gebelikler için Türk Ceza Hukuku 20 haftaya kadar kürtaj izni vermektedir. Devlet hastanelerindeki kürtaj hizmetleri devlet sağlık sigortası tarafından karşılanmaktadır.

Kürtajın yasallaştırılmasından bu yana, birçok kadın Türkiye'deki yasal kürtaj hizmetlerinden yararlanmıştır. Türk kadınlarının yaklaşık %14'ü hayatlarında en az bir kez kürtaj yaptırdıklarını belirtmiştir. Ancak, Türkiye'deki özellikle de devlet hastanelerindeki kürtaj hizmetlerinin günümüzde ulaşılabilirli-

ğini sorgulayan son yıllarda birçok rapor ortaya çıkmıştır. Bu çalışma Türkiye'deki devlet hastanelerinde kürtajın ulaşılabilir olup olmadığı sorusunu ve hangi koşullar altında kürtajın yapıldığını sistematik olarak cevaplamaya çalışmaktadır.

Bu amaçla, Türkiye'de bulunan 431 devlet hastanesi ile iletişime geçtiğimiz gizli müşteri telefon anketini uyguladık. Ocak 2016 yılında güncellenen Ekim 2015 tarihli Sağlık Bakanlığı'ndan alınan bir liste ile çalışarak iletişim için bir hastane listesi hazırladık. Araştırmanın yapıldığı tarihte Türkiye'de toplam 712 devlet hastanesi vardı. İhtisas hastaneleri (n=67) listeye dahil edilmedi ve örneklem kürtaj hizmetleri için gerekli olan kadın doğum bölümleri bulunmayan hastaneleri elemek için daha fazla revize edildi. Nihai örneklem 431 hastaneden oluşmaktadır. Örneklemi oluşturan 431 hastaneden, 428 ile iletişime geçildi. 6 hastane (1.4%) kürtaj hizmetleri ile alakalı telefonda bilgi vermeyi reddederek, bilginin ancak şahsen başvurularda verilebileceğini belirtti. Hazırlanmış bir metin ile çalışarak, araştırmacılar hastaneler ile Ekim 2015 ve Nisan 2015 tarihleri arasında iletişime geçti. Kadın doğum bölümlerine soru sormak üzere gizli müşteri telefon anketi kullanıldı. Şu sorular soruldu: 1) Hastanede kürtaj hizmeti sağlanıyor mu? 2) Kürtaj hizmeti isteğe bağlı olarak veriliyor mu? 3) Tıbbi zorunluluk halinde kürtaj mevcut mu? 4) Eğer daha önce sorulan sorulara verilen cevaplar

hayır ise “kürtaj hizmetleri hiçbir koşul altında mevcut değil” teyit sorusu soruldu. Standartlaşmadan emin olmak için, her hastane için aynı metin kullanıldı.

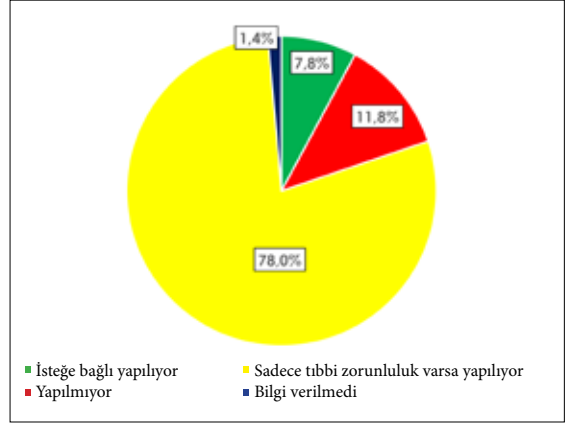
Araştırmanın en çarpıcı sonuçları

Kadın doğum bölümleri bulunan 431 devlet hastanesinden % 7,8’i isteğe bağlı kürtaj hizmeti verirken % 78’i tıbbi zorunluluklarda bu hizmeti vermektedir. Devlet hastanelerinden % 11,8’i kadın doğum bölümleri bulunmasına rağmen kürtaj hizmeti vermediklerini belirtmiştir. İletişime geçilen 431 hastanelerden %1,4’ü ise konu ile ilgili bilgi vermemiştir.

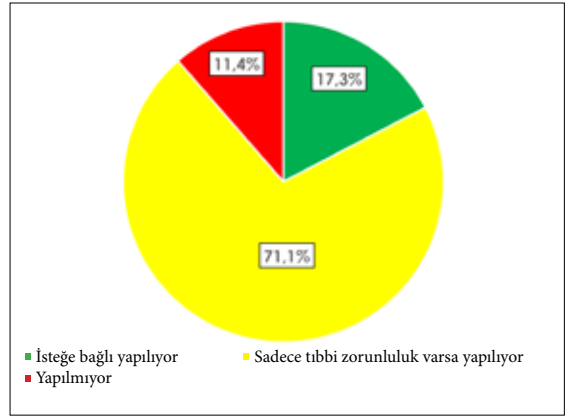
Kadın doğum bölümleri bulunan 58 eğitim ve araştırma hastanesinden % 17,3’ü isteğe bağlı kürtaj hizmeti verirken % 71,1’i tıbbi zorunluluklarda bu hizmeti vermektedir. Eğitim ve araştırma hastanelerinden %11,4’ü kadın doğum bölümleri bulunmasına rağmen kürtaj hizmeti vermediklerini belirtmiştir. Batı Marmara ve Doğu Karadeniz bölgesinde 1,5 milyon civarında doğurganlık çağında kadın bulunmasına rağmen, bu bölgelerde isteğe bağlı olarak kürtaj servisi veren devlet hastanesi bulunmamaktadır.

81 ilden 53’ünde (Adıyaman, Afyonkarahisar, Ağrı, Amasya, Artvin, Balıkesir, Bilecik, Bingöl, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Edirne, Elazığ, Erzincan, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Isparta, İçel (Mersin), Kars, Kastamonu, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Kütahya, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Nevşehir, Ordu, Rize, Sakarya, Siirt, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Uşak, Van, Yozgat, Zonguldak, Aksaray, Bayburt, Kırıkkale, Batman, Yalova, Kilis, Osmaniye) isteğe bağlı olarak kürtaj hizmeti veren devlet hastanesi bulunmamaktadır.

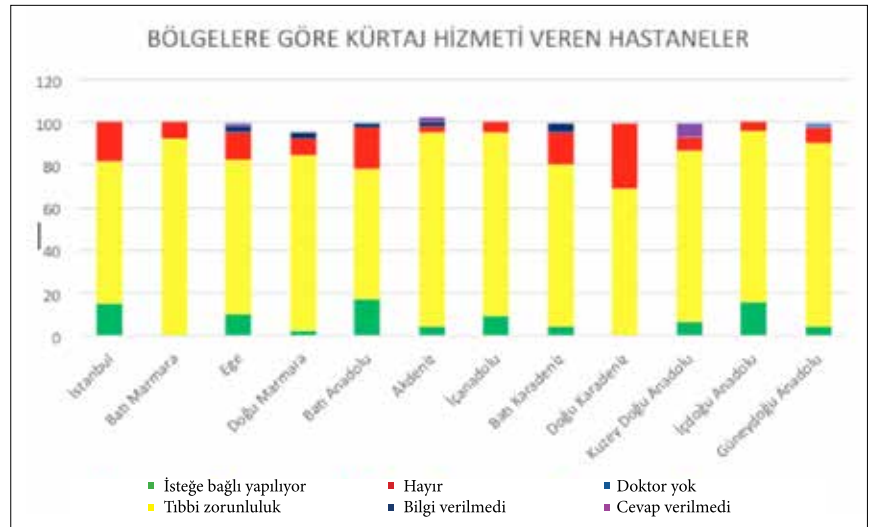
Bu araştırma devlet hastanelerinin çoğunluğunun tıbbi zorunluluğun dar bağlamında kürtaj hizmeti verdiğini ve bu nedenle yasaları sonuna kadar uygulamadıklarını göstermiştir. Kürtajı kısıtlayan yeni bir yasa yürürlüğe girmemiş olsa dahi devlet hastanelerinin isteğe bağlı kürtaj servisini kısıtladığı açıktır.

Kadın Doğum Bölümüne Sahip Kürtaj Hizmeti Veren Devlet Hastaneleri

Kadın Doğum Bölümüne Sahip Kürtaj Hizmeti Veren Eğitim ve Araştırma Hastaneleri

OSTEOPOROZ (Kemik Erimesi)

Prof. Dr. OSMAN ERK

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi

Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Osteoporoz kemik kitlesinin kaybı olarak tanımlanabilir. Kemiklerin kitlesi azalır ve sonuçta kemik kırılabilirliği artar. Osteoporoz sıklığı ilerleyen yaşla birlikte artar. Kemik kitlesi yaş ve cins olarak belirlenen miktarda olmalıdır. Bu miktarın altında bir kemik kitlesi osteoporoz olarak tanımlanır. Osteoporoz; obezite, diyabet ve metabolik sendrom gibi kronik metabolik bir hastalık tablosudur. Kadında ve erkekte beklenen yaşam süresinin uzaması ile birlikte osteoporoz, halk sağlığı açısından en önemli hastalıklar arasına girmiştir. Osteoporoz tıpkı şeker hastalığında olduğu gibi yaşam tarzı ile yakından ilintili olan bir hastalıktır. Fiziksel aktivite, diyet (yenilen ve içilen şeyler), ilaçlar ve hormonlar osteoporozun en önemli unsurlarıdır. Hareketsizlik; yeterli mineral, vitamin, fitobesin, antioksidan ve omega 3 içermeyen işlenmiş, rafine gıdaların fazla tüketilmesi ilerleyen yaşla birlikte osteoporozu açmaktadır.

Osteoporoz gelişiminde genetik özellikler önemli olmakla birlikte diyet faktörleri ve yaşam tarzı son derece önemlidir. Beyaz ırkta siyahlara göre osteoporoz daha sıktır. Ancak çevresel faktörler ve hormonal faktörler genetik olarak tayin edilen kemik kitlesini azaltarak osteoporoz sürecini hızlandırabilir. Seks hormonları eksikliği kadında menopoz döneminde, erkekte ise 70'li yaşlarda osteoporozun en önemli etyolojik faktörleridir. Ancak yeterli kalsiyum ve D vitamini alamama, aşırı alkol ve sigara, hareketsizlik, ilaçlar (kortizon, heparin, tiroid hormonları, epilepsi ilaçları) diğer önemli faktörleridir.

Kemik dokusu sürekli yapım ve yıkım halindedir. Yıkım yapımı, yapım yıkımı uyarır ve denge sağlar. Herhangi bir nedenle yapımın azalması, yıkımın artması veya hem yapımın azalması hem de yıkımın artması osteoporoz ile sonuçlanır. Kemikte yapım ve yıkımı dengede tutan kemik hücreleridir. Bunlardan osteoblastlar kemik yapımını, osteoklastlar ise kemik yıkımını sağlarlar. Yaşlanma sürecinin doğal bir sonucu olarak 30 yaşından sonra kemik kitlesinde sınırlı bir kayıp süreci ortaya çıkmaktadır. Kadınlarda menopoz sonrası östrojen eksikliğine bağlı olarak osteoporoz süreci hızlanarak devam eder. Erkeklerde ise özellikle 70'li yaşlardan sonra testosteron eksikliği sonucu osteoporoz sıklığı giderek artar.

OSTEOPOROZ RİSK FAKTÖRLERİ

Önlenemez risk faktörleri

- Yaş
- Irk (beyaz ırk)
- Cins (kadın cinsiyet)
- Erken menopoz
- Aile öyküsü

Önlenbilir risk faktörleri

- Kalsiyum eksikliği
- D vitamini eksikliği
- Östrojen eksikliği
- Testosteron eksikliği
- Sigara
- Alkol
- Kafein
- İlaçlar (kortizon, tiroid ilaçlar)
- Hareketsizlik
- Diyet dengesizliği
- Aşırı tuz

OSTEOPOROZ SESSİZ, SALGIN METABOLİK BİR HASTALIKTIR

Osteoporoz, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından “düşük kemik kitlesi ve kemik dokusunun mikro mimarisinin bozulması sonucu kemik kırılabilirliği ve kırık riskinde artış ile karakterize sistemik bir iskelet hastalığı” olarak tarif edilmiştir. Kemik kaybı kronik bir süreç olduğu ve herhangi bir şikâyet ve bulguya yol açmadığı için “sessiz salgın” olarak tarif edilmektedir. Osteoporoz süreci ilerledikçe kemik ağrıları ve sonuçta kırıklar ortaya çıkmaktadır. Osteoporoz tüm dünyada yaşlı kişilerde en sık kırık nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Osteoporoz yaşlanan dünyada tüm ırklardan her iki cinsi de etkileyen ciddi metabolik morbidite (sakatlık) ve mortaliteye yol açan bir hastalıktır. Günümüzde tüm dünyada 200-250 milyon osteoporotik kadın olduğu hesaplanmaktadır. Kadınlarda osteoporozla ilgili kırıklar 45 yaşından, erkeklerde ise 75 yaşından sonra sık olarak ortaya çıkar. Tüm iskelet sisteminde kırık oluşabilmekle birlikte özellikle omurga, kalça ve el bileğinde kırıklar daha sıklıkla ortaya çıkmaktadır.

Osteoporozun en korkulan komplikasyonu kırıklardır. Kemik gelişiminde çevresel faktörlerden en önemlileri günlük kalsiyum tüketimi ve egzersizdir. Vücudun kalsiyum gereksinimi büyüme çağında, gebelikte ve lohusalık döneminde fazladır. Yaş ilerledikçe kalsiyum emilimi azaldığı için kalsiyum ihtiyacı artmaktadır. Fiziksel aktivite kemik kitlesinde artışa neden olan diğer önemli faktördür. Kemik yapımından sorumlu olan osteoblastlar mekanik strese son derece duyarlıdır. Tekrarlayan fiziksel stres ve egzersiz yeni kemik oluşumuna yol açar. Hareketsizlik ile birlikte kas ve kemik kitlesi ise azalacaktır.

Osteoporoz En Sık Metabolik Kemik Hastalığıdır

SAĞLIKLI KEMİK YAPISI İÇİN GEREKLİ OLANLAR

1. Hareket (Egzersiz)
2. Yeterli güneş ışını
3. Yeterli mineraller (kalsiyum, fosfor, magnezyum, çinko, potasyum)
4. Yeterli vitamin (D, K, C, A, B6 ve B12 vitaminleri, folik asit)
5. Kaliteli protein
6. Omega 3
7. Yeterli östrojen, testosteron
8. Yeterli sebze ve meyve
9. Normal kan pH'sı

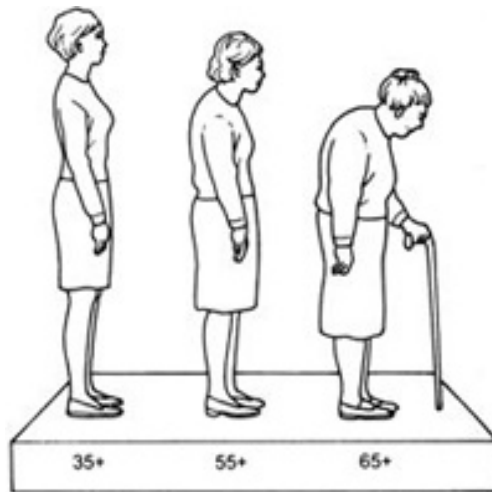
Kemik dokusunun %30 kadarını organik matriks oluşturmaktadır. Organik matriks, başta protein, karbonhidrat ve yağ olmak üzere bağ dokusunu meydana getirir. Kemik dokusunun %70 kadarı ise kemik tuzlarından oluşmaktadır. Bu tuzlar içinde kalsiyum, fosfat, magnezyum, çinko, iyot, florid ve sitrat özellikle önemlidir. Kemik hücreleri bağ dokusunu oluşturduktan sonra bu doku kemik tuzları ile mineralize olarak kemik dokusunu meydana getirir. Kemikler kabaca kalsiyum fosfattan oluşur.

Başta kalsiyum, fosfor ve magnezyum olmak üzere kemik tuzları kemik kütlesinin sağlamlığını belirlerken, aynı zamanda diğer başka vücut fonksiyonları için de rezerv olarak görev yaparlar. Bu minerallerden en önemlisi olan kalsiyum kanın pıhtılaşması, kalp kasının kasılması, diğer kas dokularının kasılması ve sinir iletileri için hayati öneme sahiptir. Bu yapı ayrıca kanın asit-baz dengesine katkı yapar. Kalsiyum dengesinin sağlanmasında ince barsaklar, kemik dokusu ve böbrekler arasında koordineli bir uyum olması gerekir. Kalsiyum başlıca ince barsaklarda emilir. Bu emilimde D vitamini özel bir önemi vardır. D vitamini barsaklarda kalsiyum yanı sıra fosfor ve magnezyum emiliminde de hayati rol oynar. Vücuda alınan kalsiyumun büyük kısmı böbrekler yolu ile atılarak kalsiyum dengesi sağlanır.

Vücutta bulunan kalsiyumun %99'u kemik dokusundadır. Kemik dokusunu güçlü tutmak ve osteoporoz riskini azaltmak için her gün güneş ışınlarından D vitamini ve besinlerden yeterli kalsiyum alınması gerekir.

OSTEOPOROZUN ÖNLENMESİ VE TEDAVİSİNDE BESLENME

Vücutta bulunan kalsiyumun %99'u kemik dokusundadır. Kemik dokusunu güçlü tutmak ve osteoporoz riskini azaltmak için her gün güneş ışınlarından D vitamini ve besinlerden yeterli kalsiyum alınması gerekir. Kalsiyum kaynağı olarak süt ve süt ürünleri grubu, sebze-meyve grubu önemlidir. Ancak D vitamini bu kaynaklardan besinler yolu ile almak mümkün değildir. En önemli D vitamini kaynağı güneş ışınlarıdır. Bitkisel besinlerde D vitamini yoktur, hayvansal besinlerde ise sınırlı miktarda D vitamini mevcuttur. Süt ve süt ürünleri, balık ve yumurta sarısı sınırlı miktarda D vitamini sağlayabilirler. Yaz aylarında ve güneş ışınlarının var olduğu zamanlarda, güneş ışınlarının dik olarak dünyaya ulaştığı saatler dışında güneş kremleri kullanmadan güneşlenmek D vitamini üretmek ve stoklamak için son derece önemlidir.

Osteoporoz yaş çizelgesi

Kolon ve Meme Kanserinde Erken Tanı

Günümüzde; kontrolsüz ve çevresel önlemler alınmadan artan sanayi kuruluşları, doğal olmayan yöntemlerle yetiştirilen meyve ve sebzeler, ayaküstü ve hazır yemek alışkanlıkları ve daha birçok farklı sorundan dolayı kanser hastası sayısı ne yazık ki artıyor. Artan hasta sayısına karşı önlemler arttırılırken, tanı ve tedavide de yeni yöntemler keşfediliyor ve her geçen gün yeni bir umut ışığı ortaya çıkıyor.

Üniversitemiz bünyesindeki Dr. Orhan Öcalgiray Moleküler Biyoloji - Biyoteknoloji ve Genetik Araştırma Merkezi de (İTÜ MOBGAM) bu alandaki çalışmalarına devam ediyor. Bu çalışmaların bir parçası olarak, araştırma merkezimiz ile İstanbul Anadolu Kuzey Kamu Hastaneleri Birliği'nin ortaklığında ve Sağlık Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı ile İstanbul Kalkınma Ajansı'nın desteğiyle, hazırlanan proje sayesinde, bu yolda önemli bir adım daha atıldı. İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA) Yenilikçi İstanbul Mali Destek Programı kapsamında desteklenen, "Bireye Özgü Ailesel Kanser Sendromlarını Taramaya Yönelik İleri Düzey Genetik Analiz Laboratuvarı Projesi" ile kolon ve meme kanseri vakalarında erken tanı için yeni bir girişim başlatıldı.

İTÜ MOBGAM'a bağlı GLAB'de (Genomik Laboratuvar) yürütülecek projede, toplumda sıkça görülen ve genetik faktörlerin en büyük nedenlerden biri olduğu kolon ve meme kanserine yakalanan kişiler ve yakınları için Genetik Dizilenme Testi yapılıyor. Test, söz konusu kanser türleri için yüksek risk taşıyan bireyleri önceden belirleyecek. Böylece, erken tanı sağlayacak önlemlerin alınabilmesi adına hastaların yönlendirilmesi mümkün olacak.

Üniversitemizde başlayan çalışmaların ilk hedefi, teknolojideki gelişmeler ışığında İstanbul halkının bilgi odaklı ve nitelikli sağlık hizmeti alabilmesi

olarak belirlendi. Klinik de bu doğrultuda, genetik temelli biyoteknolojik altyapıyı kamuya kazandırma- yı ve klinik bilimler ile temel bilimleri Ar-Ge noktasında buluşturmayı amaçlıyor. GLAB'den yapılan açıklamada "Yaptığımız test sayesinde, halka kolon ve meme kanserinde önleyici tedavi sunabileceğiz. Çalışmalarımız kapsamında bugüne dek 400 kanser hastasından kan alındı ve 300 hastanın Genetik Dizilenme Testi tamamlandı. Test sürecinde, risk grubuna giren kişilerin bu hastalıklar yönünden kritik genlere bakılıyor ve bu genlerin mutasyon durumu inceleniyor" denildi.

Bireye Özgü Ailesel Kanser Sendromlarını Taramaya Yönelik İleri Düzey Genetik Analiz Laboratuvarı Projesi ile yeni biyoteknolojik uygulamaların içselleştirilmesi ve tıbbi nitelikli büyük verinin doğru bir şekilde çözümlenmesi de mümkün olacak. Bu gelişmelerin en büyük sonucunun ise elde edilen bilimsel verinin kamu yararına kullanılarak uygulanabilir çözüm önerilerinin ortaya çıkması ve disiplinler arası bir anlayışla ele alınan bilgiler üzerinden bu kanser türlerinde erken tanı yapılarak ölüm oranının düşürülmesi öngörülüyor. Aynı zamanda bu çalışmalarla, verilere bütünsel bir bakış açısıyla bakılacak ve ülkemizin mutasyon haritası da çıkarılacak.

Söz konusu yeni teknolojilerin edinilmesi ve biyomedikal Ar-Ge kapasitesinin artırılması olduğunda, devlet hastanelerinin temel bilimlerde başarısı tartışmasız olan İTÜ MOBGAM gibi kuruluşlarla birlikte çalışması bu tip projelerin güvenilirliğini artırıyor. Proje kapsamında, Ümraniye Eğitim Araştırma ve Göztepe Eğitim Araştırma hastanelerine meme ve kolon kanseri sebebiyle başvuran bütün hastalar, GLAB tarama ağına dâhil ediliyor. Klinisyenler bu ağ üzerinden hastalarla iletişime geçiyor ve mevcut bilgilere göre hastaların profilleri inceleniyor.

**Engelli bireyler giysilerini
değiştirirken bu zorluğu
hergün yaşıyor**

ENGELLİLER İÇİN TEKSTİL TASARIM MERKEZİ

Prof. Dr. NEVİN ÇİĞDEM GÜRSOY

*İTÜ Tekstil Teknolojileri ve Tasarımı Fakültesi
Tekstil Mühendisliği Bölümü*

Projeler, ihtiyaçların belli bir bilgi birikimi ile tespit edilip, çözüm önerileri üretmek için beyin fırtınası yapılmasıyla doğar. Söz konusu “Engelli Bireyler için Tekstil Tasarımı” projesi de benzer şekilde oluştu. Engelli bireylere giysi tedariki hususunda bir süredir bireysel olarak gönüllülük esasına dayalı bir şekilde çalışmalar yapıyorum. Bu çalışmalar esnasında en son Sancaktepe Bölgesi’nde yaptığımız bir giysi yardımında kafamda fikir gelişti. Fakültede meslektaşlarımla paylaştıktan sonra bu fikri olgunlaştırdık. Ülkemizde engellilik hususunda yapılan güzel çalışmalar var. Giysi konusundaki eksikliği, sıkıntıları, ihtiyaçları fark edince İstanbul Teknik Üniversitesi olarak, sosyal sorumluluk bilinciyle üzerimize düşeni yapmak üzere yola çıktık. Bu yolda kuvvetli iş birlikleri oluşturduk. Aile ve Sosyal Politiklar Bakanlığının Projemizi desteklemesi de bizi güçlendirdi.

Çalışmalarımıza 2013 Kasım ayında başladık. 11 Mart 2014’de konu ile ilgili çok başarılı bir çalıştay yaparak projenin yapılabilirliği ve sürdürülebilirliğini tartıştık. Engelliler İçin Tekstil Tasarım Merkezi’ni kurabilmek amaçlı İstanbul Kalkınma Ajansına bir proje başvurusunda bulunduk. Projemiz 2014 Eylül itibarı ile hayata geçti.

Türkiye’de ilk kez Engelliler İçin Tekstil Tasarım Merkezi’ni İTÜ bünyesinde, İstanbul’da İSTKA desteği

ile kurduk. Merkez açılışımızı Sayın Emine Erdoğan Hanım’ın onurlandırdığı tören ile 19 Ekim 2015’de yaptık. Belirlenen yaklaşımın engelli bireyleri ayırmacıya maruz bırakmadan, en temel ihtiyaçlardan olan giyinme konusunda destekleyici nitelikte olmasına önem vermekteyiz. Projenin adı açıklayıcı olması ve bu hususta toplumsal bilinç oluşturmak amacıyla “Engelliler için Tekstil Tasarım Merkezi” ancak biz proje kapsamında tekstilde EVRENSEL TASARIM olgusunu Türkiye’de yerleştirmeye çalışacağız. Evrensel tasarım ifadesiyle engelli birey ihtiyaçlarının da dikkate alınarak yapılacak tasarımları anlatıyoruz. Günlük hayattan hepimizin en yakından bildiği üzere modern mimari tasarımlar engelli birey ihtiyaçları düşünülerek yapılır. Uygun rampalar, asansörler vb. ihtiyaçlar mimari proje kapsamında yer alır. Bu tasarımlar sadece engelli bireyleri barındıran yapılarda olmaz. Eğer böyle olsaydı veya olursa o zaman biz bu bireylerimizi toplumda etiketlemiş, ötekileştirmiş olurduk. Bu bireyler bazen yalnızca bir takım yapılabirlikleri diğer bireylere göre daha az, bazen bazı yapılabirlikleri hiç olmayan bireylerdir. Biz sosyal sorumluluk bilinci ile bu engelleri kaldırarak engelli bireylerin beğeni ile giyilebilecekleri ürünleri akranları ile aynı mağazalardan modayı takip ederek tedarik edebilmelerini sağlamalıyız. Merkezimizde yapılacak tüm faaliyetler küresel ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak planlanıp, proje çıktıları öncelikli olarak

Türkiye’de yaşayan engelli bireylere fayda sağlayacak şekilde kurgulanmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü’nün araştırmalarına göre dünya nüfusunun %13’ü engelli. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı verilerine göre Türkiye’de 6,5 milyon engelli bulunmaktadır.

5378 Sayılı Özürlüler (Engelliler) Kanunu’nda; doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal, sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama, günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan, korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi “engelli” olarak tanımlanmaktadır.

Bir engeliniz var; yardım almadan giysilerinizi giymek ya da yardım almanız gerekiyorsa bile bunu en aza indirmek, yardım edenin işini de kolaylaştırmak mümkün. Bazı bireyler giydirilmek zorunda, bu karşı tarafa da yük getiriyor, kolay değil.

Yaklaştığınız bir kapıyı açabilmek için elinizde, kolunuzda bir engeliniz var ise kapıya geldiğinizde kapı otomatik açılırsa hayat sizin için birden kolaylaşır. Tekerlekli sandalye ile dolaşan bir bireyseniz sokaklarda, mağaza girişlerinde yapılmış rampalar varsa, birden hayata daha kolay karışabilirsiniz.

Engelli kişilerin bazı yaşamsal fonksiyonlarından yoksun olmaları kimi durumlarda hareket yeteneklerini sınırlar; bu da ister istemez giydikleri elbiselerin özellikli olmasını gerektirir.

Yaptığımız gözlemlerde tekerlekli sandalyede yaşayan bireylerin özellikle kış aylarında ciddi üşüme problemleri yaşadıklarını fark ettik. Onların metabolizmaları koşan, yürüyen bir bireye göre daha farklı çalışıyor, daha kolay üşüyorlar. Onların pantolonlarında ihtiyaç duydukları kumaşın ısı özellikleri diğerlerinden farklı... Belki bu durum pantolon altına termal bir içlik giyerek ya da özel tasarımı bir kumaştan pantolon imalatı ile giderilebilir. Sıkıntı ve ihtiyaçları iyi tespit etmek gerekir.

Projemizde dört noktayı çok önemsiyoruz;

- Kolay giyilebilirlik/giydirilebilirlik
- Giyside bakım kolaylığı
- Konfor
- Estetik

Bütün bu özellikleri bir arada taşıyan ürün gruplarına olan erişim İngiltere, Almanya, Fransa, Amerika gibi gelişmiş ülkelerde dahi sınırlıdır. Kurulan merkez ile ulusal farkındalık sağlanacak, ardından küresel dünyada da referans alınacak ve danışılacak özgün bir yapı oluşturulacaktır. Bu bağlamda; uzun vadede İstanbul’un engelli giysileri (evrensel tasarım) konusunda dünyanın öncül tedarik merkezleri arasında yer alması hedeflerimiz arasındadır. Akademik ve endüstriyel çevre ile kurulacak köprü vasıtasıyla, üniversite-sanayi işbirliği desteklenerek engelli bireylerin giyim ve diğer tekstil ürünleri ihtiyacına yönelik ulusal ve uluslararası platformda nitelikli iş gücünün kullanıldığı disiplinlerarası çalışmalar merkez bünyesinde gerçekleştirilebilecektir. Bilgimiz dahilinde Türkiye’de ve dünyada engelli bireylere yönelik disiplinlerarası (fizyoterapist, psikolog, moda tasarımcı, tekstil mühendisi işbirliği ile) benzer bir oluşumun bulunmaması projeyi özgün kılmaktadır. Proje hedefinde bulunan sürdürülebilir ve bütüncül hizmet modelinin ve ortaklıklarının geliştirilmesi, projenin sosyolojik etkileri düşünüldüğünde engelli bireylerin toplumla bütünleşmelerinde de faydalı olacaktır.

Giysilerde kullanılan yapışkanlı bir cırt bant mı o kişi için daha kolay, yoksa çit çit mi, mıknaatlı bir düğme mi, fermuar mı bunları fizyoterapistler ile birlikte saha çalışması yaparak belirleyebiliriz. Tedavi amaçlı giysiler var, basınçlı giysiler var. Bunlar bizim ülkemizde çok çok az ve ulaşmak o kadar kolay değil. Bazı tedaviler bunların yokluğundan dolayı yapılamayabiliyor. Bunları fizyoterapistlerle birlikte çalışarak Türkiye’de üretebiliriz. Böylece insanlar daha uygun fiyatlarla daha kolay ulaşabilirler. Biz Türkiye olarak dünyada önemli bir tekstil tedarik merkeziz. Evrensel tekstil tasarımlarında da yani engelli birey ihtiyaçları dikkate alınarak yapılmış tasarımları da bu gerçeğe dahil edebiliriz.

Projemizin Güçlü Yönleri:

- Sosyal bir proje olması sebebiyle projede çalışan performanslarının yüksek olması
- Ülkemizde bu konuda yapılabirlik açısından her bir alanda bilgi birikiminin var olması
- Bilgiye ve teknolojiye ulaşmanın çok kolay olduğu bir çağda yaşıyor olmamız
- Türkiye'nin dünyanın önemli bir tekstil imalatçı ülkesi olması
- Sadece Türkiye'de değil dünyada da bu alanda yeterince çalışma yapılmamış olması
- Türk Tekstil imalatçısının yenilikçi ürün kavramına sıcak bakıyor olması
- Proje sonucu ürünlerin iç pazarda ve yurtdışı pazarda paylarının olması

Proje; İstanbul Teknik Üniversitesi (Tekstil Mühendisi, Moda Tasarımcı, Makina Mühendisi, Mimar) tarafından İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Sancaktepe Belediyesi, Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı, İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği, İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği desteği ile yürütülmektedir.

Çalışmalarımızda Sancaktepe Bölgesi ve Metin Sabancı Spastik Çocuklar Merkezi'ni pilot bölge olarak seçtik. Proje çalışmaları kapsamında İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) ve ayrıca İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (İHKİB) ile ortak çalışıyoruz. Birlik Başkanlarımız bize tam destek veriyor. 11 Mart 2014 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesi çatısı altında çok başarılı bir çalıştay gerçekleştirdik. Bu çalıştayda gördük ki pek çok alanda öncü olan İstanbul Teknik Üniversitesi bu alanda da üzerine düşeni yaparak Tekstil Sanayisi'ne liderlik eder ise sektör bu alanda Türkiye'de sosyal sorumluluk bilinci ile üzerine düşeni yapmaya hazırdır. Dünyanın önemli bir tekstil

tedarik merkezi olan Türkiye bu alanda küresel ihtiyaçları göz önüne alarak üretim yaptığında dünya pazarında da pazar payı olacaktır. Türk Tekstil Sanayisi katma değeri yüksek alanlarda üretim yaparak piyasadaki pazar payını korumalı/artırmalıdır. Bu husustaki tekstil üretimlerini düşündüğümüzde aklımıza sadece giysi gelmesin. Günlük yaşamımızda kullandığımız giysilere ilaveten, tedavi amaçlı tekstiller, hasta bezleri, tekerlekli sandalye minderleri v.b gibi çok geniş bir ürün yelpazesi mevcuttur. Bu sebeple proje ekibi olarak biz, tekstil sektörünün ve devletin bu işi önemseyerek sosyal projemize destek olacağını görebiliyoruz. Bu bağlamda sivil toplum kuruluşları, belediyeler, devlet, sanayi ve üniversite birlikte yola çıktı. Herkes üzerine düşeni yapacak. Dolayısıyla tekstil sanayicisi de bu bağlamda üstüne düşeni yaparak aynı zamanda dünya pazarında kendisine yeni bir pay ayıracaktır. İleriki süreçte elbette tekstil firmaları ve markalar ile işbirliği içerisinde çalışacağız. Proje kapsamında bu işin kurallarını, yolunu, yöntemini belirleyeceğiz. Sonrasında da sektörün bu işi kurallarına göre yapıp yapmadığının denetimi için sertifikasyon sistemini kurmayı planlıyoruz.

Biz ilerleyen süreçte evrensel tekstil tasarım kavramının artık tekstile girmesini ve bu kapsamda geniş ürün yelpazesi olmasını istiyoruz. Engelli bireyler de kendini ifadenin bir yolu olan giysilerini geniş bir ürün yelpazesi arasından seçebilsin ve engelsiz bireyler ile aynı mağazalardan giyinebilsinler. Evrensel tasarım ürünleri engelli/engelsiz bütün bireylerden beğeni toplayacaktır.

Projemiz, Hürriyet Gazetesi tarafından düzenlenen 11. Kırmızı Yarışması'nda, sponsor reklam ajansı katkısı ile hazırlanan uygulama ve görseller ile iki farklı kategoride (Basında en iyi dergi reklam kampanyası ve en iyi tablet uygulaması) KIRMIZI ödülleri aldı. Bu ödülleri aynı yıl düzenlenen Kristal Elma yarışmasında yine sosyal sorumluluk alanında bronz ödülü takip etti.

"Engelsiz Tekstil" olarak da ifade ettiğimiz projemiz koordinatörlüğümde İTÜ Rektörlüğü'nün desteği, her geçen gün artan gönüllü proje çalışanları ve İTÜ akademik kadrosundaki proje arkadaşlarımız ile başarılı bir başlangıç yapmıştır. Merkez çatısı altında teknoloji ve tasarımı buluşturan disiplinlerarası çalışmalar ile toplum için faydalı projeler üretmek asıl amacımızdır.

SÜSÜN ARDI VE TENDEKİ BETON

Doç. Dr. GÜLNAME TURAN

İTÜ Mimarlık Fakültesi

Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü

lamadıysa da, hepten bakir bir alan da değil aslında. Aynı yıllarda tüm zanaatlerin stüdyolarda tasarımcı eliyle yeniden yoğrulmaya başlandığını da unutmamalı... Bu yaklaşım aslında toptan bir sorgulamanın parçası.

Betonun ilk çağrıştırdıklarından olabilecek olan “ağırlık” ve bununla birlikte “ağırlığına nazaran uygun fiyatlılık” geleneksel mücevherin en temel özelliklerinden “yükte hafif pahada ağır”lığın tam karşısında duruyor. Takının bedene eklenmesi, bedenle birlikte olan gezginliği ve esnekliği, onun hafifliğini tercih edilen bir özellik olarak gerektiriyor. Bu açıdan bakıldığında malzemenin ağırlığı ve içi ince cidarlı kütlelerin uygulanma zorluğu betonun takıyla buluşmasındaki az rastlanırlığın tek sebebi değil ya da olmamalı. Nihayetinde ağırlık ve beton takı ilişkisi düşük yoğunluklu agregayla aşılabilecek bir durum olarak kabul edilebilir, özellikle malzeme çalışmalarının sunduğu imkanlar da düşünülürse. Malzemenin özüne riayetinin tasarım dürüstlüğü açısından arzulanırlığı betonla ten ilişkisinin alışılmadık hissini de sorgulatıyor. Betonla tenin ilişkisi arafta kalmış, denenmekle denenmemek arasında. Salt bu ilişkinin sorgulanması bile Kanadalı sanatçı Andrew Goss tarafından bir yaka iğnesine dönüştürülmüş durumda. Tendeki betonun bu yadırganırlığını Goss “not an appropriate material” (uygun bir malzeme değil) adlı yaka iğnesinde güçlü biçimde ifade eder. Bu ifade, kurduktan sonra ikincil yüzey işlemi görmemiş beton kütle üzerine yazılı olduğundan etkisi vurucudur. Etki aslında yazı aracılığıyla değil malzeme aracılığıyla, kendini sorgulayarak yapılmaktadır. Goss, bu iğneyi önceden asitle indirme yöntemiyle hazırladığı yazılı metal levhayı kil kıvamındaki beton karışımına basarak elde etmiştir. Bu tasarım aracılığıyla beton takı için uygun bir malzeme olmadığı damgasını tasarımcı eliyle yemektir.

İnsan bedenini arada belirli bir boşluk ve mesafeyle sarıp sarmalamasına alıştığımız beton bedene ne derece yaklaşabilir? Betonla beden ve bir sonraki aşamada tenin temasının az rastlanırlığı nedendir? Bu az rastlanırlık kırılabilir mi? Nasıl kırılır ve nasıl tersine döner? Beton en son raddede nasıl ve ne derece kişiselleşebilir? Mimarlıkta, kent mobilyalarında ve diğer birçok kent donanımında brütal ve çıplak kullanımına alışılan beton, tene ne derece yaklaşır? Betonun mücevherlerde ya da değerinin görece daha düşük olduğu çağrışımı olan takılarda kullanımı, betonun belki de insan bedenine en yakınlaşabildiği nokta olarak karşımızda duruyor. En yaygın kullanım alanı olan mimarlıkta takılar arasında bir yerlerde ise bir çok yeni kullanım alanı zaten var: aydınlatma elemanları, mobilyalar, kitaplıklar ve hatta kumaşlar... “Yeni Mücevher/New Jewelry” akımının da etkisiyle, geleneksel mücevher yaklaşımlarını özellikle malzeme kullanımı ve estetik açılarından sorgulayan on yıllar geride bırakıldı. Bu dönemde beton, plastiğe, kağıda, doğal ve yapay reçinelere nazaran takıda geniş uygulama alanları bu-

Aslında beton malzeme olarak alışlagelen geleneksel takılardan ne denli uzağa düşüyorsan, biçimine ulaşma sürecinde o denli geleneksel malzemelerle benzeşiyor. Döküme ve yontulmaya uygunluğu, eğlenebilirliği, zımparalanabilirliği gibi özellikleriyle beton, binlerce yıllık takı üretim yöntemleriyle çalışılabilmesine rağmen plastiklerle, tekstillerle, kağıtlarla ve yeni metal alaşımlarıyla kıyaslandığında çokça denemekten uzak, marjinal mi marjinal... Mücevher ve takı tasarımında mevcut uygulamalara baktığımızda betonun genelde gümüş ve paslanmaz çelikte birlikteliğini görüyoruz. “Süsün Ardı”nda da benzer yaklaşımı birçok işte izleyebiliriz.

Sergide yer alan işlerde beton gümüşle, çelikte birleştirilerek kullanılırken betonun en temel karışımı olan “kum, çimento ve suyun” ortaya koyduğu renge çoğu zaman müdahale edilmiyor. Cam kırıkları, silikon, çelik yaylar ya da oyuncak parçalarına yer verilen kağıt ağırlıklarında ise “ağır” ve “işlev” akılda tutuluyor.

Beton pigment ve boylarla karıştırılıp rengi de dahil ederek takılarda tanımlı yüzeyleri oluşturuyor. Öte yandan inci gibi geleneksel malzemeler bu beton yüzeylerle buluşuyor. Ya da bir gümüş yüzükte alışılmış taş yuvasına betonu layık görüyor, beton betonluktan uzaklaşıp yeni kimliklere bürünüyor, avangard bir mine ya da yarı değerli taş dönüşüyor.

Betonun kullanıldığı takılardakinin tersine, betonu yüzeydeki bir dolgu maddesi olarak kullanmanın bir adım ötesine betondan hacimler yaratılmasında izlenen üç temel yolla geçilebiliyor. İşte betonu takılaştırma

yolunda izlenen bu üç yöntem, insanın yapay dünyasını yaratmaya başladığı en eski zamanlarda dahi varolan yöntemlerden farklı değil. Birinci yöntemde hazırlanan bir kalıbın içerisine beton dökülüyor, belirli bir katlaşma sonunda elde edilen beton kütle kalıptan ayrılıyor. İlkesel olarak geleneksel takı üretiminde eriyik metalin alçı ya da kum kalıba dökülmesine benzeyen bu yöntemde, beton karışımının kalıbın formunu kolaylıkla ve kesinlikle alabilmesi için oldukça sulu olması gerekiyor. Elde edilmek istenen yüzeyin özellikleri karışım içindeki agregayla ve kalıp iç yüzeyinin dokusuyla sürecin başında saptanabiliyor. Kalıptan çıkan parçanın yüzeyi kuruma işleminden sonra, zımparalama, eğeleme, perdahlama ve diğer talaş kaldırma yöntemleriyle işlenebilir. Beton karışımında su bileşeninin miktarı arttıkça elde edilen parçanın kırılabilirliği de artacağından karışım oranları önemlidir. Sergide yer alan 2,5 mm isimli kolyeyle birlikte mumluklar, kağıt ağırlıkları bu yöntemin çıktıları.

İkinci temel yöntemde döküme göre daha kilimsi kıvamdaki beton karışımı önceden hazırlanmış bir iskeletin üzerine uygulanarak istenen kütleli biçim elde ediliyor. Bu iskelet metal telden, plastikten, hatta kağıttan bile yapılmış olabilir. Bu yöntemde de yüzey işlemleri parça kuruduktan sonra yapılmış. Sergide yer alan bir broş bu yöntemle yapılmış bir deneme. Üçüncü yöntem ise önceden dökülmüş herhangi bir beton kütleli taş gibi yontularak işlenmesidir. Sergide bu yöntemin uygulandığı kolyeler de yer alıyor.

Betonun takıda kullanımı bağlamında sergide yer alan işlerde betonun bedene değmesinin ve eşyanın sahibinin betonu ellemesinin yolu açılıyor. Beton kabuklardan mekanların içinde yaşayan insan bir yandan çevresini sarmalayan bu malzeme, diğer yandan da süslenmenin ne olduğu, ne anlama geldiği üzerine düşünmeye davet ediliyor.

Serginin kavramsal çerçevesi beton takıdayken, ten-deyken, eldeyken insana belki de fena deneyimler sunmuyordur... Belki de özellikle mimarlık alanında çarpık kentleşmeyle birlikte kötü uygulamasının çokluğu nedeniyle olumsuzlanan betonun insanla ilişkisinin yeniden ele alınmasının yollarından biridir onun bedene ilişkilmesi...

Canlılık ve Enerji Veren Anadolu'nun Mavi Altını: KALSEDON Dünyaya Tanıtım Öyküsü

Avukat BİRSEN GERÇİN

Sırrı Gerçin Kalsedon Maden İşletmeleri Tic. Ltd. Şti.

Türkiye'deki tek Kalsedon Madeni 1997 tarihinden itibaren Sırrı Gerçin Kalsedon Maden İşletmeleri Tic. Ltd. Şti. tarafından işletilmektedir. Şirketin sahibi Avukat Birsen Gerçin, ekibi ile 1975 yılından beri sürdürdüğü çalışmalar Kalsedon taşının gemoloji dünyasında Türk Kalsedonu olarak anılmasını sağlamıştır. Anatolian Chalcedony Markası ile iç ve dış pazarda, Mavi Kalsedonu'nun tanıtılması için büyük uğraş vermektedir. Türkiye'deki Kalsedon madeninın işletmecisi "Sırrı Gerçin Kalsedon Maden İşletmesi" Hindistan, Çin, Almanya olmak üzere birçok ülkeye hammadde olarak ihraç etmekle birlikte "Anatolian Chalcedon-Turkey Birsen Gerçin" markası ile takı ve süs eşyası üreterek ihraç edilmektedir.

Sayın Birsen Gerçin'in başarı öyküsünü öğrenmek istedik ve kendisiyle İTÜ BMT-KAUM (İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi) adına bir söyleşi gerçekleştirdik. Kendisine bize bu fırsatı verdiği teşekkür ederiz.

Efsanevi öyküleri M.Ö. 800'lü yıllara dayanan ve geçmişten günümüze birçok uygarlığın ticaret ürünlerinden olan kalsedon taşı, günümüzde birbirinden şık takılarda hayat buluyor. Siz de Türkiye'deki Sırrı Gerçin Kalsedon Maden İşletmeleri Şirketi'nin sahibisiniz. Ana mesleğiniz avukatlık olmasına rağmen bu mesleğe nasıl atıldığınızı anlatabilir misiniz?

Aydın fikirli, özellikle de kız çocuklarının eğitim görmesi gerektiğine, istikrarlı ve çok çalışmanın önemine, külfetsiz nimet olmayacağına inanan bir ailede kız çocuğu olarak yetişip 1969 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olarak avukatlık mesleğine intisap ettim.

Avukatlık mesleğimi sürdürürken maden işleri ile uğraşan rahmetli eşim ile evlenerek, çalıştıramadığı madeni canlandırarak, avukatlık mesleğinin yanında kendimi kalsedon madeni işinde buldum.

Kalsedon taşına karşı olan sevgim ve ilgim, onun inanılmaz cazibesi ve insana verdiği huzurun yanında, tarihçesini, özelliklerini okuyup mitolojik hikayesinde antik dönemlerde "hukukçu taşı" olarak anıldığını da öğrenmemle daha da artmıştır.

Kısa zamanda maden işi beni bir tutku olarak sardı ve avukatlıktan elde ettiğim kazancımı dahi kalsedon madeni ruhsatı sahibi olarak madene dökmeye başladım. Dipsiz kuyu olan maden işi, konu kalsedon olunca insanın mavi mavi bakmaya doyamadığı bir tutkuya dönüştü.

Kalsedon taşının gemoloji dünyasında Türk Kalsedonu olarak anılmasını sağladınız. "Türk Kalsedonu"nu dünyaya tanıtım öykünüzü özetleyebilir misiniz? Kalsedon ülkemizde yeterince bilinmemektedir. Bu alanda neler yapılabilir? Tavsiyeleriniz nelerdir?

Kısa da olsa Kalsedon madeninden bahsedeceğim; Kalsedon taşı efsanevi öyküleri M.Ö. 800'lü yıllara dayanan, bir çok uygarlığın en büyük ticaret ürünlerinden biri olmuş, güzelliği ve doğa üstü faydaları ile tanınan etkileyici bir taştır. Kalsedon ismini antik dönemin gelişmiş ticaret liman kenti olan Khalkedonia'dan bugünkü Kadıköy'den (İstanbul) almıştır.

Kalsedon, kuvars (SiO₂) ailesinin bir parçası olup, mikroskopik kuvars kristallerinden oluşmuştur ve 7-7,5 sertlik derecesine sahiptir. Mavi rengiyle doğanın nazar boncuğudur. İnsanlar üzerinde metabolik ve psikolojik etkileri olduğu bilinen kalsedon birbirinden güzel koyu maviden açık maviye kadar uzanan bir renk skalası ve etkileyici tarihi geçmişi ile yüzyıllardır insanları büyüleyen doğanın bir mucizesi olarak görülüyor. Doğal özellikleriyle dikkat çeken kalsedonun yüzyıllardır olağanüstü etkilerinin olduğuna inanılıyor.

Uzun konuşmalar yapacak insanlara kalsedon taşı heyecanı, endişeyi, korkuları ve aynı zamanda düşünceleri düzene soktuğundan dolayı tavsiye ediliyor. İnsana güven vererek açık ve anlaşılır telaffuzu sağlıyor. Kalsedonun en bilinen fiziksel etkisi ise; boğaz bölgesinin taşı olması sebebiyle güzel ve güçlü konuşma yeteneği kazandırmasıdır. Bu özellikleri nedeniyle eski tarihlerden beri kalsedona iletişim ve hukukçu taşı adı da verilmiştir. Bu nedenle Romalı hukukçuların boyunlarına kalsedon kolye taktıkları söylenir.

Bütünüyle; fiziksel, zihinsel, duygusal ve ruhsal dengeleyicidir. Kalsedon Romada kötülüklerden korunmak ve uğur için çeşitli objeler yapılarak kullanılmıştır.

Kalsedon taşının yeryüzündeki ana kaynağı Afrika'daki Namibia olmasına rağmen bu kaynakların hemen tükendiği bilinmektedir. Bu nedenle Eskişehir, Sarıcakaya'daki kalsedon taşı yataklarının Türkiye açısından önemi artmaktadır. 20 yıldır bu maden tarafımdan işletilmektedir.

Kalsedon ile aramızda başlayan aşk giderek hayatımın önemli bir bölümünü eline geçirdi. Madeni ve faaliyetini geliştirdim. Avukatlık gelirim yutan bir girdap olarak, Türk kalsedon'unu dünyaya tanıtmak için verdiğim emek hayatımın serüvenidir.

Öncelikle dünyadaki süs taşı ocaklarını, onların faaliyetlerini, bu taşların işlendiği bölgeleri araştırdım; kendi taşımın özelliklerini belirten bir yazı hazırlayarak hepsi ile iletişim kurdum ve kucağımda 10 kg kalsedon ile Çin'in bir çok bölgesine -44 derece soğuklukta Liaoning bölgesine dahi giderek taşımı tanıtarak bilgilendirdim.

Daha sonra Hong Kong'a giderek Kowlon bölgesindeki taş ile iştigal eden şirketleri

günlerce tek tek dolaşarak kalsedonu ve kendimi tanıttım, Hindistan'ın bu işlerle uğraşan bir çok bölgesine ve şehrine gittim ve bu arada madenin bulunduğu Eskişehir, Sarıcakaya İlçesi, Mayıslar Köyünde inşa ettirerek işletmenin hizmetine sunduğum teşkilatı görmeleri, güven duymaları için bu firmaların yetkililerini davet ettim, gelenleri misafir ederek Türk kalsedon'unun dünyaya açılmasını sağladım.

Gelen ilgililerin fikirlerini de alarak taşın istihracı (çıkarılması) ile ilgili izlemem gereken yöntemleri belirledim. Kalsedonda istihraç esnasında en ufak kılcal çatlak oluşmaması için teşkilatımın bulunduğu yere üniversite öğretim üyelerini davet ederek bu konudaki tespit ettiğim yöntemi onlarla tatbiki olarak denedik ve başarılı olduk. Bu bizim kalitedeki üstünlüğümüzü sağladı. Bununla birlikte taşın kullanım sahalarını gözeterak kalite ve ebat ayırımına gittik bu sayede talebi arttırdık. Ancak bu da yeterli değildi, işin en başından itibaren düşündüğüm konu kalsedon'un süs eşyası olarak insanların kullanımına sunulmasıydı. Bunun için gerek kendi tasarladığım gerekse, tasarımcılara çizdirdiğim örnek modelleri ile birlikte göndererek yurtdışında işlettirdim.

Tarihi atmosferi güçlü Ayasofya'da Caferiye Sokaktaki binamızda işlettirdiğim kalsedon obje ve takıları, işlenen taşlardan yaptırdığım kolye, yüzük, bilezik, küpeleri, objeleri sergiledim. Bu sayede ülkemizin doğal kaynaklarından olan kalsedon yarı değerli taşlar arasında yeni bir soluk olarak tüm insanların ilgisini çekerek en üstte yerini

bulmuş, hem Türkiye hem dünya için yeni bir ticari ve kültürel kaynak olmuştur.

1991 yılında kurulan mücevher taşı ve hayranlarını bir araya getiren Gemoloji Derneği'nin bir üyesiyim. Derneğimiz çatısı altında ülkemizdeki süs taşlarının tanıtılması için faaliyetler devam etmektedir. Ayrıca "Türkiyenin Taşları Çalışma Gurubu" adlı gönüllü katılımcılardan oluşan bir ekip olarak çalışmalarımıza başlamış bulunuyoruz. Amacımız; öz kaynağımız olan gemolojik değerlerimizi markalaştırmak ve yerli veya yabancı seçkin hedef kitlesine yeniden tanıtılarak, bu doğal-estetik eşsizliklerimizi hak ettikleri en üst boyutta bir an önce gelişmelerini sağlamaktır.

Bu çalışmalar doğal kaynakların ekonomide değer kazanmasını mümkün kılmaktadır. Nasıl bir turist Avustralya'ya gidip irize opalden bir mücevher satın alıyorsa veya İskandinavya'ya gidip kehribar satın alıyorsa Türkiye'ye gelindiğinde de Türk taşlarından yapılmış mücevher almayı istemelidir.

Son olarak girişimci bir kadın olarak genç kadınlarımıza neler söylemek istersiniz?

Gençlere tavsiyem, yaratıcılık ve yatırım konusuna eğilmeleri, çok çalışarak, istikrarlı ve sabırlı olmalarıdır.

"Hukuk Taşı" olarak da bilinen kalsedon hakkında...

Anadolu'da Hititlilerden bu yana (belki de daha öncelerinden) kullanılan Kalsedon taşının uluslararası adı Romalılar dönemindeki ihracat sırasında ilk kez kullanılmıştır. Romalılar döneminde İstanbul'un bugünkü Kadıköy limanından sevkiyatı yapılan taş, adını limandan aldı. Chalcedon, Kadıköy'ün o dönemki adıydı. Romalılar'ın Anadolu topraklarından çekilmesiyle birlikte derin bir sessizliğe gömülen Chalcedon, 1970'li yılların so-

nunda Sırrı Gerçin Kalsedon Maden işletmeleriyle yeniden parıldadı.

1950'lerde Amerikalı ünlü siyahi şarkıcı Eartha Kitt, İstanbul'un Asya yakasındaki Üsküdar semtini tüm dünyada meşhur etti. Üsküdar kadar meşhur olan bir başka semt de aynı yakadaki Kadıköy ya da o çağlarda söylenişiyse Chalcedony'dir (Kalsedon), yani Anadolu'nun 'Mavi Altın'ı ki; ismini Romalılar döneminde ihraç edildiği limandan alan mavi taştr bu.

Çin kaynaklarında Chalsedon rivayete göre insanların ilk mücevher taşıdır. Ruh besleyici ve inancı güçlendirici özelliği vardır ve bu taş, başarı ve gücün sembolü olarak kabul ediliyor. Bu taşta sahip olanların uyku sorunu yaşamadığı ve güzel rüyalar gördüğü rivayet edilir. Sahiplerini felaketlere karşı koruduğuna inanılır.

Kalsedon; duygusal dengeyi, canlılığı, dayanıklılığı, enerjiyi düzenler, büyüme hızını, yaşam doluluğu, şevkati, neşeyi ve arkadaşlık duygusunu artırır. Sağlığı (kan dolaşımını) artırır ve yaratıcılığı güçlendirir. Herhangi bir renk kabuslar, isteri, depresyona karşı yastık altına konabilir. Kırmızı - zihin okuma ve aydınlanmaya yardım eder. Mavi (yarısaydam beyazımsı mavi) - kişiler arasındaki kardeşlik yolunda cesaretlendirir. Geçmişin örümcek ağlarını temizler. Yardımseverlik, iyi dilek, cömertlik, ileri görüşlülük sağlar. Sarı (Yarısaydam beyazımsı sarı) - törensel kullanımlar içindir. Zihinsel kararlılığı artırır. Rasyonel ayrımlar yapabilme gücüne destek olur.

DÜNYANIN EN ESKİ HOROSKOPUNUN GİZEMİ

AKDOĞAN ÖZKAN, *Yazar*

Adıyaman'ın Kâhta ilçesinde yer alan Nemrut Dağı, zirvesinde barındırdığı tarihi anıtlarla 1987 yılında UNESCO tarafından “Dünya Kültür Mirası” listesine, 2000 yılında da Dünya Mirası Vakfı tarafından “Korunması Gereken 100 Dünya Mirası” listesine alındı.

Neden? Çünkü, 2150 metrelik yükseltiye sahip dağda, antik dünyanın en görkemli eserleri olarak kabul edilen olağanüstü anıtlar var. İÖ 69 - 36 arasında hüküm süren Kommagene Kralı I. Antiokhos tarafından zirvenin üzerine yığma taşlardan yaptırılma mezar tepesi ile etrafındaki taş heykel ve kabartmalar Batılı bilim adamları tarafından ilk kez 1881 yılında keşfedildi.

Kuşkusuz dağda bugün çok kıymetli eserler var. Ancak bunlar arasında ziyaretçilerin bazen gözden kaçırabildiği öyle bir tarihi eser, bir taş levha var ki, ardındaki sır perdesini aralamak isteyen pek çok araştırmacıyı on yıllarca uğraştırdı. Dünya tarihinde içerdiği gizemin çözümünde bu denli zorlanılan pek az taş levha oldu. 175 cm boyunda, 240 cm eninde ve 47 cm kalınlığındaki bu levha, üzerindeki kabartmadan ötürü “Aslanlı Kabartma” olarak anılıyor. Bu Aslanlı Kabartma'nın üzerinde bakış yönümüze göre sağa doğru yürüyen bir aslan figürü ile çok sayıda yıldız yer alıyor. Yakın tarihlere kadar Nemrut Dağı'ndaki ünlü Selamlaşma Kabartmaları ile Antiokhos heykeli arasında duran “Aslanlı Kabartma” 2003 yılında dağın kuzeyinde yapılan geçici restorasyon laboratuvarına

alındı. Üzerinde sadece bilim insanlarının araştırma yapılmasına izin verildi.

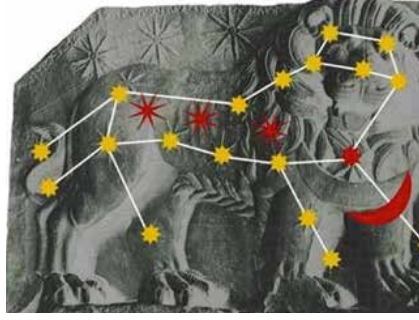
Her şeyden önce, kabartmadaki 16 yıldız, İÖ 276-194 yılları arasında yaşamış Yunanlı matematikçi Eratosthenes'in bulduğu aslan konstelasyonunu (dizilişini) temsil ediyor. Bunu fark etmek çok zor değil belki. Asıl zorluk, kabartmanın üzerinde yer alan gök haritasındaki bu dizilişin tarihte hangi anı, yani hangi tarihi temsil ettiğini keşfedebilmek oldu.

Araştırmalar sürdükçe bu konuda farklı tezler ileriye atıldı. Hayatının önemli bir bölümünü Kommagene bölgesinin arkeolojisine adanmış olan Prof. Dr. Friedrich Karl Dörner'e göre, bu diziliş İÖ 62 yılının 7 Temmuz gününü gösteriyordu. Dörner bu tarihin Nemrut Dağı'ndaki anıtın kuruluş horoskopu olduğu yorumunu yapıyordu. Prof. Dr. Otto Neugebauer gibi bazı araştırmacılar ise bu tarihin Kommagene Kralı I. Antiokhos'un tahta çıkış gününü yansıttığı yorumunu yaptılar.

Ancak en çarpıcı açıklama Amsterdam Üniversitesi

Aslanlı Horoskop 2003'ten önce dağın batı terasında bu konumda bulunuyordu.

Kabartmadaki Aslan Konstelasyonu

Aslanlı Horoskopun Uluslararası Nemrud Vakfı (INF) tarafından Amsterdam'daki Allard Pierson Müzesine bağışlanan replikası

öğretim üyesi Prof. Dr. Herman Brijder'in de aralarında bulunduğu araştırmacı grubundan geldi. Brijder'e göre, kabartmadaki tarih İÖ 109 yılının 14 Temmuz'una işaret ediyordu. Brijder daha da ileri gidiyordu. Ona göre, horoskop kesin bir tarihi momenti de veriyordu: Aslanlı kabartmanın gizlediği zaman, İÖ 109 yılı 14 Temmuz, günü yerel saatle 19:37 idi.

Mars, Merkür ve Jüpiter gezegenleri aynı hizaya gelecek, gökyüzündeki yıldızlar aslan konstelasyonu şeklinde dizilecek ve insanlık tarihi boyunca kralarla özdeşleştirilmiş Regulus Kral Yıldızı ise hilalin üzerinde parılayacaktı. Yıldızların ve gezegenlerin aslanlı horoskopta tasvir edilen bu dizilişi ancak 25 bin yılda bir gerçekleşen çok özel bir dizilişti.

Ve Kommagene hükümdarı Antiokhos'un babası Kral Mithradates o gün taç giymişti. Demek ki, Mithradates taç giyme töreni için 25 bin yılda bir gerçekleşen bir göksel dizilişin olduğu çok özel bir tarihi belirlemişti. Belli ki Mithradates bu şekilde krallığını halkın gözünde tanrısal bir kudretle kutlamayı planlamıştı.

Gizemin çözümü bununla da sınırlı değildi. O özel günde güneşin doğuşuyla ayın batışı arasındaki fark yaklaşık 17 dakikaydı. Ve eğer Kral Yıldızı ile ayın hilal halinin buluşması Nemrut Dağı'nın tepesinden görülebildiyse, bu ancak çok kısa bir süre için, ayın yerel saatle 19:37'deki batışından hemen önceki birkaç dakika için gerçekleşmiş olmalıydı. Yani yıldız ve gezegenlerin aslanlı horoskopta betimlenen ko-

numları çok kısa süren bir zaman dilimi için geçerli olmuştu. Uzun lafın kısası, o anlarda sadece söz konusu gezegenler ve yıldızlar bu şekilde buluşmamış, Kral yıldızı da hilalin üzerinde parlamış, adeta Kommagene ülkesini bereketiyle aydınlatmıştı.

Bir başka deyişle, Aslanlı Kabartmadaki bu diziliş hem 25 bin yılda bir gerçekleşen hem de sadece birkaç dakikalığına mümkün olan çok özel bir dizilişti. Kommagenelilerin tanrıların yeni krallarını taç giyme gününde ziyarete geldiğine inanmaları için bundan daha uygun bir tarih düşünülebilir miydi?

Bu nedenle Ay kendisini takip eden Kral Yıldızı ile birlikte Torosların ardında yiterken Mithradates kudreti tanrılar tarafından kutsanmışçasına büyük bir mutlulukla tacını giydi.

Mithradates taç giydiği günün anısına da bu aslanlı horoskop ile Nemrut Dağı'ndaki diğer stel ve kabartmaları yaptırmıştı. Bunların her iki yanına da nöbet tutması için bir kartal ile bir aslan heykeli koydurmuştu. Kommageneliler de bu anıtı kutsal saymış ve bir "dini kitabe" olarak korumuşlardı.

Su ve aşındırıcı diğer etkilerden uzak tutarak korunmasında bugün bile büyük sorunlar olan bu görkemli eserler bundan 13 yıl önce korumaya alınmıştı. Bu eserleri "dünyanın ilk horoskopu" ile birlikte görmek istiyorsanız Nemrut'a gidin! Aslanlı kabartma restorasyon odasından alınmış, tekrar sergilenir hale getirilmiş ise olağanüstü bir gizem de çözümüyle birlikte dağın zirvesinde sizi bekliyor demektir!

Kartografyaya Adanmış Bir Ömür: Sehavet Mersinoğlu

Hayatın hangi parçasını ele alırsak alalım “ilk”leri başaranlar, adını tarihe kazırlar.

Üniversitemiz, hayatını haritacılığa adayan ve bu alanda birçok başarıya ulaşan kartograf Sehavet Mersinoğlu'na (MSc) ait el çizimi haritaların ve notların yanı sıra, kaleme aldığı “Yerbilimi Kartografyası” ders kitabının da yer aldığı 27 Ekim Perşembe günü sergiye ev sahipliği

yaptı. Bu sergi aynı zamanda, tüm arşivi ve kitapları ailesi tarafından üniversitemize bağışlanan Sehavet Mersinoğlu'nun değerli anısını yaşatmayı ve manevi mirasını yeni kuşaklara aktarmayı amaçlıyor.

1922 yılında İstanbul'da doğan Sehavet Mersinoğlu (MSc), çizim ve resmetme yeteneğini gören karikatürist Cemal Nadir'den özel ders aldı. 1933'te Beylerbeyi İlkokulu'nu, 1936'da ise İnönü Kız Lisesi'ni bitirmesinin ardından iki üniversitede aynı anda öğrenim gördü. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü ile Güzel Sanatlar Akademisi (Günümüzde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'dir) Resim Şubesi'nde üniversite yıllarına başlayan Mersinoğlu, ilk bölümden 1944'te ve ikincisinden ise 1947'de mezun oldu. 1945-1947 arasında İstanbul Üniversitesi Jeoloji Enstitüsü'nde asistanlık yaparak akademik kariyerine başlayan Sehavet Mersinoğlu, resim ve jeoloji alanlarındaki bilgi ve yeteneklerinden ötürü, dünyaca ünlü kartograf Arthur Robinson'un öğrencisi olarak Wisconsin Üniversitesi'nde yüksek lisans yaptı. 1950'de yüksek lisans derecesini aldı ve ardından Maden Tetkik Arama Enstitüsü'nde (MTA) çalıştı. 1952-1954 yılları arasında, Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde çalıştı ve burada görev yapan ilk kadın kartograf oldu. Bunun yanında, 1954-1967 yılları arasında, her hafta Ankara'dan İstanbul'a giderek İstanbul Üniversitesi Jeoloji Kürsüsü'nde “tersim” adlı kartografya dersini verdi. 1966, 1970 ve 1975 yıllarında Chicagó'da bulunan Mersinoğlu, buradaki Rand McNally şirketinde “kartograf” olarak çalıştı ve bu dönemde harita ve atlas hazırlamanın yanı sıra, kütüphanecilik ve harita basımı konularında da en son teknikleri öğrendi. Bu arada, Türkiye'nin baz haritasını oluşturdu.

Tarihi Müzesi'nin kurucusu olan Mersinoğlu, kartografya alanındaki bilgilerini derinleştirmek için çeşitli seminer ve kongrelere katılmak üzere; Sovyetler Birliği, İngiltere, İskoçya, Amerika Birleşik Devletleri ile birçok Avrupa ülkesini ziyaret etti. Başarılarıyla tarihe geçen bu önemli bilim insanımız, 1969-1970 yıllarında Washington D.C.'de bulunduğu dönemde, bir yandan Smithsonian Enstitüsü'nde doğa tarihi müzeciliği teknikleri öğrenirken diğer yandan, ABD Jeoloji Enstitüsü'nde çalıştı. 1976-77 yılları arasında ABD'deki Pittsburgh Üniversitesi'nde “bilgisayarlı kartografya” konusu üzerine odaklandı ve bu alanda eğitim aldı. En büyük ideali olan milli atlasın oluşturulması ve Türkiye'nin ilk doğa tarihi müzesinin kuruluşunda, harita çizimine ek olarak fotoğrafane, resimhane ve matbaa gibi birçok konuda uzmanlığını gösterdi ve bu süreçleri yönetti.

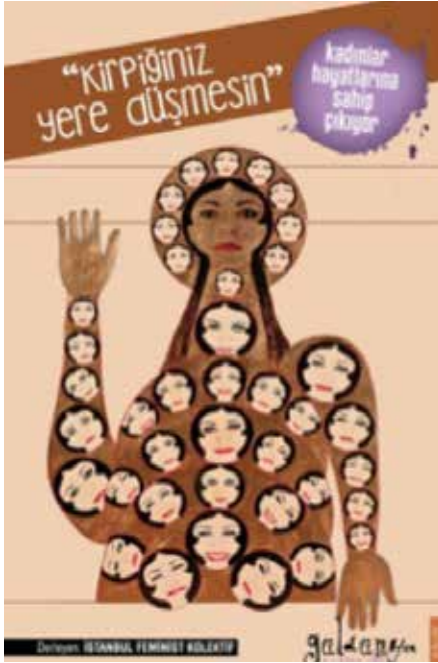
1980'deki emekliliğinden sonra da farklı görevlerle çalışmalarına devam eden Sehavet Mersinoğlu, Birleşmiş Milletler'in görevlendirmesiyle üç aylığına Somali'ye gitti. Aynı yıl üç ay boyunca BM Genel Sekreterliği'nde ve sonrasında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) aracılığıyla Etiyopya'da 5 yıl; Malawi, Kenya, Yemen ülkelerinde çalıştı. Türkiye'nin kartografya tarihine ışık tutacak çalışmalar da yapan Mersinoğlu'nun yağlı boya resim çalışmaları da bulunuyor.

Sehavet Mersinoğlu yaptığı Anadolu Haritası ve Andrew McNally III. Rand McNally Co. (Dünyanın belli başlı haritacılık firması)

7 Şubat 1968 tarihinde, MTA bünyesinde açılan Doğa

Kaynak: <http://www.itu.edu.tr/haberler/2016/>

Kirpiğiniz Yere Düşmesin

Yazar: Kolektif
Yayınevi: Güldünya
ISBN: 9786058393035
Sayfa Sayısı: 192
Baskı Yılı: 2016

Kendi hayatlarına sahip çıkmak için nefsi müdafa ile yaşamayı seçen kadınların hikayelerinden oluşan kitap İstanbul Feminist Kolektif tarafından derlendi. Hayatına sahip çıkan kadınların erkek şiddetine karşı meşru müdafa raporlarından oluşan kitap kadınlarla söyleşilere ve basında çıkan haberlere de yer veriyor. Kitap hayatta kalan ve kalmayı başaran kadınların hikayelerinden oluşuyor.

Kendisine sürekli şiddet uygulayan eski eşi Hasan Karabulut'u tabancayla vurarak öldüren, "Hep mi kadınlar ölecek?" diye soran Çilem Doğan'ın kadınlara yazdığı: "Kadın arkadaşlarım, hiçbir zaman kirpiğiniz yere düşmesin. Alnınız hep dik; dimdik onurlu kalsın" sözünden yola çıkarak "Kirpiğiniz yere düşmesin" ismini alan ve benzer durumlarla karşılaşan kadınların hikayesinin anlatıldığı kitap Güldünya Yayınları'ndan çıktı.

Kitapta Çilem Doğan'ın kadınlara gönderdiği bir mesaj yer alıyor.

"Çilem, Nevin, Yasemin... İsimlerini çok duyduk, peki ya hikâyelerini biliyor muyuz? Bu kadınların canına tak ettiren neydi? Bir yılda kaç kadın, maruz kaldığı erkek şiddetinden kurtulmak için kocalarını, partnerlerini ya da tanımadıkları erkekleri yaraladı, kaçını öldürdü?"

Sadece ölmemek için öldürmeyi tercih eden kadınlar değil, mini etekten çalışma hakkına hayatlarını farklı biçimlerde savunan kadınların mücadeleleri de bu kitapta yer alıyor...

Aile İçi Şiddet

Yazar: Aliye Mavili
Yayınevi: Elma Yayınevi
ISBN: 9786055286507
Sayfa Sayısı: 224
Baskı Yılı: 2014

İçeriği güncel bilgilerle zenginleştirilmiş Aile İçi Şiddet, yeni basımıyla okurlarla buluşuyor. İlk basımı da Elma Yayınevi tarafından yapılan bu eser Prof. Dr. Aliye Mavili'nin konuyla ilgiliengin tecrübelerini aktarıyor.

Medyaya yansıyan günlük haberler içinde bir rutin: kadın cinayeti. 2014 yılının ilk yarısında sadece medyaya yansıyan 70 civarında kadın cinayeti bulunuyor. Bu kadınların büyük çoğunluğu eşleri, bir kısmı ise babaları, ağabeyleri ya da kendi çocukları tarafından öldürüldüler. Sebepler arasında, cinnet ve namus başı çekiyor.

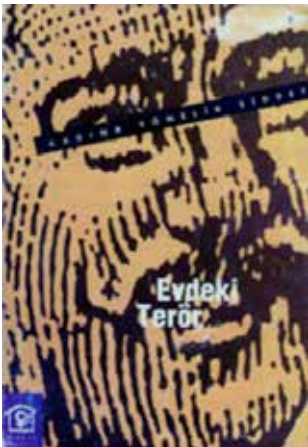
Devlet kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları kadına ve çocuğa yönelik şiddetle mücadele etmek üzere yeni kanunlar çıkarılmasından kadın sığınma evlerinin sayılarının artırılmasına kadar geniş bir yelpazede çalışmalar yapıyorlar. Peki, bu çalışmalar yeterli mi? Haberlere bakılırsa değil. Çocuk ve ailenin korunması ve desteklenmesiyle ilgili birçok ulusal projede yer alan Prof. Dr. Aliye Mavili bu kitabında, kadının şiddet ortamında kalmasına neden olan etkenleri derinlemesine irdelerken, bu alanda kadınlara danışma hizmetleri veren sosyal uzmanlar için de çok önemli önerilerde bulunuyor. Bu kitapta ele alınan diğer başlıklar ise şöyle:

- Aile içi şiddetin boyutları
- Eşlerine şiddet uygulayan erkeklere yönelik tedavi yaklaşımları
- Çocuk ihmal ve istismarı
- Çocuklarına şiddet uygulayan anne-babalarla ilgili grup uygulamaları
- Aile içi şiddeti önlemede iletişim

(Tanıtım Bülteninden)

Evdeki Terör / Kadına Yönelik Şiddet

Mor Çatı Yayınları, 1996

Bu kitabın gerçek yazarları yaşadığı şiddeti açıklamayı göze alan bine yakın kadındır. Bazıları ölüm tehlikesini, bazıları varolan sınırlı olanaklarını kaybetmeyi göze alarak konuşan, şiddeti ifadelendiren bu kadınlar, Türkiye'de ilk kez kadına yönelik üstü örtülü kalmış olan aile içi şiddeti tüm ayrıntılarıyla ortaya koydular. Onlar "Kutsal Aile"nin "yıkılmaması gereken yuva"nın yaşamlarını ne hale soktuğunu açıkladılar. "Kutsal Aile"nin korunmasının bedeli, kadınların hergün çiğnenen haklarıdır. Önsözünün girişini aktarılan Evdeki Terör / Kadına Yönelik Şiddet kitabını internetten indirebilirsiniz.

DİREN!-Zamanı Geldi SUFFRAGETTE-THE TIME IS NOW

Yapım : 2015 - İngiltere

Tür : Dram

Süre: 106 Dak.

Yönetmen : Sarah Gavron

Oyuncular : Carey Mulligan , Helena Bonham Carter , Meryl Streep , Ben Whishaw , Brendan Gleeson

Senaryo : Abi Morgan

Yapımcı : Alison Owen , Faye Ward

Filmin Özeti: Çocukluk yıllarından beri çamaşırcı olarak çalışan Maud Watts (Carey Mulligan), birtakım tesadüfler sonucunda kadınların oy verme hakkıyla ilgili mücadele eden süfrajetlere katılır ve seçme hakkı için mücadele etmeye başlar. Bu durum kendi eşi ve etrafındaki ataerkil toplum tarafından hiç hoş karşılanmasa da Emmeline Pankhurst (Meryl Streep) gibi öncü figürlerin yönlendirmesiyle Maud ve etrafındaki mücadele arkadaşları barışçıl çözüm yollarından seslerini duyurmak için daha saldırgan eylemlere geçmeye karar verirler.

<http://www.sinemalar.com/film/223950/suffragette>

**Eastern Mediterranean
University**

"For Your International Career"

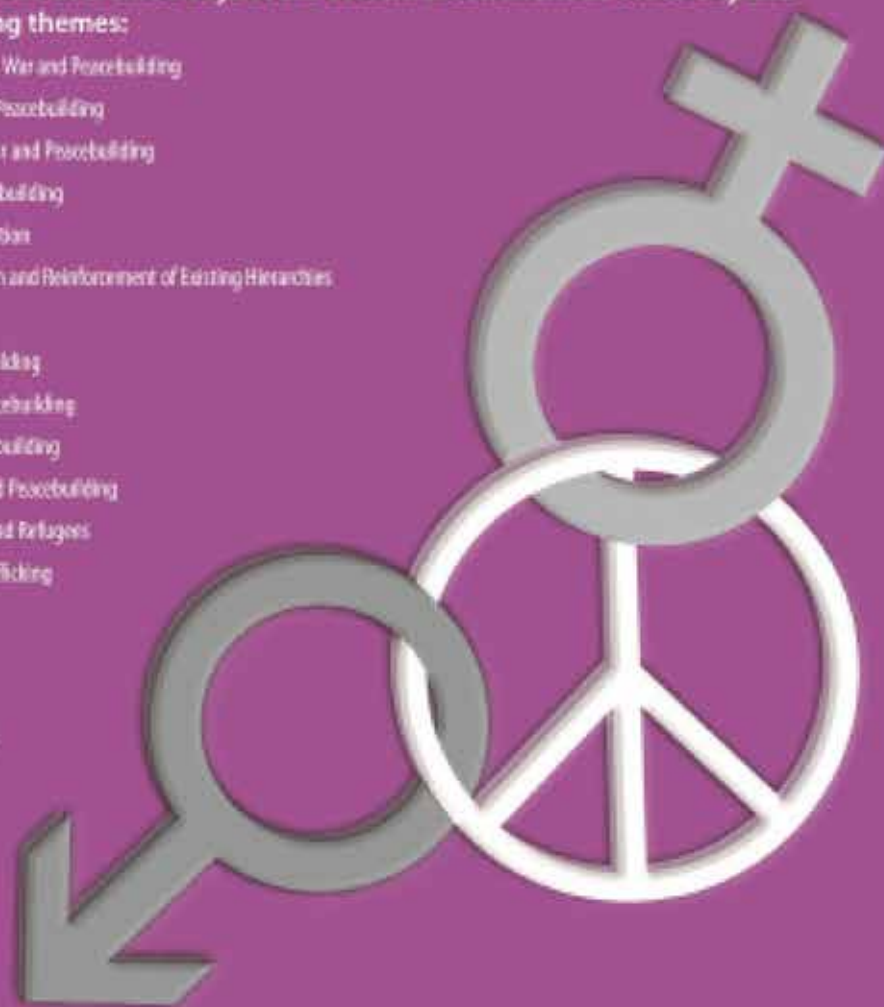
**Center for
Women's Studies**

6th International Conference on Gender Studies **GENDER, CONFLICT, WAR AND PEACE**

23, 24, 25 March, 2017
Rauf R. Denktas Culture
and Congress Center

The conference will be held over three days at the Eastern Mediterranean University and will explore the following themes:

- Gender Relations, Conflict, Violence, War and Peacebuilding
- Gender Roles and Roles in War and Peacebuilding
- Stereotyped Gender Identities in War and Peacebuilding
- Domestic Violence in War and Peacebuilding
- Gender Based Violence and Prosecution
- Wartime Rape and the Reproduction and Reinforcement of Existing Hierarchies
- Truth Commissions
- UNICE Resolution 1325 and Peacebuilding
- Women's Narratives in War and Peacebuilding
- Empowerment of Women for Peacebuilding
- National and International Laws and Peacebuilding
- Gender Discrimination, Migration and Refugees
- Migrant Smuggling and Human Trafficking
- Geography of War and Peace
- Education and Peacebuilding
- Contemporary Issues in Feminism
- New Perspectives in Gender Studies

Detailed information is available at: <http://gwsp17.emu.edu.tr>

Center for Women's Studies, Faculty of Business and Economics - BE 159, Eastern Mediterranean University, Famagusta, North Cyprus
Tel: 0392 630 2268 Mail: gwsp17@emu.edu.tr

THE DEADLINE FOR SUBMITTING PROPOSALS IS 31 NOVEMBER 2016.